

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์

Journal of Chaimongkol Review

ISSN : 3027 - 8848 (Online)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

Vol.3 No.1 January-June 2023

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

เกี่ยวกับวารสาร

เลขมาตรฐานสากล:

ISSN 3027-8848 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร:

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงที่มีการประยุกต์พระพุทธศาสนากับศาสตร์ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร:

วารสารรับตีพิมพ์บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ

- **บทความวิชาการ** คือ บทความที่นำเสนอบทวิเคราะห์ วิจารณ์ รวมถึงการรวบรวมความรู้ ระบุถึงภูมิหลัง วัตถุประสงค์ และแนวทางการแก้ปัญหาที่บ่งชี้ถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ บทความจะต้องนำเสนอทฤษฎีที่มีอยู่หรือทฤษฎีใหม่ที่อ้างอิงความเห็นจากนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง และมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิชาการต้องไม่เกิน 8,000 คำ

- **บทความวิจัย** คือ บทความที่นำเสนองานวิจัยที่แสดงถึงความคิดริเริ่มและเกี่ยวข้องกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา บทความวิจัยต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน กระชับ มีความแปลกใหม่ มีโครงสร้างที่ดี รวมถึงการอภิปรายผลงานวิจัยโดยสรุป จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิจัย ไม่เกิน 8,000 คำ

- **บทวิจารณ์หนังสือ** คือ การเขียนเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งโดยเจตนาจะแนะนำหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านรู้จัก โดยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสืออย่างสมบูรณ์ รวมถึงประเภทของหนังสือ ให้ขอบเขตเนื้อหา คุณลักษณะพิเศษหรือข้อเด่นของหนังสือ เช่น ภาพประกอบ วรรชนี มีการประเมินคุณค่า แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลว่ามีค่าควรอ่านหรือควรจัดหา เหมาะกับผู้อ่านกลุ่มใด มีการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นในประเภทเดียวกัน ผู้วิจารณ์ควรมีความรู้ในสาขาที่วิจารณ์ ควรระบุชื่อหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจารณ์ เพื่อใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของบทวิจารณ์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ:

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – Blind Peer Review)

การใช้ภาษา:

วารสารเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้บทความมีการใช้ภาษาที่ให้ความหมายที่ชัดเจนและมีความกระชับรัดกุม

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์:

วารสารมีนโยบายในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ หลังจาก accepted (ยอมรับการตีพิมพ์แล้วเท่านั้น เก็บเพียงครั้งเดียว) ทั้งนี้ทางวารสารจะดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินกับทางมหาวิทยาลัยให้แก่ผู้ส่งบทความทุกบทความ โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมดังนี้

- บทความวิชาการหรือบทความทวิสารณห์หนังสือ จำนวน 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ
- บทความวิจัย จำนวน 4,000 บาท (สี่พันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ

กรุณาชำระค่าธรรมเนียม หลังจากได้รับอีเมลให้ชำระเงินจากวารสารแล้วเท่านั้น วารสารจะไม่คืนค่าธรรมเนียมให้ทุกกรณี

นโยบายการเข้าถึงบทความอย่างเสรี:

วารสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการ และนิติศาสตร์และเผยแพร่งานวิจัยแก่ผู้ชมในวงกว้าง ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แบบเปิด ซึ่งหมายความว่าบทความที่ตีพิมพ์ทั้งหมดสามารถเปิดออนไลน์สำหรับทุกคนจากทุกที่ในโลกโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความเป็นเจ้าของและการจัดการ:

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เป็นเจ้าของวารสารชัยมงคลปริทรรศน์ วารสารได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี กระบวนการและการกำกับดูแลของวารสารสามารถทำได้ผ่านแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดทำให้วารสารสามารถรักษามาตรฐานการตีพิมพ์ในระดับสูง โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้มงวด

ผู้จัดพิมพ์:

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์ เป็นวารสาร peer-reviewed อย่างเป็นทางการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

พระปิฎกโกศล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

.....

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระมหาชินภัทร ฉินนาลโย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

ภัคสิริ แอนิหน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.ae@mcu.ac.th

ยุทนา ขวัญเมือง

สำนักเรียนคณะจังหวัดราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : yutana1982@gmail.com

.....

คณะบรรณาธิการ

พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

E-mail : paijitsakong@gmail.com

พระเมธาวิเชียร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

E-mail : suthep.bud@mbu.ac.th

กฤตชน วงศ์รัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : kritchana.won@gmail.pbru.ac.th

โสภาพร กล้าสกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : sopaporn.kla@mail.pbru.ac.th

วัชร เวชประสิทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : watchara.wet@mail.pbru.ac.th

วิวิศน์ สุขแสงอร่าม

E-mail : wiwit.suk@mail.pbru.ac.th

รักเกียรติ หงษ์ทอง

E-mail : rakkait.hon@mail.pbru.ac.th

กุลสกาวั เลาสลิตย์

E-mail : kulsakwao.lao@mail.pbru.ac.th

จักรวาล เหมือนแจ่ม

E-mail : Jack@forester64.com

นรพัทธ์ เสางทอง

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

วารินทร์ จันทรรัตน์

E-mail : Warin_Jantararat@hotmail.com

สรัญพัทธ์ เอี้ยวเจริญ

E-mail : pbrusaranpat@gmail.com

พระครูธรรมธรไพบูลย์ ญาณวิบุโล

E-mail : oadsy1972@gmail.com

มนตรี วรภัทรทรัพย์

E-mail : papamontree@gmail.com

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (หันตรา), ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

กองจัดการ

พระมหาเกรียงศักดิ์ ฐิริวิฑฒโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

จิณณะ พิทักษ์เกษมสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

จิณห์วรา จันท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

ธนพงษ์ จัยเจริญ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

อุษา กุศลางกูรวัฒน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

ไพรินทร์ ไตรวิทย์พานิชย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

จิรพจน์ ภู่อารัง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

นันทฤพร อุ่นริ้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ: วารสารชัยมงคลปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD: Journal of Chaimongkol Review

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
พระเมธาวิเชียร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
กฤตชน วงศ์รัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
โสภภาพร กล่ำสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
วัชร เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
วิวิศน์ สุขแสงอร่าม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
รักเกียรติ หงษ์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
กุลสกาวั เลาสถิตย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
จักรวาล เหมือนแจ่ม	นักวิชาการอิสระ
นรพัทธ์ เสาวทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (หันตรา), ประเทศไทย
สรัญพัทธ์ เอี้ยวเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน

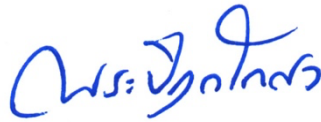
พระครูธรรมธรไพบุลย์ ญาณวิบุโล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย
มนตรี วรรณทรัพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย
วารินทร์ จันทรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ, ประเทศไทย

บทบรรณาธิการ

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์วิชาการฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ประเด็น มกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2566 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Reviewer) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุดควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

คณะกองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'พระปิฎกโกศล'.

พระปิฎกโกศล

บรรณาธิการวารสารชัยมงคลปริทรรศน์

สารบัญ

เกี่ยวกับวารสาร	(1)
กองบรรณาธิการ	(3)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(6)
บทบรรณาธิการ	(7)
สารบัญ	(8)

บทความวิจัย

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรม ใน สถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	1-12
* พระมนตรี ญาณคโม	

บทความวิชาการ

การจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในศตวรรษที่ 21	13-19
* พระจิรฤต รตนบุญ	
ประชาธิปไตย : ความเชื่อมั่นในสถาบันการเมือง	20-27
* เสาลักษณ์ ศักดิ์สิทธิ์	
รหัสพุทธธรรม: ยันต์โสฬสที่วัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	28-40
* พระปลัดระพี พุทธิสาโร, ดิเรก ด้วงลอย, มัลลิกา ภูมะธน	
เพลงลูกทุ่ง สาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง ลาสาวโพธาราม นีราศรักนครปฐม หนึ่งใน ดำเนิน: บทวิเคราะห์ว่าด้วยเพลงกับมิติเชิงพื้นที่ดนตรี และการสื่อสาร	41-53
* พิเชฐ ทังโต	

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

**การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรม
ในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์***
**ADMINISTRATION ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE OF
THE PHRA SORN MORNHAMA OPERATIONS CENTER IN EDUCATIONAL
INSTITUTIONS, PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE**

พระมนตรี ญาณคโม

Phramontri Yanakhamo

วัดคลองวาฬ

Khlung Wan Temple

Corresponding Author E-mail: montrikongarsa2499272525@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนทั้งหมด 99 รูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป มีพรรษาระหว่าง 10-20 พรรษา มีวุฒิการศึกษาทางโลกต่ำกว่าปริญญาตรี และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป 2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับแรกคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักนิติธรรมด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านการมีส่วนร่วม 3. พระสอนศีลธรรมที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางโลก และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: การบริหารงาน; หลักธรรมาภิบาล; พระสอนศีลธรรม

Abstract

The research article aimed to study 1) study level Good Governance Administration of School Moralize Monk Operations Centre, Prachuapkhirikhan province 2) compare the Good Governance Administration of School Moralize Monk Operations Centre, Prachuapkhirikhan province by personal factors. This research is a survey research. This research studied a group of 99 School Moralize Monks in Prachuapkhirikhan province. The

*Received March 1, 2023; Revised March 30, 2023; Accepted April 15, 2023

statistics used in the data analysis were frequency, percentage, means, standard deviation and one-way analysis of variance.

The research results were: 1. Moralized monks were found to be mostly aged between 51 years and over, with a period in monk between 10-20 years, graduating with a bachelor's degree, and having work experience from 5 years and over. 2. The overall Good Governance Administration of the School Moralize Monk Operations Centre, Prachuapkhirikhan province, was high level. Virtue principles were the highest when considering each aspect, followed by legality, responsibility, transparency, worthiness, and participation. 3. Moralize Monks with different ages, periods in monk, education and work experience opinions towards the Good Governance Administration of School Moralize Monk Operations Centre, Prachuapkhirikhan province, the overall no significant difference with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Administration; Good Governance; Moralize Monk

บทนำ

แนวคิดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันนานาชาติ ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้องค์การประสบความสำเร็จ โดยมีการนำคำว่า Good Governance มาใช้ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1989 โดยปรากฏในรายงานของธนาคารโลก (World Bank) และต่อจากนั้นมาก็มีหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ Good Governance เป็นอย่างมาก (วรรณพร เทพหัสดิน ณ อยุธยา สุทธิปริดา และคณะ, 2552) และแนวคิดธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทการเมืองและการบริหารอย่างเป็นรูปธรรมตามความหมายสากลในประเทศไทยนับจากปี 2540 เป็นต้นมา โดยปรากฏครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเป็นหนึ่งนโยบายหลักเพื่อการพัฒนาให้รัฐ และประชาชนมีความเข้าใจที่ดีมีความรับผิดชอบและมีความเอื้ออาทรต่อกัน นอกจากนี้แล้วในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ภายหลังระเบียบนี้ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 แต่ยังคงองค์ประกอบทั้ง 6 ไว้ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการให้แก่หน่วยงานต่างๆ โดยมีสาระสำคัญและมาตรการต่างๆ ได้แก่ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการ การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน และการประเมินผลการปฏิบัติราชการ (วิจารณ์ พานิช, 2552)

ประเทศไทยมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมมาเนิ่นนานนับถือตั้งแต่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ ต้องยอมรับความเป็นจริงว่าการปลูกฝังคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือ การปลูกฝังโดยพระศาสดาและบรรดาพระสาวกของพระศาสดา สังคมทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพราะการที่สังคมสามารถดำรงอยู่มาได้ทุกวันนี้ เพราะคนส่วนใหญ่ยังมีคุณธรรมจริยธรรม สังคมจึง

ยังดำรงความเป็นสังคมชุมชนอยู่ได้ ทำอย่างไรให้สังคมของเรามีภูมิคุ้มกัน มีภูมิต้านทานต่อความเลวร้ายที่กำลังกัดกร่อนสังคมอยู่ การสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในหมู่เยาวชนกำลังเป็นพันธกิจของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นภารกิจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในหมู่เด็กนักเรียน นักศึกษาให้ได้แบบอย่างการสอนพระพุทธศาสนา คือ สอนให้รู้ (ปริยัติ) ทำให้ดู (ปฏิบัติ) อยู่ให้เห็น (ปฏิเวธ) เป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลคาดหวังจากพระสอนศีลธรรม ที่จะทำหน้าที่สั่งสอนอบรมให้เด็กเป็นคนดี มีศีลธรรมตามหลักของพระพุทธศาสนา มีเบญจศีลเบญจธรรมเป็นอย่างน้อย (สำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556)

ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา 2) เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ตามนโยบาย คุณธรรมนำความรู้สู่สถานศึกษา 3) เพื่อให้พระสงฆ์นำหลักธรรมทางศาสนามาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียน นักศึกษาให้สามารถนำประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน 4) เพื่อให้เด็กนักเรียนนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และนำไปปฎิบัติเคร่งครัดกิจพอเพียงในเชิงพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการชีวิตประจำวัน และ 5) เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551) ซึ่งการบริหารงานของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ แต่ผลการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ถึงปัจจุบัน พระราชรัตนวิสุทธิ (2565) กล่าวว่า มีพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียนมีการลาออกทุกปี ปัญหาการจ่ายค่าตอบแทน ปัญหาการใช้งบประมาณไม่ตรงกับโครงการ และปัญหาการรับสมัครพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นถือเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการบริหารจัดการตามแนวทางหลักธรรมาภิบาล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นำผลการวิจัยใช้ประกอบการวางแผนการบริหารงานให้สอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยไปประกอบการกำหนดนโยบายการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพระสอนศีลธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาในลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร (Population) ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 99 รูปใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับมาทำการประมวลผลของข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวัดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และการทดสอบ ค่า F-test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป มีพรพรรษา 10-20 พรรษา มีวุฒิการศึกษาทางโลกต่ำกว่าปริญญาตรี และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับแรกคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ การบริหารงานยึดหลักกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รองลงมาคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ การเสริมสร้างการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และการจัดทำมาตรฐานภาระงานสำหรับบุคลากรเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ตามลำดับ

2.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ การบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม รองลงมาคือ การส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและอดทน การส่งเสริมและการพัฒนาวิชาการในการจัดการศึกษาของบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน และการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรโดยยึดหลักเกณฑ์และคุณธรรม ตามลำดับ

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ การประกาศข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ตามความเป็นจริง รองลงมาคือ การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ มีการสรุปและชี้แจงผลการดำเนินงานประจำปี การจัดสรร

งบประมาณประจำปี สามารถตรวจสอบได้ และมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานและสามารถตรวจสอบได้ ตามลำดับ

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการสอนศีลธรรม รองลงมาคือ การรับฟังและบริหารจัดการข้อคิดเห็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและการกำหนดนโยบาย และการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงาน ตามลำดับ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานมีความชัดเจน รองลงมาคือ การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาและบรรลุตามวัตถุประสงค์ การยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งผลดีและผลเสีย และการกำหนดให้มีระบบประเมินผลและตัวชี้วัดที่ชัดเจนตามลำดับ

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านหลักความคุ้มค่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ การใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์และคุ้มค่า รองลงมาคือ การนำผลประเมินมาใช้ปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการใช้วัสดุครุภัณฑ์อย่างประหยัดคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานใช้วัสดุครุภัณฑ์อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 พระสอนศีลธรรมที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางโลก และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้

1) พระสอนศีลธรรมที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2) พระสอนศีลธรรมที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสอนศีลธรรมที่มีพรรษาต่ำกว่า 10 พรรษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกับพระสอนศีลธรรมที่มีพรรษาระหว่าง 10-20 พรรษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

3) พระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิการศึกษาทางโลกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

4) พระสอนศีลธรรมที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประเด็นนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้มีการบริหารงานโดยยึดหลักการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมาภิบาลการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เน้นเรื่องประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุณภาพ ความคุ้มค่า และการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา ลิ้มสกุลศิริรัตน์ (2551) วิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีแผนงานในการบริหารงานที่กำหนดไว้และยังต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงนโยบายของต้นสังกัด ซึ่งผู้บริหารต่างเข้าใจและตระหนักเป็นอย่างดีและต่างก็มีความพยายามที่จะดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาในความรับผิดชอบของตนเองให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้มีการนำ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มาเป็นหลักในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ส่งเสริม มีพร้อม (2552) วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มาเป็นหลักในการปฏิบัติการบริหารงานราชการ

1.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเสริมสร้างหลักคุณธรรมตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พุดมี (2551) วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารต้องยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้ครูและเจ้าหน้าที่ยึดถือหลักคุณธรรมนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีคุณธรรมและจริยธรรม

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีกระบวนการบริหารเปิดเผยอย่าง

ตรงไปตรงมา สามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจวบ จะเรียมพันธ์ (2553) วิจัยเรื่อง การศึกษาระดับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีการทำงานโดยยึดหลักกฎหมาย และการดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสารและเปิดเผย ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบได้

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการวางแผน และการกำหนดนโยบาย และการประเมินผลและการตรวจสอบการดำเนินงาน โดยสำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้กำหนดและดำเนินการประเมินผลตรวจสอบเอง ทำให้พระสอนศีลธรรมมีส่วนร่วมการดำเนินงานด้านนี้น้อยมาก ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ สุพรรณา พวงทอง (2554) วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษา ปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินผลร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบ

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามข้อกำหนดของสำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ป้อมพระเดช (2555) วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามที่ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยึดหลักประสิทธิภาพการบริหารตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ส่งเสริม มีพร้อม (2552) วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารต้องยึดหลักและปฏิบัติตามกฎระเบียบทางราชการที่ว่า หลักประสิทธิภาพการบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. พระสอนศีลธรรมที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากพระสอนศีลธรรมทุกช่วงอายุต่างมีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง พร้อมกับมีความประพฤติที่ดีงามตามวัตถุประสงค์ของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และ

สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่มีความต้องการพระสอนศีลธรรมไปสอนในโรงเรียนเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพึง อธิบุญญ (2554) วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากภาระหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาต่างมีลักษณะที่เหมือนกันคือ การสอน การปลูกฝัง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งบุคลากรทุกคนต้องปฏิบัติและกระทำเป็นประจำไม่ว่าบุคลากรนั้นจะอยู่ช่วงอายุใดก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่มีความใกล้เคียงกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน

3. พระสอนศีลธรรมที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสอนศีลธรรมที่มีพรรษา ต่ำกว่า 10 พรรษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกับพระสอนศีลธรรมที่มีพรรษาระหว่าง 10-20 พรรษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมที่มีพรรษามากกว่าได้ผ่านประสบการณ์การบริหารงานหรือการสอนศีลธรรมมากกว่าพระสอนศีลธรรมที่มีพรรษาน้อยกว่า ทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ พระอธิการผจญ อาจาโร (2553) วิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันมีความคิดเห็นในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก พระสงฆ์ไม่ว่าจะบวชมาพรรษามากหรือพรรษาน้อยก็ตาม แต่บทบาทของพระสงฆ์ที่สำคัญคือ การยึดหลักคุณธรรมในการบริหารวัด เพื่อความถูกต้องชอบธรรมตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ทำให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

4. พระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิทางการศึกษาทางโลกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากจาก พระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่มีความรู้การศึกษาทางธรรมระดับนักธรรมชั้นเอก แม้จะมีวุฒิการศึกษาทางโลกแตกต่างกัน แต่ในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม มีความใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการผจญ อาจาโร (2553) วิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากพระสงฆ์อาจจะมีการศึกษาความรู้ทางโลกที่แตกต่างกัน แต่ความรู้ทางพระธรรมวินัยนั้นมีความรู้ใกล้เคียงกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

5. พระสอนศีลธรรมที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมแม้จะมีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน ต่างก็ได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานในการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาในกรอบแนวทางการปฏิบัติเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการผจญ อาจาโร (2553) วิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีระยะเวลาที่เป็นพระสงฆ์การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การบริหารงานของพระสงฆ์ในปัจจุบันต้องยึดหลักกฎ ระเบียบ

ข้อบังคับ ตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม ทำให้การบริหารงานอยู่ในกรอบทิศทางเดียวกัน ทำให้ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

สรุปและองค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุปได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้บริหารควรยึดหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้านคือ

1. ด้านหลักนิติธรรม โดยนำ กฎ ระเบียน ข้อบังคับ ของสำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มาเป็นหลักในการบริหารงาน
2. ด้านหลักคุณธรรม โดยการเสริมสร้างหลักคุณธรรมตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเป็นหนึ่งในยุคศาสตร์ของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
3. ด้านหลักความโปร่งใส การบริหารงานของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการบริหารเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา สามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบได้
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม การวางแผนและการกำหนดนโยบาย และการประเมินผลและการตรวจสอบการดำเนินงาน โดยสำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้กำหนดและดำเนินการประเมินผลตรวจสอบเอง ทำให้พระสอนศีลธรรมมีส่วนร่วมการดำเนินงานด้านนี้น้อยมาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ความสามารถบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามข้อกำหนดของสำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. ด้านหลักความคุ้มค่า ยึดหลักประสิทธิภาพการบริหารตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) การรับฟังและบริหารจัดการข้อคิดเห็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการจัดประชุมพระสอนศีลธรรมเพื่อเปิดโอกาสให้พระสอนศีลธรรมได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรค ในปฏิบัติงาน และนำมาเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง

2) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและการกำหนดนโยบาย พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรเปิดโอกาสให้พระสอนศีลธรรมที่มีความรู้ความสามารถเป็นตัวแทนของแต่ละอำเภอเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและการกำหนดนโยบาย

3) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงาน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรเปิดโอกาสให้พระสอนศีลธรรมที่มีความรู้ความสามารถเป็นตัวแทนของแต่ละอำเภอเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลและการตรวจสอบในการดำเนินงาน

1.2 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อการกำหนดให้มีระบบประเมินผลและตัวชี้วัดที่ชัดเจน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดสำหรับทุกตัวชี้วัดเพื่อเป็นคู่มือสำหรับแสดงรายละเอียดของตัวชี้วัดแต่ละตัวให้ชัดเจน และจัดทำแบบฟอร์มการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดสำหรับแต่ละตัวชี้วัด เพื่อช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลและจัดเก็บข้อมูลมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

1.3 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) การส่งเสริมการใช้วัสดุครุภัณฑ์อย่างประหยัดคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการส่งเสริมในการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัดใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

2) การดำเนินงานใช้วัสดุครุภัณฑ์อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการวางแผนกำหนดเป็นนโยบายในการใช้วัสดุครุภัณฑ์ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และประหยัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยกำหนดกลุ่มประชากรให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนมากขึ้น อาทิเช่น ผู้อำนวยการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียน และหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการบริหารงานของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาต่อไปในอนาคต

2.2 ควรมีการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ในจังหวัดอื่น ๆ ทุกภาคส่วน เพื่อผู้บริหารสำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยไปประกอบการกำหนดนโยบายการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญใจ ป้อมพระเดช. (2555). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชลธิชา ลิ้มสกุลศิริรัตน์. (2551). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ประจวบ จะเรียมพันธ์. (2553). การศึกษาระดับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระมหาลำพึง ธีรปัญญา. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชรัตนวิสุทธิ. (2565, 19 กรกฎาคม). ประธานศูนย์ปฏิบัติการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ [สัมภาษณ์].
- พระอธิการผจญ อาจาโร. (2553). ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรรณพร เทพหัสดิน ณ อยุธยา สุทธิปริดา และคณะ. (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating). กรุงเทพฯ: พรีเมียร์ โพร.
- วิจารณ์ พานิช. (2552). จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย ฉบับปฐมฤกษ์. วารสารจดหมายข่าว, มกราคม, 19-21.
- ส่งเสริม มีพร้อม. (2552). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สุพรรณา พวงทอง. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2556). คู่มือดำเนินการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัดเชนปรีนติ้ง.
- _____. (2551). โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สืบค้น 18 กรกฎาคม 2565, จาก <http://www.krupra.net/main.php?url=about>.

อัมพร พุดมี. (2551). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2. (การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในศตวรรษที่ 21*

LEARNING MANAGEMENT FOR MORAL MONKS IN THE 21ST CENTUR

พระจิรกฤต รตนปุลโย

Phrajirakrit Ratanapunyo

วัดหนองโกเจริญธรรม

Watnongkocharoentham

Corresponding Author e-mail: paksiri.ae27@gmail.com

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ มากมายอันส่งผลต่อการเรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและทำหน้าที่อบรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้เป็นเยาวชนผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น การที่ผู้สอนจะจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลต่อผู้เรียนได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีองค์ความรู้ที่จำเป็นหลากหลายสามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นอยู่ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงได้อีกทั้งในยุคศตวรรษที่ 21 ถือเป็นสังคมฐานความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากนักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารได้ตลอดเวลาที่ต้องการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology) ที่ทันสมัยเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้พระสอนศีลธรรมต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการ; เรียนรู้; พระสอนศีลธรรม

Abstract

Providing learning for students in the 21st century is something teachers must be highly aware of. Due to changes in the world, advancements in science and technology happen quickly. It creates much new knowledge that affects learning and the way of life of the students, teachers must therefore be prepared to organise learning to prepare the students to have the knowledge, abilities, and skills necessary for living life. Thus, the learning management process of moral teaching monks Therefore, it is the key to developing the quality of students and serves to train and build morality and ethics to be youth who have more morals and ethics for teachers to organize learning that is effective and effective

*Received March 1, 2023; Revised March 30, 2023; Accepted April 15, 2023

for students; teachers must have a wide range of necessary knowledge. Able to integrate knowledge to use in learning management appropriately for students. Including various situations in the classroom So that teachers can organize learning according to the real problem. In addition, the 21st century is a rapidly changing knowledge-based society. Students can access information and news anytime they want to learn and use modern information and communication technology (ICT) for effective learning. This causes moral teaching monks to adapt and develop to keep up with modern technology. To effectively learn new learning management techniques and methods.

Keywords: Learning; Management; Moral Teaching

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่างๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ทัวโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนแตกต่างกัน มีความหลากหลายในด้านวัฒนธรรมทางภาษาและวัฒนธรรมทางสังคม ก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลกการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกัน และทำงานในสายงานเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลก ที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และในปัจจุบันกระบวนการจัดการเรียนรู้เปลี่ยนไปจากเดิม ด้วยองค์ความรู้ที่เปลี่ยนไป เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่พัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์สื่อสารไร้สายอาทิ โคมบายโฟน สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ผู้เรียนอยู่ในโลกที่เชื่อมต่อกันด้วยการเข้าถึงข้อมูลและประสบการณ์ดิจิทัลอันมากมาย การใช้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิธีการทำงาน การปรับตัวเพื่อรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะเป็นกระบวนการที่ต้องต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นคนยุคใหม่ต้องรู้เท่าทัน และรู้จักเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการออกแบบและสร้างองค์ความรู้ใหม่อีกด้วย

หลักการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หากจะพิจารณาถึงความหมายของคำว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึงการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นที่ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้จึงควรเป็นไปโดยคำนึงถึงประโยชน์หรือการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งรูปแบบวิธีการ หรือเทคนิคที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องออกแบบและเลือกสรรมาใช้โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นหลักโดยพระสอนศีลธรรมจะต้องวิเคราะห์และพิจารณาว่าสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุสิ่งที่ต้องการให้เกิดได้ ดังนั้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้พระสอนศีลธรรมซึ่งเป็นผู้สอน

จำเป็นต้องวิเคราะห์และเลือกใช้รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนและสม

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองอย่างสูงสุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน แต่เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และยังมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการรับฟัง พูดอ่าน เขียน ความสามารถทางสมองระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่ต่างกัน ตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือ ครูแต่จากข้อมูลอันเป็นปัญหาวิกฤตทางการศึกษา และวิกฤตของผู้เรียนที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าผู้สอนยังแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองยังไม่เหมาะสมจึงต้องทบทวนทำความเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางการศึกษาและวิกฤตของผู้เรียนต่อไป

การทบทวนบทบาทของพระสอนศีลธรรมควรเริ่มจากการทบทวนและปรับความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเรียนสมัยใหม่ โดยต้องถือว่าแก่นแท้ของการเรียนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากการเรียนที่เน้นวิชาการเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดที่ตัวผู้เรียน หรือนัยความหมายคือ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นพระสอนศีลธรรมต้องตระหนักถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนด้วย เพราะการจัดการศึกษาที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริง ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ครูจึงต้องหันมาทบทวนบทบาทและหน้าที่ที่ต้องแก้ไขโดยตระหนักว่า คุณค่าของการเรียนรู้คือการได้นำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ชีวิตได้จริง

การเรียนการสอนแบบ Active Learning

Active learning คือ วิธีการสอนที่ครูผู้สอนจะมีส่วนร่วมกับนักเรียนในแต่ละบทเรียนไม่ว่าจะเป็นการอภิปราย กิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ และวิธีการอื่น ๆ ซึ่งต่างจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่จะปล่อยให้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน โดยการเรียนรู้แบบ Active learning จะกระตุ้นให้นักเรียนได้เคลื่อนไหว และต้องใช้ประสาทสัมผัสเพื่อทำความเข้าใจบทเรียนอย่างสมบูรณ์โดยปกติแล้วการเรียนรู้วิธีนี้จะเน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความกลมเกลียว เสริมสร้างทักษะทางสังคม (Social Skills) และพัฒนา Soft Skills การเรียนแบบ Active learning สามารถเริ่มได้จากกิจกรรมง่าย ๆ ตั้งแต่การสะท้อนความคิด หรือการเขียนบันทึก ไปจนถึงกิจกรรมรวมกลุ่มใหญ่ๆ เช่น การทำวิทยานิพนธ์ และการเข้าร่วมกรณีศึกษาทั้งนอกและในชั้นเรียน ในการทำกิจกรรมกลุ่มนอกชั้นเรียน นักเรียนจะสามารถสำรวจทักษะชีวิตที่แตกต่างกัน และสัมผัสกับสภาพแวดล้อมหลากหลายภายนอกห้องเรียนแม้ Active learning จะเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนต้องคิดนอกกรอบ และสอนในวิธีการที่ต่างออกไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ครูผู้สอนจะต้องทิ้งการสอนแบบดั้งเดิม แต่ควรเสริมเทคนิค Active learning เข้าไป เพื่อให้บทเรียนเกิดความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีเป้าหมายคือช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนจากวิธีการที่ต่างกัน และช่วยให้ได้รับรู้ข้อมูลในแนวทางที่สนุกสนานและน่าจดจำการเรียนรู้แบบลงมือทำนั้น ดูเหมือนจะพูดง่ายแต่ทำยาก หากเทียบกับการเรียนรู้แบบดั้งเดิมแล้ว การเรียนรู้แบบลงมือทำนั้น ครูผู้สอนต้องมีความพยายามในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และบทเรียนเพื่อให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม หากได้ทำการประยุกต์ใช้ Active learning ในชั้นเรียนโดยเฉพาะกับนักเรียนที่เป็นเด็กเล็กวิธีการนี้จะส่งผลดีอย่างมากในการทำให้เด็กเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้และซึมซับข้อมูลใหม่ ๆ การเรียนรู้แบบลงมือทำยังกระตุ้นให้นักเรียนอยากที่จะเรียนรู้ทักษะชีวิตต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เมื่อนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมที่ต้องลงมือทำ และสามารถออกความคิดเห็นได้ พวกเขาจะมีส่วนร่วมและมีส่วนรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากยิ่งขึ้น เพราะพวกเขาจะตระหนักได้มากขึ้นว่า ความคิดเห็นของตนเองนั้นจะส่งผลถึงตนเองและคนรอบข้างได้ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือสมาชิกในกลุ่มเองก็ตาม

อีกสาเหตุหนึ่งของการเรียนรู้แบบลงมือทำนั้นมีความสำคัญก็คือ ช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดประสิทธิภาพและสนุกสนานมากขึ้น เมื่อใดก็ตามที่บทเรียนและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้นั้นมีความยืดหยุ่น นักเรียนจะกลายเป็นผู้นำในการเรียนรู้ ซึ่งนั่นทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น และเมื่อใดก็ตามที่พวกเขารู้สึกถึงความเป็นผู้นำ ย่อมกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบและเพิ่มความตระหนักในตนเองได้อย่างเป็นธรรมชาติ ท้ายที่สุด ความหลากหลายของ Active learning จะทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่สนุกสนานและทำให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นที่จะเรียนรู้ และตั้งหน้าตั้งตาเรียนด้วยความรักในการเรียน ความต้องการใน life-long learning หรือการเรียนรู้ไปตลอดชีวิตนั้น ถือเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่จะสร้างข้อได้เปรียบให้เด็ก ๆ เป็นอย่างมาก เมื่อต้องเข้าสู่โลกของการทำงาน

ประโยชน์ของ Active Learning 5 อย่าง

1. พัฒนาทักษะทางสังคมการเรียนรู้แบบลงมือทำช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะสื่อสารได้ดี ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม นอกจากนั้นการเรียนรู้แบบลงมือทำยังช่วยพัฒนาความฉลาดด้านอารมณ์ของนักเรียน ซึ่งถือเป็นทักษะที่มีคุณค่าในการเรียนรู้ โดยเฉพาะเมื่อพวกเขาเติบโตไปและตระหนักได้ว่า ตนเองไม่สามารถทำทุกสิ่งได้ด้วยตัวคนเดียว
2. สอนให้นักเรียนกล้าที่จะเสี่ยงเนื่องจากการเรียนแบบ Active Learning นั้นกระตุ้นให้นักเรียนต้องเป็นผู้นำในงานของตนเอง ต้องเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่องานของตน และต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนทำ เมื่อนักเรียนเริ่มต้นและตัดสินใจบางอย่างสำหรับทีมของตน นั้นย่อมทำให้เกิดความเสี่ยงในระดับหนึ่ง เนื่องจากมีความเป็นไปได้ว่าสิ่งที่พวกเขาทำ อาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้
3. ก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ใน Active learning นั้น นักเรียนจำเป็นต้องมีความอดทน ไม่ย่อท้อ รวมถึงต้องพิจารณาความเชื่อของตนเองอย่างถี่ถ้วน พวกเขาต้องวิเคราะห์และประเมินงานของตนตามองค์ความรู้ที่มี
4. เพิ่มพูนความจำในการเรียนรู้เนื่องด้วย Active Learning จะกระตุ้นให้นักเรียนต้องลงมือทำ และมีส่วนร่วมในขั้นตอนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น จึงมีแนวโน้มที่นักเรียนจะทำให้ขั้นตอนนั้นเป็นเรื่องของตนเอง และรู้สึกมีความเชื่อมโยงกับสิ่งที่ทำ เมื่อเป็นเช่นนั้น ความเชื่อมโยงดังกล่าวจะเกิดเป็นอารมณ์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความจำในระยะยาว
5. กระตุ้นให้เกิดการแก้ปัญหาในชีวิตจริงข้อสุดท้าย Active Learning จะกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา เมื่อเข้าสู่สถานการณ์ที่ต้องแก้ไขปัญหา แทนที่จะรับเพียงข้อมูล นักเรียนจะได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยขั้นตอนนี้จะกระตุ้นทักษะให้เกิดการคิดอย่างสร้างสรรค์และค้นหาคำตอบของปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงได้

ตัวอย่างของกิจกรรม Active Learning

โครงการแบบกลุ่ม

โครงการแบบกลุ่ม คือ กิจกรรมที่ร่วมมือกัน ที่นักเรียนจะได้ทำงานร่วมกัน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการทำกิจกรรมโครงการแบบกลุ่ม นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องความอดทน และเรียนรู้การ

ปรับตัวเข้ากับการทำงานในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป การร่วมมือกันนั้นสำหรับบางคนอาจคิดว่าเป็นธรรมชาติ และอีกส่วนหนึ่งอาจคิดว่าเป็นความท้าทาย อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ที่จะเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ถือเป็นทักษะชีวิตสำคัญที่เด็ก ๆ จำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่เยาว์วัย

การโต้วาทิ

การโต้วาทิ คือ การอภิปรายแบบเป็นทางการ ซึ่งผู้คนจะสามารถทดสอบทักษะการคิดขั้นสูงและการคิดเชิงวิพากษ์ได้ การโต้วาทิจะสอนให้นักเรียนได้ทำการสืบค้นและแยกแยะความจริงออกจากความเห็นที่ไม่เป็นกลางในชั้นเรียน นอกจากนั้นยังช่วยให้นักเรียนได้แสดงทักษะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และได้เรียนรู้ข้อดีของฝ่ายตรงข้าม การโต้วาทิถือเป็นโอกาสสำหรับนักเรียนที่ไม่มั่นใจ ให้เรียนรู้ที่จะยืนหยัด ใจเย็น และให้ความเคารพเมื่อแสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยสรุปแล้ว การโต้วาทิจะทดสอบและเสริมสร้างทักษะของนักเรียนในการวิเคราะห์ประเด็นเดียวกันจากทั้งสองฝั่ง

การละเล่นบทบาทสมมติ

การละเล่นบทบาทสมมติ คือ การแสดงเป็นบุคคลหรือตัวละครในลักษณะที่สนุกสนานเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบลงมือทำในชั้นเรียน ในการละเล่นบทบาทสมมติ นักเรียนจะได้เรียนรู้ที่จะแสดงบทบาทเป็นผู้อื่นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกิจกรรมนี้ยังช่วยให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงนั้นเป็นเช่นไร การละเล่นบทบาทสมมตินั้น ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เพิ่มพูนพัฒนาการด้านการรับรู้ อารมณ์ กายภาพ และภาษา

กระบวนการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในศตวรรษที่ 21

กิจกรรมการดำเนินงานภารกิจหลัก

ช่วยสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนำเนื้อหา สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และความคาดหวังจากกลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาจัดทำขั้นตอนปฏิบัติงาน ดังนี้

1. การวางแผน (P-Plan)

1.1 ประสานสถานศึกษา เพื่อจัดทำแผนการเรียนการสอนร่วมกับครูประจำหลักสูตรของสถานศึกษาที่พระสอนศีลธรรมจะเข้าไปปฏิบัติงาน

1.2 จัดทำแผนการเรียนการสอน ตลอดปีการศึกษา

2. การปฏิบัติงานตามแผน (D-Do)

2.1 ปฏิบัติตามขั้นตอน ตามแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

2.2 รายงานความก้าวหน้ารายเดือนผ่านรายงานสรุปผลการดำเนินงาน

3. การตรวจสอบและประเมินผล (C-Check)

3.1 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2 สรุปผลการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน

4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A-Act)

4.1 จัดทำรายงานผลการสอนศีลธรรมที่รับผิดชอบ

4.2 นำข้อเสนอแนะจากรายงานผลการสอนมาพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมการดำเนินงานภารกิจสนับสนุน (สำนักงานพระสอนศีลธรรม, 2565) ได้แก่

1. เป็นผู้นำนักเรียนเข้าสู่งานฝึกสมาธิบริหารจิต เจริญปัญญา และทำพิธีทางพระพุทธศาสนา บูรณาการกับชั่วโมงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาโดยเน้นกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา เช่น การสวดมนต์ ฝึกสมาธิ เจริญสติ, การกล่าวคำอาราธนาและคำถวายทานในศาสนพิธี, อบรมศีลธรรม และ วัฒนธรรมชาวพุทธ

2. สนองงานคณะสงฆ์ด้วยการสอนหรือติวเข้มธรรมศึกษาตรี โท เอกสำหรับผู้เข้าสอบอันเป็น งานของคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์

3. ให้การสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยการสอนวิชาพระพุทธศาสนาบูรณา การเข้าสู่วิถีชีวิตให้นักเรียนเกิดการพัฒนากาย ศีล จิตปัญญา

จะเห็นได้ว่ากระบวนการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คือ การให้ความรู้ทาง พระพุทธศาสนาแก่นักเรียน เสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ยกระดับคุณภาพกาย วาจา ใจ ให้นักเรียนเป็นคนดีด้วย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย สามารถผนวกเข้ากับงานของคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการศึกษาสงเคราะห์ เน้นการสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยการศึกษา คือ สอน สาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอบรม ศีลธรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงพุทธสอนธรรมศึกษาช่วยอบรมให้ได้มีความรู้ทาง พระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมและสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมโรงเรียนวิถีพุทธ

บทบาทของพระสอนศีลธรรม

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระภิกษุ ได้เข้าไปพัฒนาศีลธรรมของนักเรียน บทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประกอบด้วยการสอนวิชา พุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการนำผู้เรียนฝึกสมาธิ และทำพิธีทางพุทธศาสนา สอนหรือ ทบพวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียนเพื่อเข้าสอบธรรมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย และให้การ สนับสนุนโรงเรียนวิถีพุทธโดยการสอนวิชาพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีชีวิตให้แก่ นักเรียนชาวพุทธ

บทบาทพระสอนศีลธรรม หมายถึง การกระทำตามหน้าที่ที่กำหนด นั่นคือ การสอนศีลธรรม บทบาทหน้าที่ของการเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมี 4 ประการ ได้แก่ (1) สอนสาระการเรียนรู้วิชาพุทธ ศาสนาตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทำ การสอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2) เป็นผู้นำนักเรียน เข้าสู่งานฝึกสมาธิ บริหารจิต เจริญปัญญา และทำพิธีทางพระพุทธศาสนา (3) สอนหรือทบทวนธรรมศึกษาให้แก่ นักเรียนและผู้สนใจทั่วไปเพื่อเข้าสอบธรรมศึกษาประจำปี และ (4) ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนวิถีพุทธโดยการ สอนวิชาพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีชีวิตจริงให้แก่ นักเรียนชาวพุทธ คือ มีศีล สมาธิ ปัญญา (สำนักงานพระ สอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

การทำหน้าที่การเป็นพระสอนศีลธรรม ได้ชื่อว่าเป็นการนำศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาได้ ผ่านการประพฤติปฏิบัติมาแล้วและนำมาเผยแผ่ให้กับเด็กเยาวชนในสถานศึกษา โดยเฉพาะในสถานการณ์ ปัจจุบันนี้เป็นสถานการณ์ที่กำลังเผชิญกับวัฒนธรรมใหม่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พระสอนศีลธรรม จะต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพราะความรู้และโลกเปลี่ยนไปทุกวัน โลกสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างไรมีข่าวอย่างไร จะต้องศึกษายกมาเป็นอุทาหรณ์เป็นนิทานในการยกขึ้นสู่ในชั้นเรียน และต้องปรับปรุงทักษะการสอนให้ สอดคล้องกับโลกปัจจุบันโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่าการเรียนการสอนแบบ Active Learning และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม พระสอนศีลธรรมควรลดบทบาทในการถ่ายทอด

ความรู้แก่นักเรียนเรียนในลักษณะการบรรยายลง และเพิ่มบทบาท ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้

สรุป

ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้เป็นสถานการณ์ที่กำลังเผชิญกับวัฒนธรรมใหม่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พระสอนศีลธรรมจะต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพราะความรู้และโลกเปลี่ยนไปทุกวัน โลกสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างไรต้องศึกษาขึ้นมาเป็นอุทาหรณ์เป็นนิทานในการยกขึ้นสู่ในชั้นเรียน โดยควรเสริมเทคนิค Active learning เข้าไป เพื่อให้บทเรียนเกิดความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมาย คือช่วยให้เข้าใจบทเรียนจากวิธีการที่ต่างกัน และช่วยให้ได้รับรู้ข้อมูลในแนวทางที่สนุกสนานและน่าจดจำการเรียนรู้แบบลงมือทำนั้น การเรียนรู้แบบลงมือทำนั้น พระสอนศีลธรรมจะต้องมีความพยายามในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และบทเรียนเพื่อให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2565). *คู่มือพระสอนศีลธรรม*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- D-PREP International School. (2566). *Active Learning การเรียนรู้แบบลงมือทำคืออะไร และทางโรงเรียนมีวิธีการส่งเสริมอย่างไร*. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.dprep.ac.th/th/what-is-active-learning>

ประชาธิปไตย : ความเชื่อมั่นในสถาบันการเมือง*

DEMOCRACY: RELIABILITY IN THE POLITICAL INSTITUTION

เสาวลักษณ์ ศักดิ์สิทธิ์

Saowalak Saksit

กรมส่งเสริมการเกษตร

Department of Agricultural Extension

Corresponding Author E-mail: Paksiri.aenihon@gmail.com

บทคัดย่อ

สถาบันการเมืองไทยตั้งแต่รัฐบาลพรรคการเมือง จนไปถึงองค์กรอิสระทั้งหลายต่างก็ต้องเผชิญกับปัญหาการมีอำนาจกับความโน้มเอียงของการใช้อำนาจกล่าวคือ หากสถาบันการเมืองถูกกำหนดให้มีอำนาจน้อยผลลัพธ์ก็คือเกิดความไร้เสถียรภาพ อ่อนแอไม่สามารถแก้ปัญหาบ้านเมืองได้ และไม่อาจปฏิบัติงานให้บรรลุตามความคาดหวังของสังคม แต่ถ้าหากถูกกำหนดให้มีอำนาจมาก ผลลัพธ์ก็คือมีเสถียรภาพล้นเกินแข็งตัว ไม่ตอบสนองความต้องการของสังคม และมีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจในทางที่ผิดอีกทั้งการจัดการปัญหาด้วยเครื่องมือทางการเมืองทำให้เกิดการล้มรัฐธรรมนูญและรัฐสภา ก็ทำให้รัฐสภาขาดความมั่นคงและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทุนที่เข้ามาใช้รัฐสภาเป็นทางผ่านเพื่อนำไปสู่การทุจริตให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในสถาบันการเมืองแทบทั้งสิ้นการพัฒนาสถาบันทางการเมืองให้มีความเข้มแข็งจะต้องเริ่มจากประชาชนในฐานะพลเมืองที่พร้อมจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในทางตรงและทางอ้อมเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนการทำหน้าที่ของสถาบันการเมือง และเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นการคัดค้านหรือต้านทานการใช้อำนาจในทางมิชอบของสถาบันการเมือง ดังนั้น การมีเครื่องมือตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะขาดมิได้ เพราะการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐเป็นการควบคุมให้การใช้อำนาจรัฐดำเนินไปเพื่อบรรลุภารกิจของรัฐ และเป็นการป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจอย่างบิดเบือนหรือเกิดการใช้อำนาจตามอำเภอใจ อีกทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐดังกล่าวด้วย

คำสำคัญ: ประชาธิปไตย; ความเชื่อมั่น; สถาบันการเมือง

Abstract

Thai Political institutions include the government, political parties, and independent entities. It was to find the problem of power and the inclination of power. Suppose Thai political institutions had low political power. As a result, less instability and weakness could not solve the country's problem. They wouldn't do the work to achieve societal expectations if the government had high political power. As a result, it would be unstable, strong, unable to respond to society, and tend to misuse its power. However, there was management of the problem with the army's power, which overthrew the constitution and parliament. It affected the lack of reliability of the political institutions. It was under the influence of capital groups

*Received March 15, 2023; Revised April 20, 2023; Accepted April 25, 2023

and was helpful in the parliament in dealing with corruption or conflict of interest. Problems were affected by the reliability of the political institutions. The political institution's development was too strong; it must start from the people and must be political participation, directly and indirectly, to stimulate the function of the political institutions and encourage democracy and the corruption of the political institutions. So, the power of government inspection tools was significant because the inspection tools were usefulness from the power the government and It was used control the power of government to the mission of the government and protection usefulness from the power of government and protection the rights of people through the power of the political institutions.

Keywords: Democracy; Reliability; The Political Institution

บทนำ

จากการที่สังคมไทยเกิดความแตกแยกทางความคิดในด้านการเมืองชั้นรุนแรง จนกลายเป็นวิกฤตทางการเมืองที่ต่อเนื่องมาอย่างยาวนานจนเกิดมีการชุมนุมประท้วงรัฐบาลในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 โดยการชุมนุมประท้วงของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) เพื่อประท้วงรัฐบาลภายใต้การบริหารงานของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น การชุมนุมประท้วงสืบเนื่องมาจากรัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิโทษกรรมเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จากความขัดแย้งทางการเมืองและกล่าวหาว่ารัฐบาลไม่มีความชอบธรรมที่จะบริหารประเทศต่อไป จากวิกฤตดังกล่าวทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองและเป็นเหตุผลการทำรัฐประหารเข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยพลเอกประยุทธ์จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกและต่อมาได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ตามที่มีประกาศพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ตนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2557 และแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2557 (บรรศักดิ์ อวรรณโณ, 2552) จากการบริหารประเทศที่ผ่านมาแล้วเป็นเวลากว่าหกปีเศษนั้นเพื่อมุ่งหวังแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจให้กับประชาชนว่าสถานการณ์บ้านเมืองจะเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในการเมืองก็อยู่ในความสนใจของประชาชน และยังคงใช้เป็นเหตุผลในการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายครั้ง ตั้งแต่การชุมนุมประท้วงที่นำไปสู่การทำรัฐประหารครั้งล่าสุด การเรียกร้องให้มีการ “ปฏิรูปก่อนเลือกตั้ง” โดยประชาชนบางกลุ่มยังมีเป้าหมายหลัก คือ การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในหมู่นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง จนนำไปสู่การปฏิเสธการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ทางแก้ที่ภาครัฐและกลุ่มองค์กรที่ไม่ใช่รัฐหรือ NGOs ที่มีบทบาทในการต่อต้านคอร์รัปชันในไทยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเน้นใช้การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกงและเลือกคนที่ไม่โกงเข้าไปเป็นรัฐบาลซึ่งน่าสังเกตว่า หลายโครงการรณรงค์เลือกใช้คำว่า “คนไม่โกง” มากกว่า “นักการเมืองที่ไม่โกง” ราวกับว่านักการเมืองที่ไม่โกงนี้มีอยู่จริงในสังคมไทย อีกทั้งการรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมไม่คดโกงให้แก่ประชาชนก็จะไม่เกิดผลเลย เพราะสังคมไทยไม่แน่ใจว่า คนไม่โกงต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่า คนเหล่านี้เป็นคนไม่โกง (จุฬพล หนิมพานิช, 2546) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าหนึ่งในปัญหาของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยก็คือ “การขาดความเชื่อมั่น” (Reliability) ในสถาบันการเมือง ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจและ

จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยควรจะต้องมีเครื่องมือในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในสถาบันการเมือง และเป็นแนวทางสร้างความเชื่อมั่นทางการเมืองของรัฐบาลต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง

สถาบันการเมือง หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรม หรือการกระทำทางการเมืองซึ่งถูกสร้าง วางระเบียบกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานและกระบวนการต่าง ๆ โดยมีโครงสร้างและองค์การทางการเมืองที่กำหนดรูปแบบและวิธีการในการประพฤติปฏิบัติหรือกระทำทางการเมืองและมีปฏิสัมพันธ์หรือกระทำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม โดยลักษณะทั่วไปของสถาบันการเมือง (บูซอริ ยีหะ, 2547) มีดังต่อไปนี้

1. สถาบันการเงินต้องมีแบบแผนในการจัดตั้ง ให้การยอมรับในพฤติกรรมทั้งหลายซึ่งรวมถึงกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานและกระบวนการต่าง ๆ

2. สถาบันการเมืองต้องมีโครงสร้างและองค์การทางการเมืองที่กำหนดรูปแบบและวิธีการในการประพฤติปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมทางการเมือง

3. สถาบันทางการเมืองจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ หรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล กลุ่ม สมาคม หรือสังคมทั้งสังคม

ลักษณะของสถาบันการเมืองที่กล่าวมา มีการวัดหรือการประเมินสภาวะการดำรงอยู่ของสถาบันการเมืองประการหนึ่งก็คือ การวัดการพัฒนาความเป็นสถาบัน (Institutionalization) ว่ามีความเป็นสถาบันสูงหรือต่ำ ซึ่งเกณฑ์ในการวัดหรือการประเมินโดยพิจารณาความสามารถของสถาบัน 4 ประการ (Samuel, 1968) ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นอิสระ (Autonomy) คือ การที่สถาบันมีความสามารถในการตัดสินใจและดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างอิสระ ปราศจากการถูกครอบงำจากองค์กรอื่น

2. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) คือ การที่สถาบันมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม

3. ความซับซ้อน (Complexity) คือ ความสามารถของสถาบันในการสร้างโครงสร้างภายในต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือภารกิจที่วางไว้และสามารถรับมือกับสภาพแวดล้อมได้

4. ความเป็นเอกภาพ (Coherence) คือ ความสามารถของสถาบันในการจัดการกับภาระงานของตนและพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อปฏิบัติงานได้อย่างสมเหตุสมผล ตลอดจนถึงความสามารถของสถาบันในการตัดสินใจด้านที่เป็นภารกิจหลักและความเห็นพ้องต้องกันในกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้

ถ้าหากสถาบันการเมืองมีความเป็นสถาบันต่ำ เช่น ด้านความสามารถในการปรับตัวรับมือกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปได้น้อยก็มีโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงถึงขั้นล่มสลายได้ โดยสถาบันการเมืองมีโอกาสได้รับผลกระทบและอาจถึงขั้นล่มสลายไปในที่สุดจากการทำลาย 3 ประการ (Goodin, 1996) ดังนี้

ประการแรก สถาบันอาจล่มสลายเพราะประสบความล้มเหลวในการอบรมสั่งสอน การตอกย้ำถึงค่านิยม บรรทัดฐานและความนิยมชมชอบที่มีต่อตัวสถาบัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ทำให้สมาชิกมีความภักดีต่อสถาบัน

ประการที่สอง สถาบันอาจล่มสลายเนื่องจากมีสถาบันใหม่เป็นทางเลือกเข้ามาแทนที่ ซึ่งสามารถสนองตอบต่อความต้องการได้ดีกว่าและปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วนเหนือกว่าสถาบันเก่าที่เคยผูกขาดมา

ประการสุดท้าย สถาบันอาจล่มสลายเพื่อปรากฏให้เห็นชัดเจนถึงความล้มเหลวในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน

พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินงานของระบบ การเมืองทุกระบบ (วิวัฒน์ เอยม์ไพรวัน, 2544) กล่าวคือ

ประการแรก พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมือง ที่แสดงลักษณะอุดมการณ์ทางการเมือง ที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรี ประชาธิปไตย พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์แบบเผด็จการสังคมนิยม (พรรคคอมมิวนิสต์) พรรคการเมืองที่มี อุดมการณ์แบบอำนาจนิยม เป็นต้น

ประการที่สอง พรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกับประชาชน กล่าวคือ พรรคการเมืองจะทำหน้าที่รวบรวมผลประโยชน์และความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มต่าง ๆ ในระบบการเมือง เพื่อกำหนดเป็นนโยบายของพรรคเพื่อตอบสนองและจัดทรัพยากรของสังคมพรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นกลไกสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และเป็นสถาบันการเมืองที่ทำหน้าที่ต่อรองและตกลงประสานผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อยุติความขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคม

ประการที่สาม พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่การอบรมกลุ่มอาสาสมัครทางการเมือง การให้ความรู้ทางการเมือง การสร้างสำนึกทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมือง รวมทั้งการสร้าง เอกภาพ และเสถียรภาพทางการเมือง

ประการที่สี่ พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สรรสร้างผู้นำทางการเมือง เหตุที่พรรคการเมืองมีความเหมาะสมในการสร้างผู้นำทางการเมือง เนื่องจากการเป็นผู้นำทางการเมืองต้องมีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบายโดยคำนึงผลประโยชน์ของประชาชนในพรรคของพรรคการเมือง ฉะนั้น นักการเมืองจึงต้องเข้าใจการต่อรอง การประสานผลประโยชน์ตลอดจนการสร้างสามัคคีของกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้น หน้าที่ในการสร้างผู้นำทางการเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็น

สถาบันการเมืองมีความเชื่อมโยงกับการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วย สถาบันนิติบัญญัติหรือรัฐสภา สถาบันบริหารหรือรัฐบาล และพรรคการเมือง โดยสถาบันทางการเมืองทั้งสามนี้มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศไทยตั้งแต่อดีตที่เริ่มต้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบันซึ่งโครงสร้างทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยมีความสัมพันธ์กับรูปแบบรัฐสภาอย่างชัดเจน เนื่องจากหากระบบการเมืองเปิดโอกาสให้มีกระบวนการเลือกตั้ง ย่อมมีความสัมพันธ์โดยตรงที่บ่งชี้ว่า รูปแบบรัฐสภาก็จะเป็นแบบการเลือกตั้งมากกว่า รูปแบบแต่งตั้ง แต่หากมีการปิดกั้นการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองก็อยู่ในรูปแบบของการแต่งตั้ง และหากระบบการเมืองเปิดช่องว่างให้ ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในเพียงบางด้านหรือมีขอบเขตที่จำกัด ก็ย่อมก่อให้เกิดรูปแบบผสมมาเป็นทางออกในการดำเนินการทางการเมือง (ธัชวดี จาตบันดิษฐ์, 2551)

สถาบันทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย

หากพิจารณาภายใต้กรอบความสัมพันธ์ที่อิงกระบวนการเลือกตั้งมาเป็นตัวกำหนดชี้วัดถึงความเป็นประชาธิปไตยนั้นอาจไม่ใช่คำตอบที่ถูกต้องต่อข้อคำถามว่า ระบอบการเมืองไทยในปัจจุบันมีความเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์แล้ว เนื่องจากประการแรกกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยระบบประชาธิปไตยทางตรงที่ต้องการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง (Direct Political Participation) ด้วย ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมี

ส่วนร่วม (ที่มีใช้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมการมีส่วนร่วม ซึ่งถือเป็นเรื่องที่อันตรายต่อประชาธิปไตย เพราะทุกเสียง หรือทุกคะแนนทางการเมืองต่างมีความสำคัญในการกำหนดทิศทางการเมืองได้) เนื่องจากภายใต้การดำเนินการในกระบวนการทางการเมืองนั้นจำเป็นต้องระมัดระวังถึงการใช้สิทธิหรือการตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและการลงประชามติในเรื่องต่างๆ ซึ่งประชาชน จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และจำเป็นต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่มากพอเพื่อเป็นข้อมูลก่อนการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550)

การพัฒนาบทบาททางการเมืองของรัฐสภาจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการให้ความสำคัญอย่างใส่ใจต่อประเด็นข้างต้นอย่างมีอาจะทั้งได้ ส่วนประการที่สอง เมื่อพิจารณาในด้านการใช้อำนาจอธิรัฐระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารหรือรัฐสภากับฝ่ายรัฐบาลแล้ว มีข้อสังเกตที่สำคัญก็คือ การเข้าครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติด้วยการอิงอาศัยจำนวนสมาชิกรัฐสภาย่อมทำให้เห็นภาพได้ อย่างชัดเจนว่ารัฐสภา พรรคการเมือง และรัฐบาลคือ “กลุ่มคนเดียวกัน” กล่าวคือ ในระดับสภาผู้แทนราษฎรต้องเริ่มต้นพิจารณาจากการก่อตั้งพรรคการเมืองโดยมักตั้งอยู่บนฐานของการรวมกลุ่มการเมืองต่างๆ แล้วจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง กลไกสำคัญมักประกอบด้วยผู้มีอุดมการณ์ของพรรค แกนนำพรรค นายทุนพรรค และกลุ่มผู้สนับสนุนพรรค อย่างไรก็ตาม ความเข้มแข็งของพรรคการเมืองไทยมักขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลักสำคัญ ได้แก่ ความสามัคคีของแกนนำพรรค และความพร้อมของนายทุนพรรค ซึ่งตัวชี้วัดความเป็นจริงของข้อสังเกตนี้ก็คือ การตอบคำถามว่า “จะมีพรรคการเมืองใดบ้างในช่วงที่แกนนำพรรคเปลี่ยนหรือลาออกจากพรรคแล้วพรรคการเมืองนั้นจะยังคงอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแกนนำพรรคที่มีสถานภาพเป็นนายทุนพรรคด้วยความเข้มแข็งของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจึงย่อมผูกพันไปกับเสถียรภาพของรัฐบาลอย่างที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้โดยปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงผสานไปกับแนวคิดการเมืองในระบบรัฐสภาที่เห็นว่า รัฐบาลจำเป็นต้องมาจากพรรคการเมือง กลไกการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของระบบพรรคการเมืองจึงเป็นแก่นกลางในการเชื่อมโยงกับผู้นำรัฐบาลในฐานะหัวหน้า พรรคหรือแกนนำพรรค และในขณะเดียวกันพรรคการเมืองก็ต้องทำหน้าที่เป็นตัวประสานเชื่อมโยงผู้สนับสนุนพรรค โดยเฉพาะผู้ที่เป็สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ต้องคอยสนับสนุนหัวหน้าพรรคหรือแกนนำพรรคในฐานะนายทุนพรรค ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ สถานภาพความเป็นตัวแทนของประชาชนที่มีอิสระในการทำงาน โดยไม่สนใจมติพรรคหรือข้อตกลงหรือผลประโยชน์ของพรรคจะยังคงทำได้หรือไม่ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552)

ทั้งนี้จากตัวอย่างที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วได้สะท้อนให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญทั้งฉบับปี พ.ศ.2540 และ พ.ศ. 2550 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง เพราะฉะนั้นจึงพบว่า การกระทำที่ขัดกับมติพรรคของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้นน้อยมาก และเมื่อพิจารณามากขึ้นย่อมแสดงให้เห็นว่า พรรคการเมืองที่มีเสียงในสภาผู้แทนราษฎรมากเกินครึ่งหรือเกือบกึ่งหนึ่งย่อมสามารถประสบความสำเร็จในกำหนดนโยบายทางการเมืองในทุกๆ เรื่องได้ไม่ยาก ดังนั้นในระดับสภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นเรื่องของผลประโยชน์ตามความต้องการของพรรคการเมืองมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งตามความต้องการของประชาชนส่วนในระดับวุฒิสภา ซึ่งถือเป็นสภาสูงที่มีหน้าที่เป็นกลไกการเมืองในการกลั่นกรองการออกกฎหมายขึ้นสูงของประเทศไทย ก็ย่อมมองเห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับสมาชิกวุฒิสภา โดยในเชิงหลักการที่ว่ารัฐบาลกับสมาชิกวุฒิสภาไม่ควรมีความเกี่ยวข้องกันมากนัก เพราะเงื่อนไขในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับคือ ฉบับปี พ.ศ.2540 และฉบับปี พ.ศ. 2550 นั้นต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเป็นกลางทางการเมือง แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกลับมักได้ยินหรือรับรู้ข่าวสารกันเป็นระยะๆ ว่า เกิด “การล๊อบบี้” ให้ฝ่ายวุฒิสภาผ่านร่างกฎหมายที่ฝ่ายรัฐบาลผลักดันผ่านทางสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และแม้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 จะ

พยายามกีดกันระบบเครือญาติ หรือป้องกันไม่ให้คนในครอบครัวเดียวกันดำรงตำแหน่งทางการเมืองในทั้งสอง สภาก็ตาม (วิชัย ตันศิริ, 2550) แต่ก็ยังมีนัยการปฏิสัมพันธ์ของทั้งฝ่ายรัฐสภาที่เห็นชอบร่วมกันในการผ่านร่าง กฎหมายตามความต้องการของรัฐบาล

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบอำนาจรัฐ

ด้วยการที่ “รัฐ” เป็นนิติบุคคลรัฐจึงไม่สามารถกระทำการใด ๆ ด้วยตนเองได้ การกระทำทั้งหลายของรัฐจึงต้องกระทำการโดยผ่านบุคคลธรรมดาทั้งหลายที่ดำรงตำแหน่งเป็นบุคคลของรัฐทั้งสิ้น เพียงแต่กฎหมาย ให้ถือว่าการกระทำของบุคคลธรรมดาเหล่านั้นหากได้กระทำภายในขอบเขตและเงื่อนไข หรือวิธีที่กฎหมาย กำหนดแล้ว ให้ถือว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำของรัฐ ซึ่งหมายความว่า หากการกระทำนั้นก่อให้เกิดสิทธิ ใด ๆ สิทธิดังกล่าวก็นับย่อมตกได้แก่รัฐ และในขณะเดียวกันหากการกระทำนั้นก่อให้เกิดหน้าที่บางประการ หน้าที่ดังกล่าวนั้นก็ตกเป็นหน้าที่ของรัฐมิใช่หน้าที่เป็นการส่วนตัวของบุคคลผู้กระทำการแทนรัฐ ซึ่งการกระทำ ที่จะถือว่าเป็นการกระทำของรัฐมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2547) ดังนี้

1. การกระทำของรัฐต้องเป็นการกระทำของบุคคลธรรมดาซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นองค์กร ของรัฐ
2. ต้องเป็นการกระทำของบุคคลธรรมดาซึ่งดำรงตำแหน่งหน้าที่เป็นองค์กรของรัฐ กล่าวคือ เป็นการ กระทำที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ที่ตนดำรงอยู่
3. การกระทำที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่นั้นจะต้องกระทำลงเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ส่วนรวม โดยที่การ กระทำของรัฐหรือการใช้อำนาจของรัฐเป็นการใช้อำนาจมหาชนโดยผ่านบุคคลธรรมดา

ด้วยเหตุนี้ ในทางกลับกันหากการใช้อำนาจรัฐมิได้กระทำการอยู่ภายในขอบเขต เงื่อนไข หรือวิธีการ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือการใช้อำนาจรัฐโดยผ่านบุคคลธรรมดานั้นอาจจะกระทำโดยมีเจตนาที่จะทุจริต ต่อหน้าที่ หรือมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย หรือพยายามบิดเบือนการ ใช้อำนาจรัฐเพื่อตนเองหรือกลุ่มของตนเอง การใช้อำนาจรัฐในลักษณะดังกล่าว ล้วนแต่เป็นการกระทำที่มี ความบกพร่องทั้งสิ้น ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในแง่หนึ่งเพื่อควบคุมให้ การใช้อำนาจรัฐดำเนินไปเพื่อบรรลุภารกิจของรัฐ และในอีกแง่หนึ่งก็เพื่อป้องกันการใช้อำนาจอย่างบิดเบือน การใช้อำนาจตามอำเภอใจทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐ ดังกล่าว

บทบาทของสื่อมวลชนก็มีความสำคัญมากในการสะท้อนปัญหาของสังคมออกมา กล่าวคือ เมื่อ สื่อมวลชนรู้ถึงการใช้อำนาจรัฐโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องนำเรื่องราวดังกล่าวมาเผยแพร่ให้ ประชาชนรับรู้ ซึ่งบทบาทของสื่อมวลชนจะต้องวางตัวเป็นกลาง และต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยไม่ตกอยู่ ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองหรืออิทธิพลของเผด็จการทหารรวมถึงประชาชนก็จะต้องตื่นตัวต่อข่าวสารที่ สื่อมวลชนนำเสนอ โดยในฐานะผู้อาจถูกกระทบสิทธิและเสรีภาพประชาชนจำเป็นที่จะต้องตระหนักถึงอำนาจ ที่ตนเองมีอยู่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น การไป ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เป็นต้น ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานของกลไก ภาครัฐในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรือการที่ประชาชนรวมกลุ่ม กันในรูปกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายเพื่อปกป้องส่วนได้เสียหรือการรวมตัวกันชุมนุม ทางการเมืองซึ่งถือเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างหนึ่งก็เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเช่นกัน(วิชชา จีระแพทย์, 2552) นอกจากนี้วิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังรับรองสิทธิของ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอถอดถอนนักการเมือง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเรียกว่าการปลด

ออกจากตำแหน่ง (Recall) ซึ่งเป็นการใช้สิทธิของประชาชนโดยตรงในการปลดนักการเมืองออกจากตำแหน่ง เมื่อเห็นว่านักการเมืองดังกล่าวไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปซึ่งก็เป็นวิธีการหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการจะสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจรัฐนั้น ต้องมีการสนับสนุนให้ประชาชนเป็น “Active Citizen” หรือก็คือการสนับสนุนให้ประชาชนมีสำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกันของสังคม ซึ่งการสนับสนุนการเข้าไปมีบทบาทของประชาชนในเรื่องของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้นจะมีประสิทธิภาพที่ดีได้ก็ต่อเมื่อประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างครบถ้วนซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นบทบาทของสื่อมวลชนที่จะต้องนำเสนอข้อเท็จจริงให้กับประชาชนได้รับรู้ และอีกส่วนหนึ่งภาครัฐต้องอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐด้วยเช่นกัน การที่ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐนั้น (เชมภัทร ทฤษฎีคุณ, 2557) รัฐจะต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการให้เป็นเรื่องทั่วไป โดยรัฐต้องลดอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนโยบายของรัฐในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจึงควรเน้นที่การเปิดเผยเป็นหลักสำคัญและการปกปิดเป็นข้อยกเว้น

สรุป

การที่คนส่วนหนึ่งในสังคมไทยไม่เชื่อมั่นในตัวนักการเมืองไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจ เนื่องจากแนวคิดทางประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ พรรคการเมือง นักการเมือง และการเลือกตั้ง ยังล้วนเป็นของใหม่สำหรับคนไทยที่เอามาใช้ยังไม่ถึงร้อยปี อีกทั้งยังถูกคั่นด้วยการรัฐประหารหลายครั้ง สิ่งใหม่เหล่านี้ล้วนถูกนำมาใส่ในสังคมที่มีการปกครองแบบอำนาจเบ็ดเสร็จ (Absolute power) มาเป็นเวลานานกว่าหลายเท่าตัว จึงอาจไม่ใช่เรื่องแปลกที่กลุ่มคนส่วนหนึ่งจะมีข้อกังขาต่อสถาบันการเมือง จนไม่สามารถเชื่อมั่นในคนและสถาบันการเมืองใหม่นี้ได้ และหากดูพัฒนาการของประเทศอื่นที่มีระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งแล้วคงต้องใช้เวลาอีกนานกว่าจะสามารถมีประชาธิปไตยที่เข้มแข็งเช่นนั้นได้ กระบวนการทุจริตมักจะเริ่มขึ้นภายหลังคนเหล่านั้นได้เข้าไปเป็นรัฐบาลแล้ว ซึ่งเครื่องมือจะทำให้เชื่อมั่นว่า “คนดีที่ไม่โกง” เมื่อกลายเป็นนักการเมืองที่มีอำนาจจะสามารถครองตัวอยู่ในศีลธรรมอันดีไม่ข้องเกี่ยวกับการคอร์รัปชันเลยตลอดวาระดำรงตำแหน่ง และสถาบันการเมืองก็จะไม่กลายเป็นแหล่งแสวงหาผลประโยชน์ดังนั้นสิ่งที่ประชาชนต้องการนอกจากคนดีที่ไม่โกง นั่นก็คือ “การตรวจสอบการใช้อำนาจของนักการเมืองและสถาบันการเมือง” แต่อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนี้ก็เป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทยเช่นเดียวกัน เนื่องมาจากสังคมไทยเราคุ่นเคยกับอำนาจเบ็ดเสร็จมาเป็นเวลานาน อีกทั้งการพัฒนาประชาธิปไตยที่ผ่านมายังเป็นประเด็นรองจากความมั่นคงและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้การที่ประชาธิปไตยถูกแทรกแซงจากการทำรัฐประหารหลายครั้ง ก็ยังทำให้แนวคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยได้รับอิทธิพลจากการใช้อำนาจแบบทหารที่สั่งการจากบนลงล่าง โดยที่ด้านล่างไม่สามารถตั้งคำถามหรือตรวจสอบด้านบนซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าได้เลย และเมื่อเกิดปัญหาจากการใช้อำนาจของรัฐบาล นักการเมือง หรือเจ้าหน้าที่รัฐ สิ่งที่คนไทยทำกันมานานจนติดเป็นนิสัยก็คือ การไปฟ้องคนที่มีความเหมือนกันหรือคนที่มากกว่าให้มาจัดการกับคู่กรณี ดังเช่น ในปัจจุบันก็ยังมีกรณียื่นถวายฎีกา ร้องเรียนปัญหาอยู่เลย โดยที่ลืมไปว่า โดยหลักของประชาธิปไตยแล้ว ประชาชนคือ ผู้มีอำนาจสูงกว่ารัฐบาล เนื่องจากเป็นคนที่เลือกนักการเมืองเข้าไปเป็นรัฐบาล และจึงควรเป็นผู้ที่สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ (บุญวรา สุมะโน, 2558)

เอกสารอ้างอิง

- เชมภัทร ทฤษฎีคุณ. (2557). *แนวทางการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจรัฐ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุมพล หนิมพานิช. (2546). *สถาบันการเมือง. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ (หน่วยที่ 1-9)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ธัชวุฒิ จาดบันดิษฐ์. (2551). *ความชอบธรรมของ สถาบันทางการเมืองไทย : การศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของชนชั้นกลางและชนชั้นล่างในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญวรา สุมะโน. (2558). *ทำไมจึงไม่เชื่อมั่นในตัวนักการเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
- บรรเจิดสิงคะเนติ. (2547). *การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2552). *วิกฤตเศรษฐกิจและวิกฤตการทางการเมืองในประเทศไทยในอดีตและปัจจุบัน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญอริ ยีหมะ. (2547). *สถาบันการเมืองกับการพัฒนาการเมืองไทย*. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วิชัย ตันศิริ. (2550). *วิกฤติการเมือง 2549-2550*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วิชา จีระแพทย์. (2552). *การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กับบทบาทของพนักงานอัยการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานอัยการสูงสุด.
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2544). *การเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินติ้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). *การรัฐประหารในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Goodin, R.E. (1996). *The Theory of Institutional Design*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Samuel, P. H. (1968). *Political Order in Changing Societies*. Cambridge, Massachusetts: Yale University Press.

รหัสพุทธธรรม: ยันต์โสฬสที่วัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

CODE OF BUDDHADAHMMA: YANTRA SOLASA IN
WAT NA PHRA MERU IN AYUTTHAYA

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ดิเรก ด้วงลอย, มัลลิกา ภูมธณ

Phrapalad Raphin Buddhiso, Direk Duangloy, Mallika Phumathon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: raphind@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงยันต์โสฬสที่วัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสะท้อนคิดเรื่องหลักพุทธธรรมความหมายที่ปรากฏในยันต์ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการการศึกษาพบว่า ยันต์โสฬสที่หน้าวัดพระเมรุ ที่เป็นทั้งความเชื่อเกี่ยวกับยันต์อันสัมพันธ์กับความเชื่อความศักดิ์สิทธิ์ ดังปรากฏว่าการที่วัดไม่ได้ถูกเผาในครั้งกรุงศรีอยุธยาทำให้ยันต์กลายเป็นสัญลักษณ์ของความศักดิ์สิทธิ์แล้วคลาดจนกระทั่งในคราวสร้างกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1 ได้นำยันต์ดังกล่าวไปจารึกร่วมกับหลักเมืองในคราวตั้งเมืองในนอกจากนี้ยันต์โสฬสเมื่อถอดรหัสความหมายตัวเลข และอักษรขอมแล้วจะเห็นถึงแนวคิดคำสอนและหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาในแต่หมวดที่ตัวเลขกำหนดอาทิ ยันต์ชั้นสูง ตัวเลข 3 ชั้น ชั้นนอกด้วยเลข 16 ตัว (โสฬส แปลว่า 16 ชั้นฟ้า มีความหมายถึงภูมิชั้นอรุณภูมิอันเป็นถิ่นที่อยู่ของพระพรหมทั้ง 16 ชั้น และหมายถึงพระ พุทธคุณแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 16 ประการ) การนำเอายันต์ 3 ชนิดมารวมกันไว้ โดยใช้ตัวเลขแทนด้วยความหมายมงคลต่าง ๆ ตรงกลางช่องเล็ก 9 ช่อง คือ ยันต์จุฑาโร ถัดมาวงกลางเป็นยันต์สูตรตรีนิสิงเห และด้านนอกสุดเป็นยันต์อริยสัจโสฬส จากนั้นอักขระด้านนอกที่ล้อมยันต์อยู่คือ พระคาถาบาลี 30 ทัก

คำสำคัญ: รหัสพุทธธรรม; ยันต์โสฬส; วัดหน้าพระเมรุ

Abstract

This article aims to study the talisman at Wat Mueang. Phranakhon Si Ayutthaya To reflect on the Buddha's meaning, which appears in the Talisman. Use the study methodology of relevant papers and research.

The research found that the Talons were in front of the temple. Both are beliefs about the Yue that are related to sacred beliefs. It appears that the temple was not burned in the Ayutthaya period, making Yan a symbol of holiness until it was built in the Rattanakosin period of King Rama I to put the inscription to the city in the time of the town. In addition, the talisman is used when removing the meaning of numbers. The letter will show the concept of doctrine and doctrine in Buddhism. Still, the number of categories, such as high-class three-

*Received May 5, 2023; Revised May 15, 2023; Accepted June 1, 2023

layer tales, is down to 16 numbers (Soros means 16 blue sky means. The landscape of the landscape is the residence of Brahma 16 floors and refers to the Buddha. Greetings of the Lord Buddha, 16), bringing together three types of talisman. The numbers are replaced with the auspicious meaning in the middle of the small box, which is 9 yen. And the outmost is the noble Tris. Then, the outer character that surrounds the talisman is the spell of charisma 30, etc.

Keywords: Buddhist scriptures; Yan Soros; Wat Phra Na Phra Meru

บทนำ

สืบเนื่องจากคณาจารย์และนิสิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธในระดับดุษฎีบัณฑิต มีพระอุดมสิทธินายก (ประธานหลักสูตร) พระมหาสุชนันท์ สุชนโท (อาจารย์ประจำหลักสูตร) หลังจากเลิกเรียนในชั้น ที่ตั้งของมจร. วังน้อย พระนครศรีอยุธยา (4 มกราคม 2561) พอมีเวลา จึงได้นัดแนะกันไปไหว้พระใหญ่โดยมีรถตู้พาหนะของพระครูวิโรจน์อินทคุณ นิสิตอีกท่านหนึ่งจากจังหวัดจันทบุรี เดินทางไหว้พระใหญ่ อาทิ พระนอนวัดอินทประมูล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระใหญ่วัดไชโยวัดม่วง จ.อ่างทอง และไปจบที่วัดม่วงชุม จ.สิงห์บุรี ในเวลาเกือบพลบค่ำ ซึ่งมีพระมหาจินตวัฒน์ จารุวัฒนโน ป.ธ.8 นิสิตซึ่งท่านเป็นเจ้าของบ้านไปเยี่ยมวัดเยี่ยมพบปะเพื่อนในคราวเดียวกันพบปะ พุดคุย จนเป็นที่พึงใจแล้วจึงแยกย้ายลากันกลับในระหว่างทางกลับ นิสิต 1 ในจำนวนหลายๆ ท่าน คือ พระโอภาส โอภาโส อยู่จำพรรษาและพำนักที่วัด “พระเมรุราชวรวิหาร” หรือวัดหน้าพระเมรุ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รถตู้พร้อมคณะได้แวะส่งท่านจากกลับไปในคราวเดียวกันไปด้วย ก่อนถึงวัดเล็กน้อยท่านก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดที่อยู่จำพรรษาคือวัดหน้าพระเมรุ หรือชื่อเป็นทางการว่า วัดพระเมรุราชิการามวรวิหารที่ท่านเล่าแบ่งปันข้อมูลการลงรถว่า ในช่วงการเสียกรุงในครั้งที่ 2 (พ.ศ.2310) วัดไม่ได้ถูกเผาทำลายเหมือนกับวัดอื่นๆ ในช่วงเวลานั้น หรือเป็นเพียงวัดเดียวในครั้งอยุธยาที่ไม่ถูกพม่าเผาด้วยเชื่อว่ามี “ยันต์โสฬส” สถิตอยู่ด้านหน้าวิหาร ที่เชื่อว่าเป็นความศักดิ์สิทธิ์ของยันต์วัดจึงไม่ถูกเผา พร้อมกับตำนานผ่านการเล่าเรื่องตรงนั้น ผู้เขียนให้สนใจใคร่รู้จึงนำมาขบคิด และค้นคว้าต่อ ในฐานะที่เคยผ่านหูผ่านตายันต์โสฬสมาบ้าง รวมทั้งเป็นความสนใจส่วนตัว จึงหยิบประเด็นนี้มาเขียนเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับยันต์โสฬสที่หน้าวัดพระเมรุ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาศาสนาพุทธศาสนาผ่านการการถอดรหัสธรรม โลกทัศน์ภูมิปัญญา และแนวของคนในอดีต ที่สร้างประดิษฐ์กรรมความรู้สร้างนวัตกรรมสิ่งเชื่อและแผ่คติคำสอนไว้จากพระพุทธศาสนาไวด้วย ซึ่งจะได้ศึกษานำเสนอต่อไป

ยันต์กับพัฒนาการของความเชื่อในบริบทสังคมไทย

ในจดหมายเหตุลาลูแบร์ราชอาณาจักรสยาม ของ ซิมอน เดอ ลาลูแบร์ (Simon de la Loubère, ค.ศ.1642 –1729/พ.ศ. 2185-2272) ราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส (Louis XIV de France, ค.ศ. 1638–1715/2181-2258)ซึ่งเดินทางมายังกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ.1893-2310/1350-1767)ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช(พ.ศ.2199-2231/1656–1688) เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีกับกรุงศรีอยุธยาในพุทธศักราช 2230/1687 ลาลูแบร์ได้กล่าวไว้ว่า ได้พบกลเลขชนิดหนึ่งที่ชาวอยุธยานับถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์ และยันต์ตัวเลขชุดนี้คือรากฐานของอัตราทวาทสมงคลในคัมภีร์ตรีนิสิงเห ลาลูแบร์ ได้ขนานนามตัวเลขชุดนี้ว่า Siamese Method ในบันทึกของลาลูแบร์ ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า เคยพบตัวเลขชุดเดียวกันนี้ที่เมือง สุรัต ในประเทศอินเดียและอีกหลายแห่ง (De La Loubère 2014, 622-626) ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าอาณาจักรอยุธยา น่าจะรับเอาความคิดทางคณิตศาสตร์มาจากอาณาจักรโพ้นทะเลอาณาจักรใดอาณาจักรหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

ชาวไทยโบราณรู้จักระบบคณิตศาสตร์ที่มีความซับซ้อนมากกว่าการบวก ลบ คูณ หาร โดยทั่วไปมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาหรือก่อนหน้านั้นนอกจากนี้ยันต์เป็นสิ่งเชื่อในสังคมไทย เป็นความขลังความศักดิ์สิทธิ์ แต่อีกนัยหนึ่งยันต์เป็นองค์ความรู้และภูมิปัญญาของผู้เขียนยันต์ และพระพุทธรูปศาสนาเป็นแฝงคติคำสอน บันทึกคำสอนผ่านภูมิปัญญา หรือจารึกคำสอนในทางพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ ส่วนผู้เขียนเมื่อได้ยินเรื่องของวัดหน้าพระเมรุเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เนื่องเกี่ยวกับยันต์ จึงให้ต้องมาค้นคว้าศึกษาพร้อมถอดรหัสธรรมความเชื่อและภูมิปัญญาของคนในอดีตว่ามีโลกทัศน์และระบบคิดในการบันทึกคำสอนผ่านตัวเลข ผ่านยันต์ และคติความศักดิ์สิทธิ์ตามที่ตนของคนในอดีต ทั้งเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์แนวคิดด้วยยันตกรรมของสิ่งประดิษฐ์ทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ยันต์ที่ปรากฏที่หน้าวัดพระเมรุ จะมีตำนานบอกเล่าในเชิงของประวัติศาสตร์ กรณีวัดไม่ถูกเผาด้วยเหตุผลว่าเป็นวัดของสามเณรพม่า ไม่ถูกเผาเพราะมียันต์โสฬสปกป้อง พรางตาไม่ให้ข้าศึกศัตรูเห็น ทั้งหมดเป็นความเชื่อ แต่อีกนัยหนึ่งความเชื่อของยันต์โสฬสได้ถูกนำไปเป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อสู่ประดิษฐ์กรรมว่าด้วยยันต์ที่พบหลักฐานในประวัติศาสตร์ไทย ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง **“ความเชื่อเรื่องยันต์ในล้านนาจากมุมมองพระพุทธศาสนา”** (พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์ และคณะ, 2562 : 1999-2022) ผลการวิจัยพบว่า

“...“ยันต์” หมายถึง ตารางลายเส้นที่ขีดขวางไปมาสำหรับลงคาถา มีวิวัฒนาการเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่อง“มนต์” ในคัมภีร์ศาสนาพราหมณ์ มีทั้งแนวคิดของยุโรป แอฟริกา เอเชีย และประเทศไทย วัดอุประสงค์เพื่อคุ้มครอง ป้องกัน เมตตา เสน่ห์ มี 2 รูปแบบ คือ ลายเรขาคณิต และ ลายรูปภาพ องค์ประกอบของยันต์ มีผู้ทำ วัสดุ ฤกษ์ยาม อักษร คาถา เครื่องสักการะ กระบวนการสร้างยันต์ประกอบด้วย การตั้งชื่อยันต์ วิธีการทำ การลงยันต์...”

หรือการพูดถึงยันต์ “ตรีนิสิงเห ซึ่งเป็นยันต์ที่นิยมในประเทศไทยมาตั้งแต่โบราณสันนิษฐานว่าเขียนขึ้นโดยกลุ่มช่างพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญงานจิตรกรรมไทย”ที่ปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “จิตรกรรมภาพยันต์ตรีนิสิงเห เพดานหอพระไตรปิฎก วัดป่าไผ่ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” (สิโรตม์ ภินันท์รัชต์ธร, 2561: 47-96) ที่เสนอว่า “ที่สันนิษฐานว่าเขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ลงมา ภาพเขียนแห่งนี้มีความหมายถึงยันต์ตรีนิสิงเห” หรือในงานเรื่อง “ยันต์..ความพันผูกทางพุทธธรรมภาษา และ ศิลปะ” (อัญชลี กีบปิ่นส์, 2559: 169-202) ที่เสนอผลการศึกษาว่า

“...ประโยชน์ที่แท้จริงของยันต์ที่พันผูกกับพุทธธรรม และ สามารถได้รับอานุภาพจากยันต์อย่างสมบูรณ์ トラบเท่าที่ผู้เลื่อมใสศรัทธาใน, ยันต์นั้นๆ มีความรู้ความเข้าใจ ถอดกลความหมายที่ซ่อนสอนไว้ภายใต้อักษร ย่อแต่ละตัวหรือเลขสูตรแต่ละช่องที่บันทึกไว้บนยันต์ นำยันต์มาเป็นเครื่องระลึก เครื่องเตือนสติ เครื่องชี้แนะวิถีปฏิบัติและดำเนินชีวิตไปในแต่ละวันอย่างถูกต้อง ตามครรลองธรรม เพราะวิถีความเชื่อที่พัฒนาขึ้นด้วยปัญญา จากความศรัทธา สู่การปฏิบัติ...”

ในงานเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในยันต์ไทย” (ธีรโชติ เกิดแก้ว, 2555: 55-72) ที่ให้ผลการศึกษาว่า

“...รูปแบบของยันต์ไทยจะมีรูปทรงแบบเรขาคณิตคือ ทรงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และ รูปทรงอิสระที่มีอย่างหลากหลาย...ยันต์ หมายถึง การย่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและความเชื่ออื่นๆ ให้สั้นลงเพื่อสะดวกแก่การจดจำและนำไปใช้ โดยสื่อผ่านรูปทรง ลายเส้น รูปภาพ อักษร ตัวเลข คาถา ชื่อยันต์ และองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งพัฒนามาจากความเชื่อในคัมภีร์อรรถพเวทผ่านทางศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาแบบมหายาน ผสมผสานกับความเชื่ออื่นๆ ในสังคมไทยจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของยันต์ตั้งแต่ยุคสุวรรณภูมิจนถึงปัจจุบัน...”

รูปแบบของยันต์ไทยจะมีรูปทรงแบบเรขาคณิตคือ ทรงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และรูปทรงอิสระที่มีอย่างหลากหลาย แต่ถ้ากล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการใช้จะมี 2 ประเภท คือ ยันต์ที่นำไปใช้ในทางที่ดี เช่น ป้องกันภัย ทำให้เกิดโชคลาภ เป็นต้น จัดเข้าในไสยศาสตร์ขาว และยันต์ที่นำไปใช้ในทางที่ไม่ดี เช่น ทำร้ายคนอื่นให้ฉิบหาย,ยันต์ หมายถึง การย่อเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและความเชื่ออื่นๆ ให้สั้นลงเพื่อสะดวกแก่การจดจำและนำไปใช้ โดยสื่อผ่านรูปทรง ลายเส้น รูปภาพ อักษร ตัวเลข คาถา ชื่อยันต์ และองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งพัฒนามาจากความเชื่อในคัมภีร์อรรถรพเวทผ่านทางศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาแบบมหายานผสมผสานกับความเชื่ออื่นๆ ในสังคมไทยจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของยันต์ตั้งแต่ยุคสุวรรณภูมิจนถึงปัจจุบัน หรือในงานเรื่อง “ความสำคัญของระบบเลขในคัมภีร์ตรีนิสิงเห” (ณัฐธัญ มณีรัตน์,ชานปวีชซ์ ทัดแก้ว,2562: 144-161)ที่สะท้อนผลการศึกษว่า “... ตัวเลขพื้นฐานที่ใช้ในยันต์เกี่ยวข้องกับดวงดาว,มีการนำเอาแนวคิดทางศาสนา โดยเฉพาะพุทธปรัชญามาใช้อธิบายตัวเลข การศึกษาเลขยันต์ของชาวพุทธไทยโบราณกำหนดให้ศึกษาคัมภีร์ตรีนิสิงเห ซึ่งจัดอยู่ในคัมภีร์ลพพถลักหนึ่ง ใน 5 ปกรณ์ เนื่องจากคัมภีร์เล่มนี้มีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์และการใช้เลขศาสตร์...”และในงานเรื่อง คัมภีร์ตรีนิสิงเห : การตรวจสอบชำระและบทบาทในสังคมไทย (ณัฐธัญ มณีรัตน์, 2560) ที่ให้ผลการศึกษาไว้ว่า

วิชาเลขยันต์เป็นสิ่งสำคัญของการศึกษาไสยศาสตร์ในประเทศไทย เลขยันต์มีบทบาทในวิถีชีวิตของผู้คนจากอดีตถึงปัจจุบัน การศึกษาวิชาไสยศาสตร์แบบโบราณ ผู้ศึกษาจะต้องศึกษาคัมภีร์ลพพถเป็นอย่างแรก เริ่มต้นด้วยคัมภีร์ปถมัง จากนั้นจึงศึกษาคัมภีร์ลพพถสำคัญอีก 4 คัมภีร์ เนื่องจากคัมภีร์ลพพถเป็นบาทฐานสำคัญในการเข้าใจระบบเลขยันต์ คัมภีร์ตรีนิสิงเหเป็นหนึ่งในคัมภีร์ลพพถสำคัญทั้ง 5 คัมภีร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเลข การแทนค่าตัวเลขและที่มาของตัวเลขต่าง ๆ ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจเลขที่ใช้ในระบบเลขยันต์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง คัมภีร์ตรีนิสิงเหเป็นคัมภีร์ที่หลงเหลือต้นฉบับอยู่น้อยที่สุด การสืบทอดองค์ความรู้ก็เหลืออยู่น้อยเช่นกัน การตรวจชำระต้นฉบับจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรักษาองค์ความรู้ไว้ไม่ให้สูญหาย คัมภีร์ตรีนิสิงเหประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ บทนมัสการครู การทำอัตราทวาทสมงคล ที่มาของอัตราทวาทสมงคล การคุณหารอัตราทวาทสมงคล และอุปเท่ห์...ตรีนิสิงเหไม่เพียงประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับศาสนา แต่ยังมีบทบาทสำคัญในสังคมไทยนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ด้านวิทยาการความรู้โบราณ ด้านศาสนาและความเชื่อ ด้านสังคมและวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันความสำคัญของคัมภีร์ตรีนิสิงเหต่อสังคมไทย...

รวมไปถึงในงานวิจัยเรื่อง “องค์พระและสัญลักษณ์พยานในคัมภีร์ตรีนิสิงเห” (ณัฐธัญ มณีรัตน์, ชานปวีชซ์ ทัดแก้ว, 2561: 8-26) ที่สะท้อนข้อมูลว่า “...คัมภีร์ตรีนิสิงเหมีการใช้ระบบตัวเลข เพื่อสร้างสัญลักษณ์บางอย่างใช้อธิบายแนวคิดที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับปรมัตถธรรมผ่านกระบวนการทางคณิตศาสตร์...” รวมทั้งงานวิจัยเรื่อง “คง เข้ม ชำม ชลิ่งเครื่องรางล้านนา” (วิลักษณ์ ศรีป่าซาง,2558: 13-27)ที่พูดถึงเครื่องรางในวิถีแห่งล้านนาที่รวมทั้งผ้ายันต์ด้วยที่สะท้อนผลการศึกษว่า “เครื่องรางเหล่านี้เป็นทั้งของโบราณ เป็นงานศิลปะอุดมด้วยความเชื่อ...”

นอกจากนี้ในบริบทของประเทศที่เป็นอาณานิคม เอเซียตะวันออกเฉียงใต้ ดังปรากฏในฟิลิปปินส์ ในงานศึกษาเรื่อง “The Traditional Tattoos of the Philippine Cordillera Region: A Study on their differences in Appearance, Causes and Discursive Strengths” (F.P.A. Demeterio III,Janette Calimag, Mr. Bren Zafra, & Ms. Lady Aileen Ambion,2016)ในเมียนมาร์ดังปรากฏในงานศึกษาเรื่อง “Tattoo Art in Myanmar Culture: Special Reference with State Bondsman of Cavalry Corps” (Moe Moe Oo,2016) หรือการสักยันต์ในกลุ่มชาติพันธุ์มลายู มาเลเซียในงานวิจัยเรื่อง “A Pilot Study on Tattooing Culture in Peninsular Malaysia”(T. Nataraja Moorthy,2015)) หรือในวิถีแห่งอินโดนีเซีย ใน

งานเรื่อง “Tribal Tattoos of Indonesia: An Ancestral Art.” (Lars Krutak, 2014 Pp. 188-192) ในเวียดนาม ดังงานศึกษาเรื่อง “The Changing Status of Tattoos in Vietnamese Society” (Hannah Stephenson; 2019) ประเทศไทย “Thai Magic Tattoos The Art And Influence of Sak Yant” (Drouyer, Isabel; Drouyer, Rene, 2013) หรือวิถีแห่งอักษรขอมในบริบทของวัฒนธรรมไทยลาวซึ่งหมายถึงยันต์ด้วย ดังปรากฏในงานเรื่อง “AKSOON KHOOM: Khmer Heritage in Thai and Lao Manuscript Cultures (Jana Igunma) และในบางประเทศ อาทิ จีน ญี่ปุ่น ดังปรากฏในงานเรื่อง “Japanese traditional tattooing in modern Japan” (Dag Joakim Gamborg, 2012) ที่ยกมาทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงวิถีของยันต์กับความเชื่อซึ่งเป็นวิถีทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ดังที่ยกมาเป็นกรณีเชื่อมโยงให้ปรากฏเป็นต้น

ภาพ 1 อุโบสถวัดหน้าพระเมรุ อันเป็นที่มาของโสฬส

แนวคิดของยันต์กับความศักดิ์สิทธิ์

ยันต์ในปัจจุบันถูกสร้างผ่านโลกทัศน์ของความศักดิ์สิทธิ์ ในฐานะที่ผู้เขียนมีพระอุปชฌาย์เป็นพระเกจิ คือหลวงพ่อดม อมโร (พระราชพฤตจารย์/พ.ศ. 2463-2541) อดีตเจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย (ดิเรก ด้วงลอย และคณะ, 2563) ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับยันต์กันไฟของท่านที่บ้านไหนเอาไปบูชาจะมีความศักดิ์สิทธิ์ป้องกันไฟได้ โดยมีประวัติว่ายันต์ดังกล่าวจารึกอยู่ในหัวเสาวิหารหลวงพ่อดมที่วัดคูหาสวรรค์ จ. สุโขทัยถูกไฟไหม้ แต่พอส่วนที่มียันต์ติดอยู่และบริเวณใกล้เคียงไม่ไหม้ไฟ เมื่อรู้คัมภีร์ยันต์ดังกล่าวจึงเป็นคติความเชื่อว่ายันต์ดังกล่าวกันไฟได้ หลวงพ่อดมจึงนำมาเป็นยันต์ที่ใช้จาร จารึกในโอกาสต่างตามคติว่ายันต์กันไฟดังปรากฏในอุทยานภาพหนึ่งของท่าน ในส่วนแนวคิดที่ปรากฏนับมาแต่อดีตยันต์ถูกศักดิ์ในตัวตน หรือถูกเขียนในผ้า ประเจียด เสื้อยันต์ นัยหนึ่งเป็นการบันทึกคำสอน นัยหนึ่งเป็นการเสริมแรงเพื่อป้องกันภัยตามคติความเชื่อแต่โบราณดังกรณีคนไทใหญ่กับการสักไว้เต็มตัวเพื่อเป็นการแสดงถึงความเป็นเพศชายที่เข้มแข็งและทำหน้าที่ปกป้อง ดังในงานของ Joe Cummings (2011) ในงานศึกษาเรื่อง “Sacred Tattoos of Thailand: Exploring the Masters, Magic and Mystery of Sak Yan” หรือในงาน Drouyer, Isabel; Drouyer, Rene. (2013) เรื่อง Thai Magic Tattoos The Art And Influence of Sak Yant” โดยงานศึกษาก็จะ

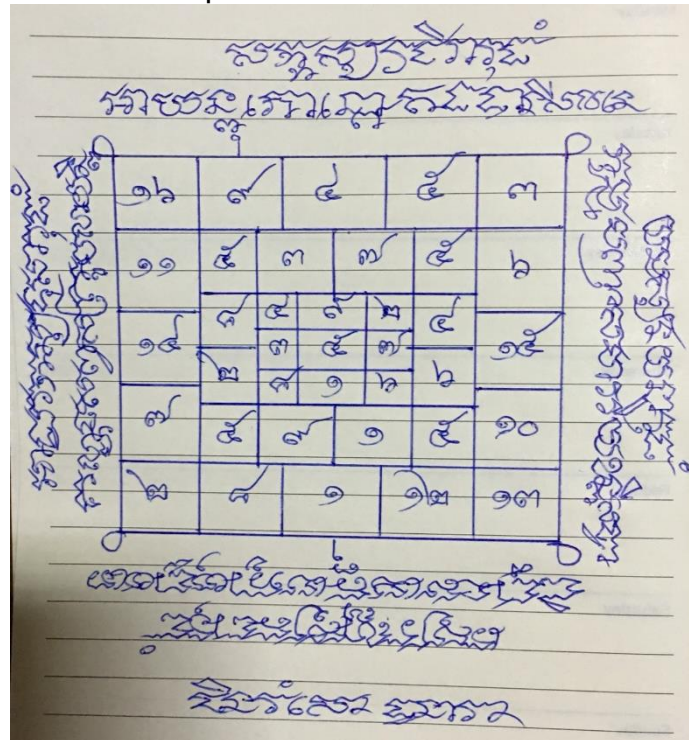
ออกไปในทางความเชื่อเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในกลุ่มของชาวไทย และได้ส่งกระจายเป็นอิทธิไปยังกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลอาทิในสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น ดังปรากฏในงานที่ยกมากล่าวอ้าง

ในส่วนยันต์โสฬสกับความศักดิ์สิทธิ์ตามคติว่าด้วยความศักดิ์สิทธิ์ หากดูยันต์พัฒนาการของยันต์ จะมีความเกี่ยวข้องกับศักดิ์ดังกรณีของยันต์ที่วัดหน้าพระเมรุ ก็จะมีตำนานความศักดิ์สิทธิ์เช่นปกป้องภัย เฝ้าไม่ไหม้ และคาดว่าน่าจะเป็นคติ หรือแนวคิดเมื่อครั้งรัชกาลที่ 1 (พ.ศ.2325-2352) ได้นำยันต์หน้าพระเมรุไปจารึกในเสาหลักเมืองด้วยประหนึ่งเป็นแนวคิดที่แคล้วคลาด ปลอดภัย รวมไปถึงปกป้องบ้านเมือง ซึ่งแนวคิดความเชื่อนี้ถูกส่งต่อไปยังสมเด็จพระสังฆราช (แพ ตีฆสเทโว, พ.ศ.2399-2487 อายุ 89 ปี) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 12 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2481-2487) วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร ผู้เจนจบในพระยันต์ร้อยแปด ทรงพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นยันต์อันวิเศษสุดกว่ายันต์ทั้งปวง พระองค์ได้นำไปประทับในพระอุโบสถของวัดสุทัศนเทพวราราม และเขียนสอดใส่ไว้ใต้หมอนหนุนศีรษะตลอดเวลา จนกระทั่งท่านมรณภาพเมื่อปี พ.ศ.2487 ลูกศิษย์จึงได้พบแผ่นยันต์มหาโสฬสมงคล วางไว้ใต้หมอนของท่าน ลูกศิษย์ในชั้นหลังได้นำยันต์ดังกล่าวมาทำเป็นตระกรุด หรือ เกจิอีกท่านหนึ่งหลวงพ่อดัดวัดชายนา (พระพุทธรักษา, พ.ศ.2475-2552 อายุ 77 ปี) ก็มีชื่อเสียงฤทธาจากการใช้ยันต์โสฬสมาจารในตระกรุดของท่าน ซึ่งเป็นที่กล่าวขานของศิษย์ในตระกรุดหลวงพ่อดัด หรือ “ตะกรุดโทนมหาโสฬสมงคล” หลวงปู่เอี่ยม (พ.ศ.2359-2439, อายุ 80 ปี) วัดสะพานสูง อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรีหลวงปู่เอี่ยม ก็ได้อัญเชิญไปดัดแปลงจัดสร้างเป็นตะกรุดโสฬสจนเป็นที่ขานนามของท่าน “ยันต์โสฬสมงคลและยันต์โสฬสมหามงคล” จัดเป็นยันต์ชั้นสูง ทำเป็นตัวเลข 3 ชั้น ชั้นนอกลงด้วยเลข 16 ตัว (โสฬส แปลว่า 16 ชั้นฟ้า มีความหมายถึงภูมิชั้นอรุณภูมิอันเป็นถิ่นที่อยู่ของพระพรหมทั้ง 16 ชั้น และหมายถึงพระพุทธรูปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 16 ประการ) ก็มีตำนานและเป็นที่เล่าขานเนื่องด้วยยันต์โสฬสด้วยกัน ดังนั้นยันต์ในมิติของความศักดิ์สิทธิ์จึงมาพร้อมกับยันต์ โดยในความเป็นยันต์เป็นโลกทัศน์ที่เชื่อมกับประวัติศาสตร์และการเกิดขึ้นของยันต์ในองค์รวม เพื่อสิทธิ์ประโยชน์ของการเกิดขึ้นหรือการเริ่มของของสิ่งที่เกิดขึ้นจนกระทั่งปัจจุบัน

ในงานของกิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ (2551) เรื่อง “การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย” ซึ่งได้สะท้อนผลการศึกษาว่า “ความเชื่อและค่านิยมของคนไทยหลายประการ ได้แก่ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู ความเชื่อเกี่ยวกับผีบางเทวดา ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง และค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งพิงปรารถนา...” หรือในงานของ Simart Prateepavanich (2015) เรื่อง *The development of fashion from the beliefs and amulets of Thailand* หรือในชื่อภาษาไทยว่า “การพัฒนาเสื้อผ้าแฟชั่นจากความเชื่อ และเครื่องรางของขลังของไทย” ที่ออกแบบผลิตภัณฑ์ผ่านชุดความเชื่อด้วยเรื่องของความหลังศักดิ์สิทธิ์ดังกรณีของเสื้อยันต์ เป็นต้น หรือในงานของวานิช บัวแย้ม (2556, หน้า 6) เรื่อง “ศึกษาแนวคิดยันต์รูปตัวละครรามเกียรติ์” ปรากฏข้อมูลว่า “...ยันต์โสฬสมหามงคล ซึ่งเป็นการนำเอานามของเทวดาและศาสตราวุธ 4 ชนิด ลงไว้ตามด้านต่าง ๆ ส่วนอักขระตั้งแต่ โนมพุทธานะ.. เป็นต้นไป ได้ถูกนำมาประดิษฐ์เป็นยันต์พระเจ้านโม หรือยันต์ปฐุมอักขระซึ่งเป็นยันต์สี่เหลี่ยมภายในแบ่งเป็น 25 ช่อง แต่ละช่องมีอักขระหนึ่งตัว เดินด้วยกลมาหมากรุก” (เทพย์ สาริกบุตร, 2501) ยันต์โสฬสมหามงคล “ยันต์โสฬสมงคล” และ “ยันต์มหาโสฬสมงคล” จัดเป็นยันต์ชั้นสูง ทำเป็นตัวเลข 3 ชั้น ชั้นนอกลงด้วยเลข 16 ตัว (โสฬส แปลว่า 16 ชั้นฟ้า มีความหมายถึงภูมิชั้นอรุณภูมิอันเป็นถิ่นที่อยู่ของพระพรหมทั้ง 16 ชั้น และหมายถึงพระ พุทธรูปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 16 ประการ) พระมหายันต์นี้ปรากฏหลักฐานในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 (พ.ศ.2325-2352) ทรงตั้งศาลหลักเมือง เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2325โปรดให้อัญเชิญ “ยันต์มหาโสฬสมงคล” ประดิษฐานไว้ที่ส่วนยอด เพื่อนำความเจริญรุ่งเรืองและมหามงคลยันต์โสฬสมงคลเป็นมหายันต์ที่เกิดจากการนำเอายันต์ 3 ชนิดมารวมกันไว้ โดยใช้

ตัวเลขแทนด้วยความหมายมงคลต่าง ๆ ตรงกลางช่องเล็ก 9 ช่อง คือ ยันต์จตุโร ถัดมาวงกลางเป็นยันต์สูตรตรีนิสิงเห และด้านนอกสุดเป็นยันต์อริยสัจโสฬส จากนั้นอักขระด้านนอกที่ล้อมยันต์อยู่คือ พระคาถาบารมี 30 ทัก

การถอดรหัสธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาในยันต์โสฬส

ภาพที่ 2 ยันต์โสฬส ลายเส้นโดยพระครูวินัยธรเอก ชินวิโส 28 มกราคม 2561

จากหนังสือหนังสือวัดพระเมรุราชิกการาม (วัชร สวามิวัศค์, 2559) พิมพ์ขึ้นเพื่อสมโภช 513 ปี วัดหน้าพระเมรุ และถูกมอบให้ผู้เขียนโดยหลวงพี่โอภาส โอภาโส ที่อยู่วัดแห่งนี้ เมื่อได้หนังสือมาก็พลิกอ่านด้วยความสนใจ ซึ่งในหนังสือกล่าวถึงยันต์ ที่ทำด้วยแผ่นดินเผาติดเหนือประตูทางเข้าพระอุโบสถ 21 แผ่น มี **จารึกแผ่นแรก** แปลความว่า "ท่านผู้เจริญ ขอให้ท่านศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ อธิษฐาน เมตตา จงมาแก้ท่านทั้งหลาย ขอศัตรูของท่านคงหลีกหนี"

ส่วนแผ่นที่ 2 ก็แปลความหมายคล้ายกันคือ "เชิญท่านผู้เจริญทั้งหลาย คือ ท่าน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน พร้อมเมตตา อุเบกขา มา ณ ที่นี้ จงจับอาวุธขึ้น ต่อยุทธ

กาลานี้เรียกว่า คาถาอาวุธหรือคาถาอายันตุโณโต หรือคาถาพระพุทธเจ้าปราบมาร (ลักษณะของคาถาก็คือ บารมี 10 ทัก ของพระโพธิสัตว์ที่ปรารถนาจะเป็นพระพุทธเจ้า)

ปรากฏเป็นยันต์นั้นเรียกว่า ยันต์โสฬสมงคล ในหนังสือนี้อธิบายว่า ยันต์โสฬสมงคล เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งมงคล 16 อย่าง เช่น เลข 9 แทนโลกุตระธรรม 9 อย่าง คือ มรรค 4 ผล 4 และนิพพาน 1 เลข 5 แทนพระพุทธเจ้า 5 พระองค์ ในภัทรกาลนี้

ตัวเลขในกรอบชั้นกลาง เรียก ตรีนิสิงเห หมายถึง เลข 3 ตัว 4 ชุด โดยวัตถุประสงค์คือ นำตัวเลข 3 ตัวมารวมกันได้เท่ากับ 15 โดยทุกกลุ่มจะมีเลข 5 ที่น่าจะหมายถึงพระพุทธเจ้า 5 พระองค์ เป็นแกนหลัก ส่วนชั้นใน ก็ประกอบด้วยตัวเลข 9 ตัว เช่นเดียวกับชั้นนอก

ในหนังสือรอยสักสยามให้ความหมายของเลขในยันต์ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาไว้ดังนี้

เลข 1 หมายถึงคุณแห่งนิพพานซึ่งมีเพียงหนึ่งเดียวไม่แยกเป็นสภาวะ เอก มคเค วิสุทธิยา ทางสายเอก มีเพียงสายเดียว คือพระนิพพาน ดังนั้นรหัสธรรมคำสอนที่ปรากฏในยันต์จึงถูกตีความว่าเป็น 1 ซึ่งเป็นแนวคิดที่มาพร้อมกับการฝังตัวเลข รวมไปถึงปรากฏในสถาปัตยกรรมการก่อสร้างด้วยเช่นกัน

เลข 3 หมายถึงคุณแห่งพระรัตนตรัย

เลข 4 หมายถึงคุณแห่งมรรคผล 4 หรือพรหมวิหาร 4

เลข 5 หมายถึงคุณแห่งศีล 5

เลข 8 หมายถึง คุณแห่งพระกรรมฐาน

เลข 9 หมายถึงคุณแห่งมรรค 4 ผล 4 นิพพาน 1

เลข 10 หมายถึงคุณแห่งครูบาอาจารย์

เลข 14 หมายถึงคุณพระสงฆ์เจ้า

เลข 38 หมายถึงคุณพระธรรมเจ้า เป็นต้น

ในความหมายอื่น สมเด็จพระสังฆราชแพ วัดสุทัศน์ ให้ ความหมายที่ต่างไปจากความหมายในหนังสือ วัดพระเมรุ ราชการาม ก็คือ ตัวเลข 16 ตัว ขึ้นนอก หมายถึง ภูมิชั้นรูปพรหม ซึ่งมี 16 ชั้น และหมายถึงพุทธคุณแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า 16 ประการด้วย

ดังนั้นข้อมูลที่ปรากฏเป็นวิธีคิดผ่านการตีความว่าด้วยหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ผสมศาสตร์เข้าด้วยวิธีการตีความผ่านตัวเลขที่ปรากฏ พร้อมกันนี้ยังอาจมีแนวคิดตีความอาจมีหลักธรรมอื่น ๆ ที่สามารถอธิบายผ่านศาสตร์แห่งตัวเลขได้ในหลาย ๆ กรณีแต่ก็สามารถทำให้เห็นว่าเป็นบทสรุปที่ชัดเจนว่ายันต์ได้ก่อให้เกิดคุณค่า

วิถีพุทธธรรมในยันต์และในยันต์โสฬสที่หน้าวัดพระเมรุ

หากนำแนวคิดเรื่องยันต์ที่ปรากฏในพัฒนาการทางสังคมไทย ที่เนื่องด้วยพระพุทธศาสนาจะพบว่ายันต์เป็นกลไกร่วมทางสังคมส่งผลให้เกิดเงื่อนไขของการคงอยู่และการขับเคลื่อนร่วมกันไปข้างหน้าต่อความอุดมคติ หลักการคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏนับแต่ครั้งพุทธกาล ซึ่งสามารถจำแนกวิถีพุทธธรรมในยันต์ทั่วไปและเจาะจงไปเฉพาะที่วัดหน้าพระเมรุ ซึ่งสามารถจำแนกได้คือ

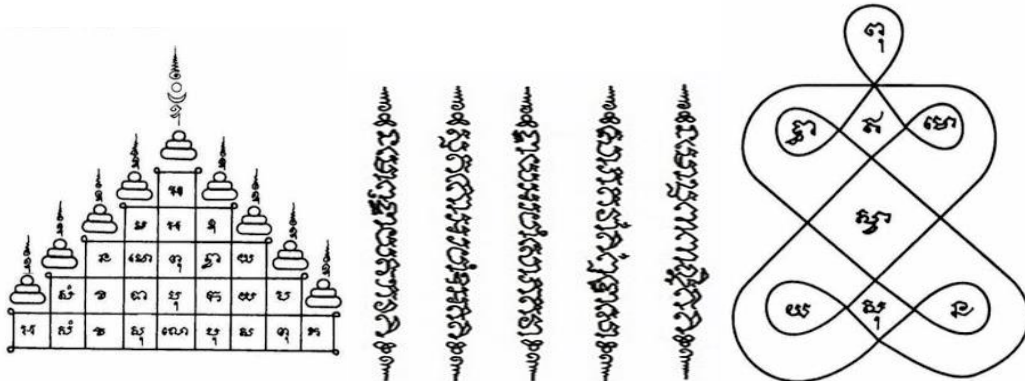
1.โลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาวิธีการจดคำสอนไว้ในอดีตเป็นด้วยภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และใช้โลกทัศน์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา บรรจุไว้ในตัวคนนัยหนึ่งว่าด้วยความหลังศักดิ์สิทธิ์ แนวคิดที่ 2 ว่าด้วยการบรรจุหรือรักษาองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา คนพอมีสักสงครามหรืออพยพย้ายถิ่น องค์ความรู้เหล่านั้นก็จะติดตามตัวคนไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ดังนั้นยันต์จึงสัมพันธ์กับระบบคิดทางพระพุทธศาสนาหากมองในกลจักรจะเห็นการวางระบบจากศูนย์กลางออกจากด้านในการบวกกันของเลขในยันต์แล้วได้ การเขียนอักษรย่อ อาทิ

(1) **ยันต์มหาอุตม์** - ช่วยเรื่องการคงกระพันชาตรี และเมตตามหานิยม เมื่อถอดรหัสอักษรแล้วจะพบว่า อักษรที่จารึกด้วยคำว่า นโม พุทธายะ อิสวาสุ อิติปิโส, สวา-สวากขาโต สฺ-สุปฏิปันโน)

(2) **ยันต์ 5 ยอด** - สื่อถึงความคุ้มกันภัย และอันตรายทั้งปวง หรือแคล้วคลาดปลอดภัย ยันต์ 5 ยอด มีอักษร [แถวที่ 1] “อะ-ส-วิ-สุ โล-ปุ-สะ-พุ-กะ” เมื่อถอดความออกมาจะเป็นข้อความที่กล่าวถึงการสรรเสริญพุทธคุณที่ย่อคำหน้าของพุทธคุณมา อ เท่ากับ อรหัง ส เท่ากับ สัมมาสัมพุทโธ/วิ-วิจิตรณสัมปันโน/สุ-สุคโต/โล-โลกวิทู อนุตโร-ปุ-บุริสทมาสารธิ/ส-สัถยาเทวมานุสาณัง/พุ-พุทโธ/กะ-ภควาติ [แถวที่ 2] “ส-วิ-ธา-ปุ-กะ-ยะ-ปะ” ซึ่งถอดรหัสออกมาเป็นอักษรย่อในคัมภีร์อิทธิธรรม 7 คัมภีร์ อันประกอบด้วย ส-สังคณิ/วิ-วิภังค์/ธา-ธาตุกธา/ปุ-ปุคคัลลัญญติ/ก-กถาวัตถุ/ย-ยมก [แถวที่ 3] “นะ-โม-พุทธายะ” [แถวที่ 4] มีอักษรย่อว่า มะ - อะ - อุ ถอดความได้ว่า ม-มนุสสาณัง ซึ่งเป็นการกล่าวถึงพุทธคุณหรือคุณของพระพุทธเจ้า ในส่วน อะ-อากาลิโก

เอหิปปัสสิโก ฯ ที่กล่าวถึงคุณพระธรรม - อุ-อุชุปปินโน ภควโตสาวสังโฆ หมายถึงพระสงฆ์ [แถวที่ 5] อะ-อะระหัง หมายถึงคุณสมบัติของพระพุทธเจ้าพระพุทธเจ้าสูงสุด เป็นต้น

(3) **ยันต์โภคทรัพย์ 5 แถว** - ในทางยันต์หลังมีเป้าหมายเพื่อ เมตตามหานิยม หนุนดวงชะตาความสำเร็จ ราศีประจำตัว และคาถาหาเสน่ห์ จะประกอบด้วยอักษรยันต์ที่เป็นคำจารึกว่า นะโมพุทธานะเมติ ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระพุทธเจ้า จากยันต์ที่ยกมาจะทำให้เห็นว่าทั้งหมดคือโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนา เป็นพระรัตนตรัยอันเป็นความเชื่อสูงสุดในพระพุทธศาสนา ทั้งหมดเป็น บทสรรเสริญบูชาพระรัตนตรัย หรือพระพุทธพระธรรม พระสงฆ์ แนวคิดดังกล่าวจึงสัมพันธ์กับระบบคิดทางศาสนา หรือมีโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาและปรากฏในยันต์

ภาพ 3 ยันต์ 5 ยอด | ยันต์ 5 แถว | ยันต์มหาอุตม์ | กัณฑ์สททางภาษา และโลกทัศน์พุทธรัตนตรัยที่บรรจุอยู่ในยันต์

2. **หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา** หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามีจำนวนมาก แต่วิธีการจารึกคำสอนนี้ได้หลายวิธี เช่น การบันทึกเป็นคัมภีร์ ในอดีตบันทึกใส่แผ่นหิน ในหนังสือ ในไม้ ดังกรณีพระไตรปิฎกไม้ในเกาหลี จารึกหินที่เสาหินพระเจ้าอโศก หรือจารึกในแผ่นหินในพม่า รวมไปถึงจารึกคำสอนในใบลาน ในกระดาษผ่านระบบการพิมพ์แบบสมัยและปัจจุบันในรูปของระบบดิจิทัลที่สะดวกต่อการสืบค้นและพกพา ซึ่งแนวคิดในการจารึกมีคำสอนมีพัฒนาการมาพร้อมกับยุคสมัยของแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันตามช่วงเวลาและโอกาส แต่โดยสาระสำคัญ ว่าด้วยการบันทึกคำสอนเป็นสำคัญ ในงานวิจัยของ พระพิชฌพลสุวรรณโรโป (รูปทอง) (2554) เรื่อง “การศึกษาหลักพุทธธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในยันต์เทียนล้านนา : กรณีศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” ที่ให้ข้อมูลผ่านการวิจัยว่า “พุทธธรรมในยันต์เทียน ได้แก่ ไตรสรณคัมภีร์ ไตรลักษณ์ อริยสัจ 4 ทิฐุธรรมิกัตถะ โพชฌงค์ 7 พุทธคุณ 9 บารมี 10 และความไม่ประมาท ซึ่งลักษณะของหลักพุทธธรรมที่ปรากฏ...” รวมทั้งในยันต์เทียนนั้น เป็นการนำเอาส่วนที่สำคัญสรุปย่อเขียนเป็นยันต์เทียนขึ้นมาเพื่อเป็นอุบายวิธีใน การเผยแผ่ธรรม เช่น อี สวา สุ พุ ส นิ ม เป็นต้น ในส่วนพุทธธรรมสำหรับผู้ทำยันต์เทียนและผู้นับถือยันต์เทียน ได้แก่ ไตรสิกขา บุญกิริยาวัตถุ ฆราวาสธรรม สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 และอริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งไม่ได้เขียนแทรกไว้ในยันต์ เทียน แต่จะเป็นการตั้งเป็นข้อปฏิบัติสำหรับผู้ทำยันต์เทียนและผู้บูชายันต์เทียนได้ปฏิบัติตาม

3. **การเก็บรักษา/บันทึกคำสอนทางศาสนา** จากการถอดรหัสธรรมจากยันต์โสฬส จะพบว่าการให้ค่าตัวเลขที่ปรากฏในยันต์จะพบเป็นการวาง “กลศาสตร์” ในทางคณิตศาสตร์คือทำให้เลขยันต์เหล่านั้นเป็นยันต์ที่สะท้อนออกมาเป็นโลกทัศน์ของยันต์ จะพบว่าโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาปรากฏในวิถีทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ 9 ว่าด้วยพุทธคุณ 9 1 เท่ากับสภาวะของพระนิพานที่มีเพียงหนึ่งเดียว เป็นต้น โลก

ทัศน์ของยันต์ว่าด้วยเรื่องของยันต์เป็นสำคัญ สะท้อนให้เห็นว่ายันต์มีความหมายในทางคณิตศาสตร์และการแฝงฝังคำสอนในทางพระพุทธศาสนาดังปรากฏในยันต์ของ

4. ภูมิปัญญาทางกลศาสตร์และการคำนวณในยันต์ แนวคิดในอดีตศาสตร์ทางสถิติหรือตัวเลข อาจจะสะท้อนเป็นค่านิยมของยันต์ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาจะมีคำสอนจำนวนมาก แต่การใส่ตัวเลขเข้าไปเป็นการสะท้อนค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับยันต์ได้จำนวนมาก และในยันต์เหล่านั้นสะท้อนออกมาเป็นปรากฏการณ์ของการอยู่และเกิดขึ้นเกี่ยวกับยันต์เป็นสำคัญ ทำให้เห็นว่ายันต์มีคุณค่าในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของคำสอนที่เป็นประโยชน์ต่อหลักการและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

5. การสะท้อนกระบวนการทัศนคติความเชื่อทางสังคมหมายถึงยันต์ไปสัมพันธ์กับความศักดิ์สิทธิ์ตามชุดความเชื่อสิ่งเชื่อและกลไกที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความเชื่อทางสังคม เช่น เชื่อว่ายันต์โสฬส “...ยันต์นี้มีคุณานุภาพมาก อาจป้องกันบำบัดเสียซึ่งอุปัทวอันตรายทั้งปวง ก่อให้เกิดลาภสการมงคล คัมภีร์ป้องกันให้ได้รับความสุขสวัสดิ เป็นมหาวิเศษนักแล เป็นทั้งทางอยู่คง แลเป็นเมตตาด้วย ทำให้เกิดโภคทรัพย์เงินทอง ตามแต่จะใช้เกิด ยันต์นี้ใช้ได้ทุกประการ เวลาหล่อพระพุทธรูปสักการบูชา ควรลงพระยันต์นี้ใส่แผ่นทอง หลอมหล่อไปด้วย เพราะเป็นยอดมหายันต์ที่ศักดิ์สิทธิ์นักแล...” ดังกรณีของความเชื่อวัดไม่ถูกเผาทำลายนัยหนึ่งมาจากความเชื่อว่าพระยันต์โสฬส ที่วัดหน้าพระเมรุ การที่รัชกาลที่ 1 นำไปประกอบการสร้างเสาหลักเมืองในของกรุงรัตนโกสินทร์ รวมไปถึงการที่สมเด็จพระสังฆราชแพ ที่ใช้ที่อุโบสถวัดสุทัศน์ และท่านเองก็ได้เขียนยันต์ใส่ไว้ในหมอนสำหรับหนุนจนกระทั่งท่านมรณภาพ หรือเกจิณณาจารย์ในชั้นหลังก็ได้ยันต์เหล่านี้เป็นยันต์เอกอาทิหลวงพ่อดัด วัดชายนาง.เพชรบุรี เป็นต้น แต่นัยของยันต์ในมิตินี้ว่าด้วยเรื่องของค่านิยมทางสังคมเดิมว่าด้วยเรื่องความศักดิ์สิทธิ์มีอานุภาพของความศักดิ์สิทธิ์นั้นด้วย

ดังนั้นข้อมูลที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นว่ายันต์จะยังคงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและส่งผลให้เกิดการขยับก้าวต่อความเป็นยันต์ในทางพระพุทธศาสนา และเป็นการสะท้อนหลักการคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ

ยันต์กับการซ่อนคำสอนในพุทธศาสนา

ยันต์ที่ปรากฏในร่างกายคนที่ถูกบันทึกไว้ ย่อมสะท้อนให้เห็นว่ายันต์เป็นโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนา เป็นองค์ความรู้และเป็นกลวิธีของคนโบราณในการบันทึกคำสอนในทางพระพุทธศาสนาไว้ในคน การใช้จารึกแบบเดิมไม่คงทน เมื่อเกิดศึกสงคราม ยันต์หรือองค์ความรู้พระพุทธศาสนายังอยู่ในคน อยู่ในยามอยู่ในงานวิจัยเรื่อง “จักรวรรดากับยันต์ล้านนา” (วรรณษา อภัยรัตน์, 2556) ที่ให้ผลการวิจัยว่า “...ยันต์ล้านนามีบรรจุ ซึ่งเป็นการซ่อนคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่าด้วยกลวิธีบันทึกตัวเลขได้ 56 ซึ่งเท่ากับบทสวดในพุทธคุณ และเมื่อนำผลรวมทุกช่องมารวมกันได้ 56 ทั้งหมด...” หรือในงานเรื่อง “ความสำคัญของระบบเลขในคัมภีร์ตรีนิสิงเห” (ณัฐธัญ มณีรัตน์, ขานปวิชัย ทัดแก้ว, 2562: 144-161) ที่สะท้อนผลการศึกษาว่า “... ตัวเลขพื้นฐานที่ใช้ในยันต์เกี่ยวข้องกับดวงดาว, มีการนำเอาแนวคิดทางศาสนา โดยเฉพาะพุทธปรัชญามาใช้อธิบายตัวเลข การศึกษาเลขยันต์ของชาวพุทธไทยโบราณกำหนดให้ศึกษาคัมภีร์ตรีนิสิงเห ซึ่งจัดอยู่ในคัมภีร์ลพพวงหลักหนึ่งใน 5 ประการ เนื่องจากคัมภีร์เล่มนี้มีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์และการใช้เลขศาสตร์...” หรือในงานเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในยันต์ไทย” (ธีรโชติ เกิดแก้ว, 2555: 55-72) ที่ให้ผลการศึกษาว่า

“...รูปแบบของยันต์ไทยจะมีรูปทรงแบบเรขาคณิตคือ ทรงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และรูปทรงอิสระที่มีอย่างหลากหลาย...ยันต์ หมายถึง การย่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและความเชื่ออื่นๆ ให้สั้นลงเพื่อสะดวกแก่การจดจำและนำไปใช้ โดยสื่อผ่านรูปทรง ลายเส้น รูปภาพ อักษร

ตัวเลข คาถา ชื่อยันต์ และองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งพัฒนามาจากความเชื่อในคัมภีร์อรรถพรเวทผ่านทางศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาแบบมหายาน ผสมผสานกับความเชื่ออื่นๆ ในสังคมไทยจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของยันต์ตั้งแต่ยุคสุวรรณภูมิจนถึงปัจจุบัน...”

ดังนั้นแนวคิดหนึ่งที่ปรากฏ อาจใช้คำว่าใช้รหัสของตัวเลขมาเป็นเครื่องหมายของการเขียน และการสะท้อนคิดให้ปรากฏ ในโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นการเผยแพร่หรือการสอนคำสอนในทางพระพุทธศาสนาอาจมีได้หลายวิธีและในหลายวิธีนั้นพระพุทธศาสนาได้สะท้อนคิดให้เห็นความสำคัญของการรักษาและเผยแพร่หรือการสอนคำสอนในทางพระพุทธศาสนาดังกรณีของการที่รัชกาลที่ 4 ให้ขรัวอินโขงวาดภาพเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาผ่านภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังที่วัดบวรนิเวศที่สื่อคำสอนผ่านภาพสไลด์ตะวันตก การสร้างโลหะปราสาทที่แผ่เรื่องโพธิปักขิยธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือการสร้างโลกทัศน์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏวัดอรุณราชวราราม เป็นต้น ดังนั้นการจารึกคำสอนในทางพระพุทธศาสนาผ่านยันต์สักไว้ในตัวคน ที่สัมพันธ์กับความเชื่อของคนในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แต่อีกนัยหนึ่งกลายเป็นว่าคนเป็นช่องทางในการแผ่ฝังบันทึกคำสอนให้ปรากฏขึ้น มีแนวคิดเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ผสมในตัวคนแล้วส่งต่อเป็นองค์ความรู้รหัสธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งจะช่วยให้เกิดการศึกษาพระพุทธศาสนาในองค์กรร่วมได้

สรุป

ยันต์หรือคติความเชื่อของยันต์เป็นโลกทัศน์ความเชื่อที่เนื่องด้วยสังคมแต่ในส่วนของการศึกษายันต์โสฬสวัดหน้าพระเมรุ สะท้อนคิดออกมาเป็นบทความทางวิชาการเพื่อจะบอกว่าพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนหลักธรรม และจะเห็นว่านอกเหนือจากคติความเชื่อในเรื่องประวัติของอหินหาร ความศักดิ์สิทธิ์จะพบว่ายันต์ของวัดหน้าพระเมรุยังเป็นรหัสธรรม คำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่มีเป้าหมายเพื่อการทำจารึก บันทึกคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เป็นคำสอนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา ซึ่งในการศึกษานี้ได้นำเสนอให้เห็นว่ายันต์นอกเหนือจากความศักดิ์สิทธิ์แล้ว ยังว่าด้วยหลักของการวางเลขบนใบความรู้ว่าด้วยตำราของ “ฮวงจุ้ย” ว่าด้วยตำราของการวางหลักเขตแดน รวมไปถึงกลศาสตร์ในทางคณิตศาสตร์ภูมิปัญญาของการ “สร้างรหัสธรรม” เป้าหมายเพื่อการสื่อสารและการรักษาคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ดังนั้นหากนักการศึกษาหรือการจัดการศึกษาเพื่อพระพุทธศาสนาสามารถแสวงหาความรู้และสร้างรหัสธรรมคำสอนให้เกิดขึ้นได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการสืบทอดรักษาพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญด้วย ก็จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ. (2551). การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐธัญ มณีรัตน์ และ ชานปวิช ทัดแก้ว. (2561). องค์พระและสุนิพพานในคัมภีร์ตรีนิสิงเห. วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25(3), 8-26.
- ณัฐธัญ มณีรัตน์ และ ชานปวิช ทัดแก้ว. (2562). ความสำคัญของระบบเลขในคัมภีร์ตรีนิสิงเห. วารสารอักษรศาสตร์, 48(1), 144-161.
- ณัฐธัญ มณีรัตน์. (2560). คัมภีร์ตรีนิสิงเห: การตรวจสอบชำระและบทบาทในสังคมไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดิเรก ดำรงลอย. (2563). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านสวน จังหวัดสุโขทัย. สุโขทัย: กองทุนพระครูสุพัฒนพิธาน (ทองดี มหาวิโร).
- เทพย์ สาริกบุตร. (2501). พระคัมภีร์พระเวทฉบับจัดชุดบรรพ. กรุงเทพฯ: อุตสาหกรรมการพิมพ์.
- ธีรโชติ เกิดแก้ว. (2555). การศึกษาเชิงวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในยันต์ไทย. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 19(2), 55-72.
- พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์, และคณะ. (2562). ความเชื่อเรื่องยันต์ในล้านนาจากมุมมองพระพุทธศาสนา. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 6(4), 1999-2022.
- พระพิชญ์พล สุวณฺณรูป (รูปทอง). (2554). การศึกษาหลักพุทธธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในยันต์เทียนล้านนา: กรณีศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรรณิษา อภัยรัตน์. (2556). จัดรูสกลกับยันต์ล้านนา. สงขลา: ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัชรวิ สุวามิวิศดุ์ (บรรณาธิการ). (2559). วัดพระเมรุราชิการาม (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แกลเลอรีการพิมพ์.
- วานิช บัวแย้ม. (2556). ศึกษาแนวคิดยันต์รูปตัวละครรามเกียรติ์ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิลักษณ์ ศรีป่าซาง. (2558). คง เข้ม ขำม ขลังเครื่องรางล้านนา. วารสารราชชมงคลล้านนา, 3(1), 13-27.
- สิโรตม์ ภินันท์รัชต์ธร. (2561). จิตรกรรมภาพยันต์ตรีนิสิงเห เพดานหอพระไตรปิฎก วัดป่าไผ่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วารสารไทยคดีศึกษา, 15(1), 47-96.
- อติชาติ เกตตะพันธุ์, และคณะ. (2554). คณิตศาสตร์ในระบบเลขยันต์ล้านนา. เชียงใหม่: ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชลี กีบปิ่นส์. (2559). ยันต์ ความพันผูกทางพุทธธรรมภาษา และศิลปะ. วารสารช่วงพัฒนา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 11, 169-202.
- Chean, R. M. (2002). The changing religious beliefs and ritual practices among Cambodians in diaspora. *Journal of Refugee Studies*, 15(2), 222–233.
- Cummings, J. (2011). *Sacred tattoos of Thailand: Exploring the masters, magic and mystery of Sak Yan*. Singapore: Marshall Cavendish.
- De La Loubère, S. (2014). *Chod mai het La Loubère: Racha anachak Siam*. Nonthaburi: Sri Panya. (Original work published 1691)
- Demeterio III, F. P. A., Calimag, J., Zafra, B., & Ambion, L. A. (2016). *The traditional tattoos of the Philippine Cordillera region: A study on their differences in appearance, causes and discursive strengths*.
- Drouyer, I., & Drouyer, R. (2013). *Thai magic tattoos: The art and influence of Sak Yant*. River Books.
- Drouyer, I., & Drouyer, R. (2017). *Tatouages sacrés, Thaïlande, Cambodge, Laos et Myanmar*. Un tatouage peut-il changer votre vie? Soukha Editions.
- Gamborg, D. J. (2012). *Japanese traditional tattooing in modern Japan* (Master's thesis, University of Oslo, Norway). <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/24212/Gamborg.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

- Harris, I. (2008). *Cambodian Buddhism: History and practice*. Honolulu: University of Hawai'i Press.
- Igunma, J. (2008). Human body, spirit and disease; the science of healing in 19th century Buddhist manuscripts from Thailand. *The Journal of the International Association of Buddhist Universities*, 1, 120–132.
- Krutak, L. (2014). *Tribal tattoos of Indonesia: An ancestral art*. Paris and Arles: Musée du Quai Branly and Actes Sud.
- Oo, M. M. (2016). *Tattoo art in Myanmar culture: Special reference with state bondsmen of cavalry corps*. Ministry of Education, Myanmar. <https://www.researchgate.net/publication/331649896>
- Prateepavanich, S. (2015). The development of fashion from the beliefs and amulets of Thailand. *Veridian E-Journal, Silpakorn University International (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 8(5), 59-73.
- Rivers, V. Z. (2004). *Layers of meaning: Embellished cloth for body and soul*. New Delhi: Wisdom Tree.
- Stephenson, H. (2019, January 29). *The changing status of tattoos in Vietnamese society*. *The Culture Trip*. <https://theculturetrip.com/asia/vietnam/articles/the-changing-status-of-tattoos-in-vietnamese-society/>
- Swearer, D. K. (2004). *Becoming the Buddha: The ritual of image consecration in Thailand*. Princeton University Press.
- Tharmar, N. M. (2015). A pilot study on tattooing culture in Peninsular Malaysia. *Management and Science University*. <https://www.researchgate.net/publication/283258840>

เพลงลูกทุ่ง สาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง ลาสาวโพธาราม นีราศร์กนครปฐม
หนึ่งในดำเนิน: บทวิเคราะห์ว่าด้วยเพลงกับมิติเชิงพื้นที่ดนตรี และการสื่อสาร*
MISS PETCHABURI, LA SOA MAE KLONG, MISS PHOTHARAM: ANALYSIS OF
COUNTRY SONGS FOR AREA DIMENSION, MUSIC AND COMMUNICATION

พิเชฐ ทังโต

Pichet Tangto

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: raphind@yahoo.com

บทนำ

บทความวิชาการเรื่องเพลงลูกทุ่ง สาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง ลาสาวโพธาราม นีราศร์กนครปฐม หนึ่งในดำเนิน : บทวิเคราะห์ว่าด้วยเพลงในมิติเชิงพื้นที่ ดนตรี และการสื่อสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สะท้อนคิดบริบทในเพลง ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเรียบเรียงเป็นบทความวิชาการ

ผลการศึกษาพบว่า เพลงสาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง ลาสาวโพธาราม นีราศร์กนครปฐม หนึ่งในดำเนิน เป็นเพลงลูกทุ่งที่สะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ที่ว่าด้วยประวัติ คมนาคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และศาสนา รวมถึงอารมณ์ในเพลงที่ผู้แต่งสะท้อนถึงความประทับใจ ความรักระหว่างชายหนุ่มหญิงสาว และเหตุการณ์ บุคคล พื้นที่ที่อยู่ในวิถีของเพลงนั้น นอกจากนี้เพลงยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารผ่านวิถีของเพลง ดนตรี และทัศนคติผ่านการประพันธ์ของผู้แต่งเพลงด้วย

คำสำคัญ: สาวเพชรบุรี; ลาสาวแม่กลอง; ลาสาวโพธาราม; การสื่อสาร

Abstract

Articles on Country Music, Petchaburi Girl, Maeklong Girl, Photharam: An Analysis of Music in Spatial Dimension, Music and Communication The objective is to analyse the reflection of context in music. Use the method of study from relevant documents and research And compile it into an academic article.

The study found that Miss Petchaburi, La Soa Mae Klong, Sao Photharam, Niratraknakhornphathom, and Nunghaidamnoen is a country song that reflects the spatial context of history, society, culture, beliefs and religion, as well as the mood in the music that the song reflects the love between young men, women and the events of the people in the area. In the way of that song In addition, music is also a means of communication through the way of music, music and visual thinking through the compositions of song composers.

Keywords: Miss Petchaburi; Miss Meaklong; Miss Photharam; Communication

*Received May 5, 2023; Revised May 18, 2023; Accepted June 1, 2023

บทนำ

เหตุผลที่เขียนบทความนี้ด้วยผู้เขียนมีภาระงานเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษและมีส่วนร่วมด้วยคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงครามบ่อ ย ๆ ตั้งแต่การเปิดหน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายารามจังหวัดราชบุรี และหน่วยวิทยบริการจังหวัดเพชรบุรี (วัดพระรูป) จนสามารถขับเคลื่อนและยกระดับเป็นวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง (ราชกิจจานุเบกษา, 2559; ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ให้เป็นสถาบันการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในพื้นที่ในรูปแบบของวิทยาลัยสงฆ์ และในการเดินทางแต่ละครั้งทั้งประชุมขับเคลื่อนร่วมเป็นผู้บริหารที่ต้องทำหน้าที่ผู้อำนวยการการหน่วยวิทยบริการ เป็นผู้ประสานระหว่างพื้นที่ทั้งคณะสงฆ์และภาคส่วนราชการ กับผู้บริหารมหาวิทยาลัยในส่วนกลางรวมไปถึงการไปบรรยายเพื่อให้สถาบันการศึกษาทั้ง 2 แห่ง สามารถขับเคลื่อน จนกระทั่งมีศิษย์ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก จนกระทั่งผันจากผู้เรียนมาเป็นอาจารย์ ถ่ายทอด สอน พัฒนา และจัดการศึกษาได้บางส่วนผันมาเป็นผู้บริหารมีส่วนต่อการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาในองค์กรรวมทั้งในฐานะผู้บริหารในฐานะเป็นผู้จัดการศึกษาเป็นครู บุคลากร ในหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น รวมไปถึงเป็นส่วนสนับสนุนคนให้มาเรียน อันหมายถึงหาคน หามวลชนมาศึกษา มาเรียนต่อด้วย นับเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้มาเรียนหนังสือทางบประมาณมาสนับสนุนในรูปแบบของการบริจาคบ้าง หากคนมาเรียนหนังสือในรูปแบบของการอนุญาตให้ลูกพระ ลูกเณรมาเรียนหนังสือ พร้อมสนับสนุนงบประมาณในการสนับสนุนการศึกษา ซึ่งปรากฏในหลาย ๆ วัด ทั้งมาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองของเจ้าอาวาส เจ้าสำนัก และสนับสนุนพระภิกษุ สามเณรในวัดให้มาเรียน หาทุนการศึกษาให้ จัดหารถรับส่งเป็นต้น หรือในส่วนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่สนับสนุนให้พระภิกษุ สามเณรในจังหวัดมาเรียน ด้วยมองว่าเป็นช่องทางหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศาสนาให้เป็นคนมีคุณภาพด้านการศึกษาและพัฒนาตัวเองไปเป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพที่จะทำงานสืบสานอายุพระพุทธศาสนาได้ เมื่อไปพื้นที่นั้นบ่อย ๆ วิธีของคนร้องเพลงลูกทุ่ง ฟังเพลงลูกทุ่งแบบผู้เขียน จึงใช้เพลงเป็นการสร้างบรรยากาศขณะขับรถ พร้อมร้องตาม ประหนึ่งฝึกเสียงแก้ง่วงไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบรรยากาศ จะได้นำเพลงที่ฟังบ่อย พร้อมนำไปร้อง เช่น เพลงหนุ่มทู่กระโจมทอง (เสรี รุ่งสว่าง) ที่ร้องแก้กับเพลงสาวเพชรบุรี (พุ่มพวง ดวงจันทร์) ลาสาวแม่กลอง (พนม นพพร) มนต์รักแม่กลอง (ศรคีรี ศรีประจวบ) นิราศรักนครปฐม (ไพบูลย์ ลูกเพชร) หนึ่งในดำเนิน (สุรพล สมบัติเจริญ) สาวโพธาราม (สายัณห์ สัญญา) และเพลงลาสาวโพธาราม (รุ่ง โพธาราม/จำليبเอกพยางค์ ทองประหลาด) (เคน สองแคว, 2560) และเพลงอื่น ๆ อีกมากตามประสานคนฟังเพลง แต่ในบทความนี้จะได้ยกเพลงตามชื่อเรื่องบทความมาวิเคราะห์สะท้อนถึงความเป็นมาในบริบทเชิงพื้นที่ เป็นการศึกษาอีกมิติหนึ่งผ่านเพลงลูกทุ่งและข้อเท็จจริงในเพลงที่เนื่องด้วยเนื้อเพลง ทำนองดนตรีและบริบทของเพลงในเชิงพื้นที่ เพื่อสะท้อนคิดวิเคราะห์ในแบบบทความวิชาการต่อไป

ภาพที่ 1 ในฐานะผู้ประสานงาน ขับเคลื่อนร่วมกับคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่ และมหาวิทยาลัยส่วนกลาง ให้เกิดการจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพระพุทธศาสนาที่เพชรบุรี และราชบุรี (ภาพผู้เขียน 16 มกราคม 2562)

เพลงที่ว่าด้วยเพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม และสมุทรสงคราม

ในฐานะคนฟังเพลงเพลงลูกทุ่งจะคุ้นชินเพลงที่ร้องด้วยนักร้องในแต่ละช่วงเวลา ต่างกันไป แต่เมื่อเฉพาะเจาะจงด้วยพื้นที่ ก็มีตามพื้นที่ถิ่นที่ของแต่ละพื้นที่หรือจังหวัด เช่นหนึ่งในดำเนิน (สุรพล สมบัติเจริญ, พ.ศ.2473-2511) นิราศรักนครปฐม (ไพรวลัย ลูกเพชร, พ.ศ. 2484-2545) สาวงามเมืองพิจิตร (สดใส รุ่งโพธิ์ทอง, พ.ศ.2494-) พบรักปากน้ำโพ (สายัณห์ สัญญา, พ.ศ.2496-2556) หรือเพลงที่ประสงคนนำมาเขียนบทความสาวเพชรบุรีที่แต่งโดยครูชลธิ์ ธารทอง (สมนึก ทองมา/พ.ศ.2480-) ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง เมื่อ พ.ศ.2542 ที่ขับร้องบันทึกแผ่นเสียงครั้งแรกโดยพุ่มพวง ดวงจันทร์ (ราฟิง จิตรหาญ, พ.ศ.2504-2535) และถูกนำมาขับร้องโดยนักร้องหรือในการประกวดในภายหลังอีกอีกหลายท่าน โดยเพลงนี้เป็นเพลงร้องแก้จากเพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทอง ที่ครูเพลงแต่งให้เสรี รุ่งสว่าง (บุญลือ รุ่งสว่าง, พ.ศ.2498-) ขับร้องก่อนจากนั้นจึงแต่งเพลงร้องแก้ คือ "สาวเพชรบุรี" นับเป็นปรากฏการณ์ของเพลงลูกทุ่งในช่วงเวลานั้นด้วย (สัญญา ชีวะประเสริฐ, 2017, 133-153) **ลาสาวแม่กลอง** (2509) ที่แต่งโดย เลิศ วงศาโรจน์ (พ.ศ.2490?-) ซึ่งเป็นคนแม่กลอง แต่งเพลงนี้เมื่อปี 2509 ระหว่างถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารเรือที่สัดหีบ ชลบุรี ใช้เวลาแต่งแค่สองวัน แต่ความที่ตัวเองไม่รู้โน้ตเพลง ไม่สามารถนำเพลงไปต่อยอดได้ จึงขายเพลงนี้ให้กับเกษม สุวรรณเมนะในราคา 300 บาทที่แต่งต่อและร้องครั้งแรกโดยพนม นพพร หรือเพลงลาสาวโพธาราม (2522?) ร้องโดยรุ่ง โพธาราม นิราศรักนครปฐม ขับร้อง โดยไพรวลัย ลูกเพชร หนึ่งในดำเนิน ขับร้องโดยสุรพล สมบัติเจริญ ราชาลูกทุ่ง เนื้อเพลงแต่งและร้องในช่วงเวลาที่เหลื่อมกันไม่มาก นัยหนึ่งเป็นการสะท้อนความงามในเชิงพื้นที่ และชาติพันธุ์ซึ่งจะมีเพลงที่ร่วมเวลาใกล้เคียงกัน ที่สะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ ซึ่งในการเขียนบทความนี้จะได้นำ 5 บทเพลงอันประกอบด้วยพื้นที่คือสี่จังหวัดทั้งเพชรบุรี สมุทรสงคราม ราชบุรี และนครปฐม มาเป็นกรอบในการอธิบายนำเสนอในบทความ ซึ่งเนื้อเพลงทั้งสามดังปรากฏ

สาวเพชรบุรี ครูชลธิ์ ธารทอง (แต่ง) เมื่อ พ.ศ. 2542 ร้องโดย พุ่มพวง ดวง จันทร์	หนุ่ม ทุ่งกระโจมทองฝากเพลงรักลอยล่องสู่ห้องใจฉันเสียงเพลงที่ครวญ ขวนใจหวน ฝากรำพันถึงเพชรบุรีพบกันปีกลายก็เมืองเพชรนั้นใกล้ ใกล้แค่นี้แล้วไยไม่มา หาเลยนี้ เกือบจะปีทีรอเข้า เย็นมี หนุ่ม ขาวกรงฝากความรักหมายมุ่ง ไม่ว่างเว้นถึงมีสร้อยทอง สองร้อยเส้นก็ไม่เห็นห้วงเรียงเคียงชมแล้วใครลืมนใครเชื่อว่าพบรักใหม่ นครปฐมน้องยัง กล้ากลืน ผืนใจข่มสุครุฑแสนทรมาณมองยอดเขาวังยอดเขาสูงคอดั่ง จวนเสียดฟ้าโถ บุญลูกมี เพียงต้นหญ้าสาสนาจึงพาเป็นรองสาวเมืองน้ำตาลฝากเพลงเศร้าลอยผ่านจาก ใจน้องขอถามสักคำ ยังขุนช่องทุ่งกระโจมทองไหมมีสองใจ
ลาสาวแม่กลอง เลิศ วงศาโรจน์ แต่งเมื่อ พ.ศ. 2509 และ เกษม สุวรรณเมนะ (แต่ง ต่อ) พนม นพพร (ขับ ร้อง)	ลีน..แสงดาว ดูเหว่าเราร้องจากสมุทมูล่มน้ำแม่กลอง พี่จำจากน้องคนงาม แว่หวูด รถไฟพี่แสนอาลัยสมุทรสงคราม คงละเมอเพ้อพรั้า คิดถึงคนงามที่อยู่แม่กลองราชการ ทหารเรียกใช้ลูกน้ำเค็มโอ้ทัพเรือไทยฝึกเตรียมเอาไว้คุ้มครอง พี่ต้องขอลา จากแล้ว แก้วตาลาถิ่นแม่กลอง คงหวนมาหาน้อง คนสวยแม่กลองคอยพี่กลับมาเมื่อสงกรานต์ งานวัดบ้านแหลมเคยเที่ยวชมกับโฉมแลล้นเมื่อคืนข้างแรมเมษาสงน้าร่วมน้อง ปิดทอง พระปฎิมา อธิฐานรักอยู่คู่ฟ้า หวังเกิดมาร่วมใจป้อม..พระจุลไกลบ้านห่างน้อง เมื่อฝน มาพากฟ้าคะนองได้ยินถึงน้องหรือไม่พี่ส่งสัญญา ฝากฟ้าครวญมาจากห้วงหัวใจคือเสียง ครวญหวนให้ทหารเรือไทยยังหวนแม่กลอง
ลาสาวโพ ธาราม	จำจากคนงามโพธาราม อำเภอน้องอยู่จากไปด้วยใจนักสู้ คิดดูแสนเปลี่ยนฤดีจำจากคน งาม จำลาสาวสวยคนดีจากพวกพ้องทั้งน้องและพี่ ฤดีผมแทบขาดรอน ลาถิ่นคนงาม ไป สงครามที่เวียดนามนั้นข้าศึกเอยไม่เคยนึกหวน กองพันเสือดำกำลังสร้างวีรกรรมใน

รุ่ง โพธาราม (ขับร้อง)	สงคราม ให้ลือกระฉ่อนริปูหาญมารารอน ยอมม้วยมรณเพื่อมาตุภูมิสาวบ้านสิงห์บ้าน ห้องคนงามดืบอนและท่ามะขาม น้ำหักบางหลามเนื้อนุ่ม สาวกำแพงใต้ ไฉไลดังดอก บัวตูม กำแพงเหนืองามเหลืออยากอุ้ม ทหารหนุ่มลาแล้วแก้วตาบ้านเลือกดอนทราย ต่อ นี้ไปคงไกลเสี่ยงคู่ สาวงามแห่งเมืองเขางู โฉมตรุกอยพี่กลับมาสาวเจ็ดเสมียนเอย ก่อนนี้ เคยระรินอุราแมนชีฟไม่ม้วยคงมา ชมขวัญตาแห่งโพธาราม
นิราศรัก นครปฐม ไพ วัลย์ ลูกเพชร (ขับร้อง)	รถเมล์ รับจ้างประจำทางสายเพชรบุรี ผ่านองค์ปฐมเจดีย์สี่ทอง มองสูงตระหง่าน เมื่อ เดือนสิบสอง ทุกปีต้องมิงงานออกร้าน กราบพระร่วงอธิฐาน ให้พบนงคราญ รักร่วมใจ/ ขอลาเรื่อยซังกลับเขาวังเมืองเพชรบุรี อย่าลืมพี่นะคนดีสิ้นปีจะย้อนมาใหม่ได้กินข้าว หลามของคนงาม ช่างหวานติดใจ กลับถึงบ้านจะลืมไม่ไหว คิดถึงขวัญใจนครปฐม /ฝาก อนงค์ไว้กับองค์มหาเจดีย์ขอให้ช่วยคุ้มครองของพี่ อย่าให้มีใครลอบมาชมย้อนมาคราว หน้า จะมาหอมแก้มเอยกมล จะยื่นข้าวเกรียบที่เขานิยม มาฝากคนสวยพร้อมด้วย น้ำตาล/รถเมล์รับจ้าง ประจำทางสายเพชรบุรีจากองค์ปฐมเจดีย์ ลับตาพาเสียวใจชาน/ ผ่านราชบุรีเห็นมิงงานเขางูออกร้านเหลือบเห็นจ้าวข้าวหลาม ตาหวานคิดถึงนงคราญ นครปฐม
หนึ่งในดำเนิน คำร้อง-ทำนอง สุรพล สมบัติ เจริญ	หนึ่งในดำเนิน สวยเหลือเกินนะเธอบุญพาพี่มาเจอ เจอะเธอที่ในดำเนิน หนึ่งอยู่บนฝั่งคลอง พี่ยังมอย่งเพลินหนึ่งอยู่ในดำเนิน งามเกินกว่าองค์อุมา หมวยก็งามบาดใจ ไทยก็งามบาดตาอยู่เหนือฝั่งคงคา ใ้อำเนนจำพี่รักเท่าชีวิ สวยบาดตาบาดใจ สวยอะไรอย่างเงี้ยงามยิ่งกว่าเทพี ที่มีอยู่ในเมืองไทย

ทั้งหมดเป็นเพลงที่ส่วนใหญ่ถ้าเป็นคอกลูกทุ่ง อาจไม่พลาดต่อเนื่องเพลงในเพลงที่ยกมา ส่วนผู้เขียนเห็น
ว่าด้วยเดินทางจังหวัดเหล่านี้ประจำ จึงเหมือนเอาเพลงมาควรว้าฟังถึง แต่ในเวลาเดียวกันการแต่งเพลง จะ
เห็นจังหวะของภาษา ที่สะท้อนถึงฉันทลักษณ์ และบริบทของช่วงเวลา ข้อมูลเชิงพื้นที่ และข้อมูลเกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์ในเชิงพื้นที่ สถานที่อันเป็นเงื่อนไขอันเป็นที่มาของเพลง ดนตรีและช่วงเวลาของเพลง รวมทั้ง
แรงบันดาลใจ ซึ่งอาจไม่ได้พบ หรือไม่เห็นโดยตรงว่าเพลงเหล่านี้มีอารมณ์เพลง หรือมีแรงบันดาลใจอย่างไร
ผู้เขียนในฐานะคนสุโขทัย จะมีเพลง “สุโขทัยระทม” ที่ครูจิว พิจิตร (ดิเรก เกศรีระคุปต์, พ.ศ.2466-2553)อยู่
ในวงไวพจน์ เพชรสุพรรณ (พาน สกลณี,2478-)ที่ไปทำการแสดงและต้องผ่านจังหวัดสุโขทัย พอดีเกิด
เหตุการณ์ไฟไหม้ตลาดครั้งใหญ่ เมื่อ 11 มีนาคม พ.ศ.2511 ตำรวจกันรวไวนานมาก ทุกคนในวงนั่งอยู่ในรถบัส
กันหมด ครูจิว พิจิตร จึงนำเหตุการณ์นั้นมาเป็นแรงบันดาลใจในการแต่งเพลง"สุโขทัยระทม" และเมื่อกลับถึง
กรุงเทพฯ ครูไวพจน์ จึงนำเพลงที่แต่งขึ้นนี้ให้เพชร โพธาราม (จดหมาย แหยมศิริ,2498-) เป็นผู้ขับร้อง
บันทึกเสียงเพลง"สุโขทัยระทม"เป็นเพลงแรกในชีวิต และครูจิวได้แต่งเพลงแก้ไขชื่อ “สงสารสุโขทัย” ให้กับ
ทรายทอง ณ โคราช (สายทอง เกตุนอก,2495-) ซึ่งขณะนั้นอายุเพียง 15 ปีเป็นผู้ขับร้อง จากที่ยกมาต้องการ
บอกว่าแรงบันดาลใจเป็นส่วนหนึ่งของการแต่งเพลงตามเงื่อนไขและเหตุผลของแต่ละเพลงด้วยโดยในบทเพลง
ที่ยกมาเป็นประเด็นของการเล่าเรื่องจะได้นำมาอธิบายเสริมแนวคิดและประเด็นของการเขียนบทความต่อไป

ภาพ 2 เพลงดังในอดีตกับขุนพลเพลงในตำนาน พุ่มพวง ดวงจันทร์ (สาวเพชรบุรี)
พนม นพพร (ลาสาวแม่กลอง) รุ่ง โพธาราม (ลาสาวโพธาราม) ไพรวลย์ ลูกเพชร (นิราศนครปฐม)
(ภาพ : ออนไลน์)

บทวิเคราะห์สะท้อนคิดจากเพลงลูกทุ่งในเชิงพื้นที่

การเล่าเรื่องผ่านเพลง สะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ บริบทถึงเหตุการณ์ในเพลง และในเวลาเดียวกัน ยังเป็นการสะท้อนคิดผ่านวรรณกรรมของการเล่าเรื่อง หากมองย้อนกลับไปบริบทของสังคม จะทำให้เห็นวาทะกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นทำให้เกิดการขับเคลื่อนดนตรี ไปเป็นส่วนหนึ่งของเพลง ส่วนหนึ่งของดนตรี ทำให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นพลังและพลวัตในเชิงสังคมด้วยเช่นกัน ซึ่งในบทความนี้จะได้จำแนก วิเคราะห์ สะท้อนคิดในภาพรวมว่าด้วยบทเพลงลูกทุ่ง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้ คือ

1) บทเพลงสะท้อนอารมณ์เพลงสะท้อนวิถีธรรมชาติของมนุษย์ หมายถึง ในเพลงจะเป็นเรื่องสะท้อนอารมณ์รักใคร่ ในแบบหนุ่มสาว กรณีลาสาวแม่กลอง ที่สะท้อนให้เห็นว่าหญิงชาย รักกันสะท้อนความรู้สึกต่อความรัก และรู้สึกต้องพรากจากไกล อารมณ์ก็จะโยกหาคือความรักนั้นประหนึ่งว่าไม่อยากจากกันไปไหนไกล เทียบกับเพลงลาสาวโพธาราม ที่ต้องลาไปเป็นทหารหรือไปรบในสงครามเมื่อต้องไปสมรภูมิในเวียดนามหรือในเพลงสาวเพชรบุรีที่เป็นความอาลัยอาวรณ์ต่อกันและกัน ที่เริ่มด้วย “...หนุ่มทุ่งกระโจมทอง ผากเพลงรักลอยล่อง สู้ห้องใจฉัน เสียงเพลงที่ครวญชวนใจหวน ผากรำพันถึงเพชรบุรี พบกันปีกลาย ก็เมืองเพชรนั้นไกล ไกลแค่นี้ แล้วไปไม่มา หาเลยนี้ เกือบจะปีทีรอเข้าเย็น มีหนุ่มชาวกรุง ผากความรักหมายมุ่ง ไม่ว่างเว้น...” ถึงจะห่างแต่ก็แสดงถึงความมุ่งมั่นในรักดังประโยคต่อการตัดพ้อของอีกฝ่ายว่า “...ถึงมีสร้อยทองสองร้อยเส้น ก็ไม่เห็นหวั่นเรียงเคียงชม..” พร้อมมีประโยคตัดพ้อที่ว่า “..แล้วใครลิ้มใคร ช่าวว่าพบรักใหม่ นครปฐม น้อยยังกล้ากลืนฝืนใจข่ม สุตระทมแสนทรมาน..มองยอดเขาวัง ยอดเขาสูงคอดั่ง จวนเสียค้ำฟ้า ไร่บุญลูกมีเพียงต้นหญ้า วาสนาจึงพาเป็นรอง สาวเมืองน้ำตาล ผากเพลงเศร้าลอยผ่านจากใจน้อง ขอถามสักคำยังขุนซ้อง ทุ่งกระโจมทองไหมมีสองใจ..” เป็นต้น ดังนั้นอารมณ์ ความรู้สึก สะท้อนอารมณ์เพลงในช่วงเวลานั้น จึงเป็นเรื่องของชายหนุ่มหญิงสาว หญิงชาย ที่ใช้คำว่ารักเป็นเครื่องเชื่อมประสานซึ่งกัน ดังเพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทอง กับสาวเพชรบุรี ที่เป็นเพลงแก้กัน หรือลาสาวโพธาราม และลาสาวแม่กลอง แม้จะต่างช่วงเวลากันเล็กน้อย แต่ก็สะท้อนให้เห็นความผูกพันในรูปแบบชายหนุ่มหญิงสาวด้วย เป็นอารมณ์อาลัยอาวรณ์ ที่เนื่องด้วยความรู้สึก ดังนั้นการแต่งเพลงแล้วสะท้อนตัวละครเป็นสตรีในพื้นที่นั้น พร้อมกับเหตุผลของการลา เหตุผลประทับใจในความเป็นที่มาของเพลง จึงเป็นเรื่องของรักหญิงสาว การจากลา และการอาลัยอาวรณ์ ที่สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก ดีใจ โศกเศร้า เคล้าความต้องการตามวิถีธรรมชาติที่เกิดขึ้น

2) บทเพลงบันทึกบริบทของช่วงเวลาในเนื้อเพลงจากเนื้อเพลง ลาสาวแม่กลอง “ราชการทหารเรียกใช้ลูกน้ำเค็มไอ้ทัพเรือไทยฝึกเตรียมเอาไว้คุ้มครอง” ที่เป็นเหตุที่ผู้แต่งเพลงได้ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารและนำเหตุการณ์ส่วนนี้มาแต่งเป็นเนื้อเพลง ในบริบทช่วงนั้นจะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับสงครามในเวียดนาม หรือสงครามอินโดจีน ไทยได้เข้ากับฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์ร่วมกับสหรัฐอเมริกา จึงได้ส่งทหารเข้าไปยังอินโดจีน

ร่วมกับสหรัฐอเมริกา จึงเป็นที่มาของค่ายทหารที่จังหวัดอุดร นครราชสีมา และอุบลราชธานี รวมทั้งพญาได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับรองรับทหารฝรั่งในช่วงนั้น

พญาเป็นที่รู้จักไปทั่ว เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2502 เมื่อมีรถบรรทุกขนาดใหญ่ของทหารอเมริกัน ประมาณ 4-5 คัน บรรทุกทหารเต็มคันรถ ประมาณคันละ 100 คน จากนครราชสีมา ซึ่งฐานทัพของทหารอเมริกันอยู่ มุ่งมาสู่พญา และมาเข้าบ้านตากอากาศของพระยาสุนทร บริเวณตอนใต้ของหาด โดยผลัดกันมาพักผ่อนเป็นงวด งวดละสัปดาห์ จากพฤติกรรมของทหารอเมริกันเช่นนี้ จึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นการท่องเที่ยวเมืองพญาตอนนี้อย่างแน่นอน จากสภาพหมู่บ้านชายทะเลที่เงียบสงบ ก็พลันเปลี่ยนแปลงกลับกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตากอากาศจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกในปัจจุบัน และพญา

ในช่วงต่อมาการไปเป็นทหาร ดังในเพลงลาสาวโพธาราม เนื้อเพลงว่า “ลาถิ่นคนงาม ไปสงครามในเวียงตานาม” ซึ่งเป็นเนื้อเพลงของลาสาวโพธาราม ที่เชื่อมกับสงครามเวียงตานาม และกลุ่มกองพันเสือดำที่เข้าไปรบในสงครามนี้ ในประโยคที่ว่า **“ข้าศึกเคยไม่เคยหนีหวัน กองพันเสือดำกำจร สร้างวีรกรรมในสงคราม ให้ลือกระฉ่อน”** และเพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทอง ที่บอกให้รู้ถึงอดีตเจ้าอาวาสวัดกระโจมทอง หลวงพ่อสายที่อาจเป็นเกจิอาจารย์และมีชีวิตอยู่ในช่วงที่แต่งเพลง การนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือคาบเกี่ยวมาเป็นแรงบันดาลใจในการแต่งเพลง ก็นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบันทึกและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ด้วย

3) บทเพลงสะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ ในเพลงที่ยกมาได้สะท้อนถึงบริบทเชิงพื้นที่ทั้งในส่วนของเพชรบุรี แม่กลอง ดำเนินสะดวกนครปฐม โพธาราม สมุทรสงคราม ดังมีเนื้อเพลงหนึ่งในดำเนินว่า “หนึ่งในดำเนิน สวยเหลือเกินนะเธอบุญพาพี่มาเจอ เจอะเธอทีในดำเนินหนึ่งอยู่บนฝั่งคลอง พี่ยังมองยังเพลินหนึ่งในดำเนิน งามเกินกว่าองค์มาหมวยกึ่งมาบาดใจ ไทยกึ่งมาบาดตา อยู่เหนือฝั่งคงคา ใต้ดำเนินจำพี่รักเท่าชีวิตสวยบาดตาบาดใจ สวยอะไรอย่างนี้ งามยิ่งกว่าเทพี ที่มีอยู่ในเมืองไทย” เพลงนิราศกรังนครปฐมว่า “รถเมล์ รับจ้างประจำทางสายเพชรบุรี ผ่านองค์ปฐมเจดีย์สีทอง...ผ่านราชบุรีเห็นมีงานเขาจูงออกร้าน เหลือบเห็นจ้าวข้าวหลาม ตาหวานคิดถึงนางคราญนครปฐม” เพลงลาสาวแม่กลอง เนื้อเพลงตอนกล่าวว่า “แว่วหวูดรถไฟที่แสนอลังการสมุทรสงครามคงละเมอเพื่อพร่ำ คิดถึงคนงามที่อยู่แม่กลอง” เพลงมนต์รักแม่กลอง ของศรีศิริ ศรีประจวบ “...กล่อม สาวงามบ้านอัมพวา ...ไม่ลืม น้ำใจไมตรี สาวงามบ้านบางคนที ...” เพลงลาสาวโพธาราม “คนสวยโพธารามคนงามแห่งนี้หน้าตาสวยดี สวยดีเป็นที่ฝันใฝ่ พี่ฝากกรรน้ำองทั้งสี่ห้องหัวใจ น้องจะรู้บ้างไหม ว่าใครคนหนึ่งถามหา” ที่สะท้อนถึงพื้นที่และความงามของผู้หญิงราชบุรีดังคำขวัญที่ว่า “คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง” ครุสุรพล สมบัติเจริญ ได้ยืนยันในบทเพลง หนึ่งในดำเนินว่า **“หนึ่งในดำเนิน...งามเกินกว่าองค์มา...หมวยกึ่งมาบาดใจ ไทยกึ่งมาบาดตา...งามยิ่งกว่าเทพี ที่มีอยู่ในเมืองไทย”** เมื่อสืบข้อมูลไปจึงพบว่า จังหวัดราชบุรีมีกลุ่มชนอาศัยอยู่ถึง 8 ชชาติพันธุ์ประกอบด้วย ชาวไทยพื้นถิ่น ไทยเชื้อสายจีน ไทยเชื้อสายมอญ ไทยเชื้อสายยวน ไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ไทยเชื้อสายเขมร ไทยเชื้อสายลาวเวียง และ ไทยเชื้อสายลาวโซ่ง หรือไททรงดำ (สัจจา ไกรศรีรัตน์, 2555, 22) และมีการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์กันไปมาทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์ ดังที่มีข้อความว่า “คนจีนมาแต่งงานกับคนเชื้อสายมอญซึ่งผิวพรรณขาวเนียน ทำให้หน้าตาดีแบบขาวหมวยแต่ไม่ตาชั้นเดียว” ก็เกิดคำถามว่าความหลากหลายชาติพันธุ์มาจากแหล่งใด ก็พบข้อมูลว่ารัชกาลที่ 1 (พ.ศ.2325-2352) ได้ยกทัพไปตีหัวเมืองเหนือแถวเชียงใหม่ เวียงจันทร์และนครราชสีมาจากพื้นที่เหล่านั้นมาตั้งถิ่นฐานในราชบุรี ส่วนจีนได้อพยพเข้ามาพึ่งบรมโพธิสมภารและตั้งถิ่นฐานอยู่ในราชบุรี ดังปรากฏการตั้งถิ่นฐานใน อำเภอเมือง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง โพธาราม เป็นต้น มีข้อมูลเรื่องเล่าว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2396-2453) หัวไครวเสด็จพระราชดำเนินกลับจากประพาสไทรโยคทางชลมารคครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ.2431 แล้วได้ประทับพักร้อนบนพลับพลาและเสด็จประพาส

ตลาดโพธาราม ซึ่งราษฎรทั้งชาวไทย จีน มอญ และลาวเฝ้ารับเสด็จด้วยเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับสวยงามจนมีพระราชดำรัสชมว่า “คนโพธารามนี้สวย” หรืออีกนัยหนึ่งหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้อธิบายไว้ว่า เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2424-2468) รัชกาลที่ 6 (พ.ศ.2453-2468) ได้เสด็จพระราชดำเนินนำกองเสือป่าไปซ้อมรบที่ค่ายหลวงบ้านไร่อำเภอพือธาราม ได้มีราษฎรชาวโพธารามรับเสด็จถวายการรับใช้อย่างใกล้ชิด จึงมีพระราชดำรัสชมว่า “คนสวยโพธารามสวยมีน้ำใจดี” หรืออีกนัยหนึ่งถึงบ้านโป่งนายอำเภอนำราษฎรไปเฝ้ารอรับเสด็จเป็นจำนวนมาก เมื่อเสด็จขึ้นฝั่งทรงเห็นราษฎรที่มาเฝ้าแต่งกายเรียบร้อยและหมอบกราบกิน อย่างพร้อมเพรียงสวยงามจึงมีพระราชดำรัสชมว่า “คนบ้านโป่งนี้งาม” ทั้งนี้คำขวัญที่ว่า “คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง” นั้นเป็นคำขวัญที่บ่งบอกถึงจริยธรรมอันดีงามของชาวโพธาราม และชาวบ้านโป่งที่ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นผู้มีน้ำใจไมตรีอันดีงาม พุดจาไพเราะ และงามพร้อมด้วยกิริยามารยาท (วีระพงศ์ มีสถาน, 2550; เพชรรุ้ง เทียนปวีโรจน์, 2015 147-166)

ในส่วนแม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม **“คนสวย แม่กลองคอยพี่กลับมา..เมื่อสงครามต้งงานวัดบ้านแหลม”** ในบริบทนี้สะท้อนถึงพื้นที่แม่กลองและวัดบ้านแหลม อันมีพระพุทธรูปสำคัญ ดังนั้นเพลงกับเนื้อหาจึงเป็นการสะท้อนบริบทเชิงพื้นที่ ดังเพลงสาวเพชรบุรี ที่มีเนื้อเพลงว่า **“...มองยอดเขาวัง ยอดเขาสูงคอดั่งจวนเสียดฟ้า ไร่บุญลูกมีเพียงต้นหญ้า วาสนาจึงพาเป็นรอง สาวเมืองน้ำตาล...”** พระตรีศรีหรือเขาวังเป็นโบราณสถานที่สำคัญของเพชรบุรี และบริบทของเมืองเพชรที่มีตาลจนเป็นเอกลักษณ์และในเพลงใช้คำว่า **“สาวเมืองน้ำตาล”** ที่น่าจะมีเพียงจังหวัดเดียว หรือที่เชื่อมโยงไปถึงหนุ่มกระโจมทอง (เพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทอง) ที่มีข้อมูลว่าสร้างจากตำนานหนุ่มบ้านกระโจมทอง ตำบลหลักสอง อำเภอบ้านแพ้ว สมุทรสาคร ตัดพ้อรักกับสาวบ้านเพรียง ตำบลโพไร่หวาน อำเภอเมืองเพชรบุรี และในเพลงยังเชื่อมข้อมูลไปถึงหลวงพ่อสาย หรือพระครูสาครสุวรรณคุณ (หลวงพ่อสายสุวรรณคุณ) เจ้าอาวาสวัดเพรียงด้วย เพลงนี้มีข้อมูลบางแหล่งว่า คนในพื้นที่บ้านกระโจมทองและบ้านเพรียงช่วยกันแต่ง แต่เข้าใจว่าคงเรียบเรียงข้อมูลเพื่อการประชาสัมพันธ์บ้านประชาสัมพันธ์วัด แล้วส่งให้ครูเพลงที่มีชื่อเสียงเรียบเรียงให้อีกที อย่างไรก็ตามก็ตีข้อมูลที่แพร่หลายทั่วไป เป็นผลงานการแต่งของครูชลธี ธารทอง

ภาพที่ 3 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โปรดเกล้าให้ พระครูสาครสุวรรณคุณ (หลวงพ่อสาย) วัดกระโจมทอง จ.สมุทรสาคร ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง หนุ่มทุ่งกระโจมทองเพลงแรกของ “สาวเพชรบุรี” เข้าเฝ้าเมื่อ 9 กันยายน 2507 (ภาพ : วัดกระโจมทอง / ออนไลน์)

4) บทเพลงสะท้อนการคมนาคมการคมนาคมนับเป็นความสำคัญหนึ่งของช่วงเวลา ในเพลงที่ยกมาทำให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เนื่องด้วยการคมนาคม รถไฟไทยกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่เริ่มต้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนากรมรถไฟขึ้นเป็นครั้งแรกในสังกัดกระทรวงโยธาธิการในตุลาคม พ.ศ. 2433 จากนั้นในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2439 พระองค์ได้เสด็จฯ ทรงเปิดการเดินทางรถไฟ สายกรุงเทพ-นครราชสีมา เส้นทางรถไฟสายแรกของประเทศไทย กรมรถไฟจึงถือเอาวันที่ 26 มีนาคมของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสถาปนากิจการรถไฟจนถึงปัจจุบัน ในเพลงลาสาวแม่กลอง จะมีท่อนหนึ่งที่พูดถึงรถไฟกับการเดินทางในบทที่ว่า **“แว่วหวูดรถไฟที่แสนอาลัยสมุทรสงคราม”** เมื่อตรวจสอบข้อมูลจะเป็นเส้นทางรถไฟสายใต้ เริ่มต้นจากสถานีกรุงเทพแล้วเมื่อถึงที่สถานีรถไฟชุมทางบางซื่อจะแยกไปทางตะวันตกสู่ นครปฐม ก่อนจะแยกเป็นสามทาง โดยทางหนึ่งไปทางกาญจนบุรี (210 กิโลเมตร) ทางหนึ่งไปทางสุพรรณบุรี (157 กิโลเมตร) ทางรถไฟสายใต้หลักวิ่งต่อไป โดยผ่านราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรจนถึงสุราษฎร์ธานี และผ่านอีกหลายจังหวัดปลายทางหาดใหญ่ เชื่อมต่อกับทางรถไฟของ ประเทศมาเลเซีย และวิ่งต่อไปผ่านยะลา จนถึงสุไหงโก-ลก นราธิวาสรวมทั้งสิ้น 1,144.29 กิโลเมตร เป็นเส้นทางรถไฟที่ยาวที่สุดในประเทศไทย หรือในการจราจรทางบกที่กลายเป็นทางเลือกในแบบเดิมและกลายเป็นเส้นทางหลักแทนการสัญจรทางน้ำแบบเดิม เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการคมนาคม ถนนในเพลงนิราศรักกันนครปฐม **“รถเมล์รับจ้างประจำทางสายเพชรบุรี ผ่านองค์ปฐมเจดีย์สี่ทอง”** ถนนนี้วิ่งผ่านและเห็นองค์พระคือถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษม ที่เริ่มเปิดใช้ตั้งแต่ พ.ศ.2493 ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม (พ.ศ.2440-2507) ถนนตั้งชื่อนายช่างใหญ่ผู้ควบคุมการก่อสร้างหรือการบังคับบัญชารับผิดชอบในขณะนั้น คือ หลวงเพชรเกษมวิจิตรวิสัย (แถม เพชรเกษม,พ.ศ.2443-2530) อธิบดีกรมทางหลวงคนที่ 7 วิ่งจากกรุงเทพ-จุดผ่านแดนถาวรสะเดา (เขตแดนไทย/มาเลเซีย) ที่มีเส้นทางมุ่งสู่ภาคใต้ของประเทศไทย มีระยะทาง 1310.554 กิโลเมตร นับเป็นถนนสายที่ยาวที่สุดในประเทศไทย มีจุดเริ่มบริเวณสะพานนาจำเนียร (ข้ามคลองบางกอกใหญ่) ระหว่างเขตบางกอกใหญ่กับเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร สิ้นสุดที่จุดผ่านแดนถาวรสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา บริเวณเขตแดนประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย เชื่อมต่อกับทางด่วนเหนือ-ใต้ สายเหนือ ที่เมืองภูเก็ตกาฬสินธุ์ รัฐเกอดะฮ์ ประเทศมาเลเซีย หรือการสัญจรทางน้ำในเพลงมนต์รักแม่กลอง **“...เราสองล่องเรือร่วมกันร้องเพลงชมจันทร์ลุ่มน้ำแม่กลอง...”** การสัญจรทางน้ำในวิถีแบบเดิม รวมทั้งวิถีแห่งสายน้ำที่ติดกับทะเลอันไปสัมพันธ์กับอาชีพด้วย ดังปรากฏในเพลงลาสาวแม่กลอง **“...ราชการทหารเรียกใช้ลูกน้ำเค็มไอ้ทัพเรือไทย...”** เป็นต้น

5) บทเพลงสะท้อนความเชื่อสังคมไทยสัมพันธ์อยู่กับวิถีทางศาสนาและวัด พระสงฆ์ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมชุมชน ในเพลงก็เป็นบทสะท้อนถึงวิถีชีวิตและความเชื่อทางศาสนาไว้ ตามคติทางพุทธศาสนาบุญส่งผลแก่ผู้บำเพ็ญบุญไว้ข้ามภพ เพลงหนึ่งในดำเนินเช่น **“บุญพาพี่มาเจอ เจอะเธอที่ในดำเนิน”** หรือในเพลงนิราศรักกันนครปฐม **“...กราบพระร่วง อธิฐาน ได้พบนคราญรักร่วมใจ..”** การใช้แนวคิดเสริมแรงเป็นจุดอธิษฐานหรือสร้างสัมพันธ์ เพลงลาสาวแม่กลอง **“...เมื่อสงกรานต์งานวัดบ้านแหลมเคยเที่ยวชมกับโฉมแลลุ่มเมื่อคืนข้างแรมเมษาสงน้ำร่วนนอง ปิดทองพระปฏิมา อธิฐานรักอยู่คู่ฟ้า หวังเกิดมาร่วมใจ...”** หรือการวิงวอนให้สิ่งศักดิ์ช่วยเพลงนิราศรักกันนครปฐม **“ฝากองค์ไว้กับองค์มหาเจดีย์ ขอให้ช่วยค้ำคองของพี่ อย่าให้มีใครลอบมาชม”** หรือในเพลงหนุ่มทุ่งกระโจมทองที่เชื่อมกับเพลงสาวเพชรบุรีก็มีคติในเรื่องความเชื่อว่า **“หลวงพ่อสาย ช่วยด้วยตัวฉัน ขอมาพึ่งบุญหลวงพ่อบ้าน ช่วยให้ฝันลูกมีหนทาง”** เป็นต้น

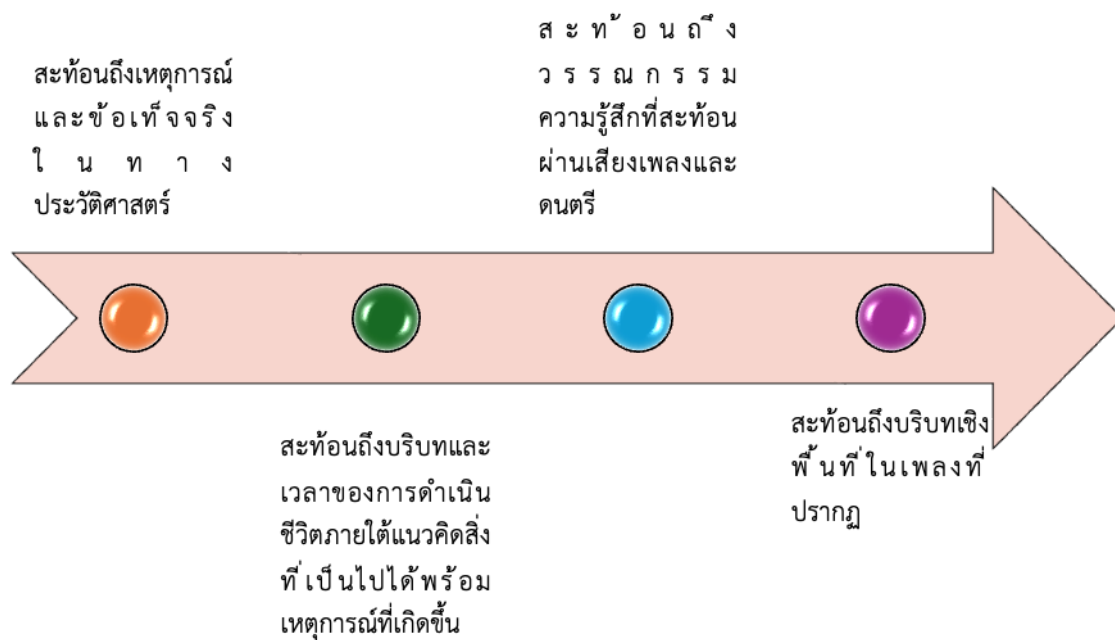
6) บทเพลงสะท้อน ความเป็นเพศ อันหมายถึงเพศหญิงเพศชาย ความรัก ความรู้สึก อารมณ์ เช่นในเนื้อเพลง หนึ่งในดำเนิน **“พี่รักเท่าชีวิตสวยาบาดตาบาดใจ สวยะไรอย่างจี้”** (สุรพล สมบัติเจริญ)ดังปรากฏใน

งานวิจัยเรื่อง “เพศวิถีและสังคมไทยในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง” (อรรณพ ชมดง, อรทัย เพี้ยยุระ, 2557 : 76-98) ที่ในงานวิจัยให้ข้อมูลว่าในเพลงสะท้อนค่านิยมด้านเพศวิถีในด้านรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายกับหญิงโดยศึกษาจากวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์เนื้อร้องโดยนักประพันธ์ชาย ขับร้องโดยนักร้องหญิงที่เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - ปี พ.ศ. 2554 มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศวิถีรวมทั้งหมด 9 เพลงซึ่งใช้ทฤษฎีเพศวิถี (Sexuality) เป็นกรอบในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าเพลงที่ยกตัวอย่างมาทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในด้านเพศวิถีที่เกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศว่า สังคมไทยยังเห็นคุณค่าในค่านิยมด้านเพศวิถีในด้านรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศแบบ “ผัวเดียวเมียเดียว” ซึ่งถือว่าเป็นปทัสถานทางสังคมที่เป็นที่ยอมรับ

7) บทเพลงสะท้อนการสื่อสารผ่านดนตรีการขับร้อง ที่มีเนื้อสาระตามเนื้อหาของเพลง มีดนตรีอันเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรี นอกจากนี้ดนตรี และเพลงจึงเป็นช่องทางในการสื่อสาร ทำให้เกิดภาพจำเหตุการณ์ และการดำเนินชีวิต ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “ดนตรี เทศกาล และอาชีพในเพลงลูกทุ่ง: อัตลักษณ์และการต่อรองของคนอีสาน” (สิริขญา คอนกรีต, 2558) เพลงลูกทุ่งอีสานใช้ดนตรี เทศกาล และอาชีพเป็นเครื่องบ่งชี้อัตลักษณ์อีสานพลัดถิ่น และต่อรอง ตอบโต้กับมายาคติที่คนนอกมีต่อคนอีสาน เครื่องบ่งชี้อัตลักษณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นตัวตนของคนอีสานที่ย้าย อพยพ และสนุกสนาน เพลงลูกทุ่งใช้ดนตรีเพื่อนำเสนออัตลักษณ์ลูกผสม และอุปนิสัยรื่นเริงของคนอีสาน รวมทั้งพรสวรรค์, ด้านการร้องรำของคนอีสานเพื่อต่อรองกับบริบทการทำงานที่ถูกกดทับ ส่วนงานเทศกาลนั้นเป็นช่วงเวลาที่คนอีสานจะมีโอกาสออกจากพื้นที่งานกลับบ้าน ด้านอาชีพ ที่ถูกนำเสนอในเพลงลูกทุ่งมากที่สุด ได้แก่ กรรมกร และหนุ่มสาวโรงงาน ซึ่งเป็นงานระดับล่างในมุมมองทางชนชั้น อาชีพดังกล่าวเป็นเครื่องบ่งชี้อัตลักษณ์นักสู้ของคนอีสานเพื่อตอบโต้มายาคติที่คนนอกมองคนอีสานว่ายากจนเพราะเกียจคร้าน หรือในงานวิจัยของ ทศน์วดี ฐุสรานนท์ พรพรรณ ประจักษ์เนตร (2560, 1-30) เรื่อง พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยม ของสังคมไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน” ที่ในงานวิจัยสะท้อนข้อมูลว่าด้วยเล่าเรื่องของเพลงลูกทุ่งจากอดีตสู่ปัจจุบัน ที่สะท้อนค่านิยมทางสังคมมักเป็นผลสะท้อนของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัยซึ่งจะสอดคล้องกับความหมายและการเล่าเรื่องของเพลงลูกทุ่งในช่วงเวลานั้น หรือในงานวิจัยของ จ่านงค์ ไชยมงคล (2562 : 2911-2932) กระบวนทัศน์เชิงพุทธจิตวิทยาในเพลงลูกทุ่งไทย หรือในงาน ทับทิม ชัยชนะ โกชัย สาริกบุตร รังสรรค์ จันดี (2016 : 53-62) “บทบาทของผู้หญิงสามัญในเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย” ที่สะท้อนข้อมูลถึงผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งที่กำหนดบทบาทของผู้หญิงมี 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการศึกษา และปัจจัยด้านวัฒนธรรมชุมชน เป็นปัจจัยกำหนดให้ผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งมีบทบาทและบุคลิกที่เปลี่ยนไปจากอดีต และเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่เด่นที่สุด

8) บทเพลงสะท้อนนัยยะทางภาษาในฐานะที่เป็นวรรณกรรมความคิด และชีวิต ดังนั้นในเพลงทุกเพลงที่ยกมาจะเห็นภาษา วรรณกรรมความคิด และการใช้ภาษาสื่อความ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง *การศึกษาวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของหนูมิเตอร์* (สุนทรี ดวงทิพย์, 2015) ที่ในงานได้วิเคราะห์วรรณศิลป์ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของหนู มิเตอร์ โดยศึกษาจากผลงานเพลงอัลบั้มชุดนิราศป่าปูนและอัลบั้มลูกทุ่ง มิเตอร์ ชุดที่ 1-5 รวม 24 เพลง ที่ผู้วิจัยสะท้อนผลการวิเคราะห์ว่า “...วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งมีเนื้อหาสาระสะท้อนวิถีชีวิตและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม โดยนำเสนอเนื้อเพลงด้วยภาษาที่เรียบง่าย ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงสามารถเลือกใช้คำได้เหมาะสมกับอารมณ์เพลง จึงทำให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารเข้าใจความหมายได้ตรงกับที่ผู้ประพันธ์เพลงต้องการ ซึ่งความงามด้านวรรณศิลป์เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมให้วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของหนู มิเตอร์มีคุณค่าน่าสนใจ โดยเฉพาะความโดดเด่นด้านวรรณศิลป์ อันได้แก่การ

ใช้ภาพพจน์ในเพลงลูกทุ่ง ประกอบด้วย ภาพพจน์เปรียบเทียบ (อุปมา อุปลักษณ์) ภาพพจน์สิ่งแทน (สัญลักษณ์ นามนัย) ภาพพจน์สมมติ (บุคลาธิษฐาน สมมุติภาวะ) ภาพพจน์ขัดแย้ง (ปฏิปจน์ ปฏิพากย์) ภาพพจน์เกินจริง (อติพจน์) และด้านการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่ง ประกอบด้วย การเล่นคำ การซ้ำคำ และการซ้ำเสียง...” หรือในงานเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมกับบรรณคดีในเพลงลูกทุ่งไทย พ.ศ. 2500-2550 (พิชญพงษ์ ญาณศิริ, โกวิท พิมพวง, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, 2014, 145-156) หรือในงานเรื่อง ความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : มุมมองและข้อสังเกตบางประการ (เจตจิต คชฤทธิ์, 2013, 187-201) ในงานเรื่อง พินิจเพลงลูกทุ่งในแง่วรรณกรรมพื้นบ้านพื้นเมือง (จินตนา ดำรงค์เลิศ, 1998, 18-29) โดยงานวิจัยที่ยกมาสะท้อนความว่าเพลงลูกทุ่งเป็นวรรณกรรมทางสังคมที่สะท้อนข้อมูลข้อมูลเท็จจริง อารมณ์และความรู้สึกในฐานะเป็นบันเทิงคดีชนิดหนึ่ง

ภาพที่ 4 บทวิเคราะห์ต่อเพลงและมิติเชิงพื้นที่เพชรบุรี สมุทรสงคราม และราชบุรี (ภาพ ; ผู้เขียน)

เพลงลูกทุ่งดนตรี และการสื่อสาร

ในเสน่ห์ของดนตรี และวิถีของบทเพลง ตามที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ และพยายามสื่อความให้เห็นว่า เพลงลูกทุ่ง หรือเพลงชนิดอื่น ๆ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และศาสนา ที่สามารถสะท้อนออกมาเป็น(1) ภาษากับการเล่าเรื่อง (2) ข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเพลง (3) การเรียงร้อยสื่อความ เท่าที่สังเกต จะพบว่าดนตรีที่ปรากฏส่วนใหญ่จะเป็นการเรียงร้อยเป็นกลอน หรือการสัมผัสสอ สัมผัสใน ที่ทำให้เห็นว่าดนตรีเป็นส่วนสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นเพลง และดนตรี (4) ทำให้เกิดการพลัดและการขับเคลื่อนร่วมกันระหว่างดนตรีและเอกลักษณ์ของดนตรี และเอกลักษณ์ของพื้นที่ทางดนตรี ทำให้เกิดเป็นพลังและการขับเคลื่อนในองค์รวมทำให้เกิดการสื่อสาร ดังนั้นดนตรี เพลงนอกเหนือจากการจะเป็นวรรณกรรม และการเล่าเรื่องแล้ว ยังเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องการสื่อสาร และวิถีของการสื่อสาร ดังนั้นในอดีต ดนตรีไม่ได้มีมาก การเล่าเรื่องผ่านดนตรี ในเพลงที่ยกมาประกอบด้วยเสียงขับร้อง และดนตรีประกอบทั้งในแบบ คีตกวี เป่า ที่ในศาสตร์แห่งดนตรีเรียกว่า “ปัญจดุริยางค์” ที่ปรากฏในบทความเรื่อง “ดนตรีในพระไตรปิฎกว่าด้วยการบำบัด บำบัด บำบัด และการบรรลุลหรรณ” (ดิเรก ดวงลอย และคณะ, 2559, 118-134) (ก) เพลงสื่อสารดนตรีที่มีความหลากหลาย (ข) สื่อสารข้อเท็จจริงในเพลง

ทั้งเหตุการณ์ ข้อมูล บุคคลในเหตุเพลง หรือเหตุการณ์ในเพลง (ค) เพลงสื่อสารความคิดของผู้แต่ง เช่น เพลงสาวเพชรบุรี ก็เป็นการสะท้อนคิดความรู้สึก หรือเพลงลาสาวแม่กลองก็เป็นการสะท้อนความรู้สึก ซึ่งทั้งหมดเป็นการสื่อสาร หรือในเพลงร่วมสมัยของดนตรีเพื่อชีวิตอย่างคาราบาวก็สะท้อนบริบทของความคิด เช่น เพลงพะยอม (พ.ศ.2563) ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์กรณีวัดสวนแก้วกับข้อพิพาททางกฎหมายว่าด้วยที่ดินและโฉนดที่ดิน โดยเพลงพูดถึงพระพยอม (แต่ผู้ร้องและแต่งใช้คำว่าแต่เนรโมยอม สะท้อนสื่อสารข้อเท็จจริงในเหตุการณ์นั้น) หรือในกรณีเพลงแรพ “แลร์กนิรันดร์กาล” ที่สะท้อนบริบทความเชื่อต่อความรักต่อภพาวาดที่วัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน ทั้งหมดจึงเป็นการสื่อสารผ่านเพลง ดังนั้นดนตรี เพลง ภาพยนตร์ และภาพ หรืออีกหลายช่องทาง ล้วนเป็นสิ่งร่วมสมัยต่อการสื่อสาร ประหนึ่งเอกลักษณ์ของเพลงลูกทุ่ง จึงเป็นการสื่อสารบริบทเชิงพื้นที่ของแต่ละแห่งทำให้เกิดความร่วมสมัยต่อสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

การใช้เพลงเป็นช่องทางในการสื่อสารทั้งอัตลักษณ์ สำนึก และชาติพันธุ์ ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง *วรรณกรรมเพลงพื้นบ้านกันตรึม: กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรตามแนวบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา* (คณินันต์ ไสยโสภณ, ประทีป แชรรัมย์, 2018, 95-107) ในงานวิจัยเรื่อง *พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยม ของสังคมไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน* (ทัศนวิศิน ฐุสรานนท์, พรพรรณ ประจักษ์เนตร, 2560, 1-30) ในงานวิจัยเรื่อง *เพลงลูกทุ่งไทยในบริบทจักรวรรดินิยม (พ.ศ. 2500 – 2530) : การสื่อสารภาพแทนความเป็นไทยที่ยังไม่ถูกสร้าง* (อิทธิเดช พระเพชร, เชาวฤทธิ์ เชาวแสงจันทร์, 2562, 59-69) ในงานวิจัยเรื่อง *เพลงลูกทุ่งลาวกับการประกอบสร้างความทันสมัย* (ปิยวรรณ กัณฑ์ทอง, 2561, 13-33) ในงานเรื่อง *การสร้างแบรนด์บุคคลของศิลปินลูกทุ่ง ป๊อปปี้ ปรัชญาลักษณ์* (พันธกานต์ ทานนท์, 2562, 145-169) และในงานวิจัยเรื่อง *กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรม ของคนอีสานพลัดถิ่น* (สิริชญา คอนกรีต, 2560, 1577-1594) เป็นต้น ทั้งหมดเป็นการสะท้อนข้อเท็จจริงและสัญญาณในเพลง ที่มีเป้าหมายเป็นการสื่อสาร ดังนั้นดนตรี เพลง รวมทั้งเพลงลูกทุ่ง จึงเป็นการสื่อสารทั้งการเมือง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งปรากฏในเพลงและในดนตรีที่ยกมา

สรุป

ดนตรีเป็นการสะท้อนถึงข้อมูลหรือเรื่องราวในเพลง ที่เป็นการบันทึกทั้งในส่วนในช่วงเวลา เหตุการณ์ และความเกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น และที่สำคัญเพลงยังสะท้อนถึงประเพณี วัฒนธรรม เอกลักษณ์ทางภาษาเสน่ห์ของภาษา และข้อเท็จจริงทางภาษาที่ทำให้เกิดพลวัตที่เกิดขึ้นของดนตรี และเนื้อหาในเพลงที่เกิดขึ้นด้วย ทำให้เกิดการเรียบเรียงเป็นภาษาเพลง ภาษาดนตรี และภาษาของวรรณกรรมดนตรี ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนผ่านเป็นความงดงามและเอกลักษณ์ของดนตรี ที่ทำให้เกิดการสื่อสารด้วยดนตรี (1) การบันทึกข้อมูลและช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ในช่วงเวลานั้น ดังปรากฏในเพลงลาสาวแม่กลอง ที่ให้ความสำคัญกับทหาร และการแต่งเพลง (2) เป็นการบันทึกบริบทในเชิงพื้นที่และช่วงเวลา ที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนดนตรี (3) เป็นการบันทึกวรรณกรรมผ่านการเล่าเรื่อง และผสมดนตรี ทำให้เกิดการเล่าเรื่องผสมผสานกับเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและก่อให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นพลังทางภาษาและการสื่อสารด้วยเช่นกัน ดังนั้นในการนำเสนอในบทความจึงสะท้อนเพลงลูกทุ่งที่เราคุ้นชิน แล้วนำมาเล่าเรื่องอย่างเป็นระบบภายใต้ ความเป็นจริง ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเพลงสาวเพชรบุรี ลาสาวแม่กลอง นิราศรักนครปฐม หนึ่งในดำเนิน และลาสาวโพธาราม

เอกสารอ้างอิง

- เคน สองแคว. (9 มิถุนายน 2560). ลูกทุ่งทหาร. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2563. จาก <https://www.komchadluek.net/news/ent/270246>
- จำนงค์ ไชยมงคล. (2562). กระบวนทัศน์เชิงพุทธจิตวิทยาในเพลงลูกทุ่งไทยวารสาร.มหาจุฬานาครทรรศ, 6(6), 2911-2932.
- จินตนา ดำรงค์เลิศ. (1998). พินิจเพลงลูกทุ่งในแง่วรรณกรรมพื้นบ้านพื้นเมือง. วารสารราชบัณฑิตยสถาน, 23(3), 18-29.
- เจตต์ คชฤทธิ์. (2013). ความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : มุมมองและข้อสังเกตบางประการ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 3(2), 187-201.
- ณกมล ปุณฺชเชตต์ทิกุล. (2015). ไพบูลย์ บุตรขัน กับภูมิปัญญาทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 6(2), 29-37.
- ดิเรก ตัวลอย และคณะ. (2559).ดนตรีในพระไตรปิฎกว่าด้วยการบำบัด บำบัด บำบัด และการบรรลุลหรรษ. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 1(2), 118-134.
- ต้นหยง วรวงษ์, ศรีชัย มุ่งไธสง, ณัฐพล สันธิ. (2017). การวิเคราะห์ภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง: กรณีศึกษาบทเพลงของนักร้องหญิงต่าย อรทัย. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 10(3), 249-261.
- ถาวรดา จันทนะสุต. (2008). พุ่มพวง ดวงจันทร์ จุดพลัดผันของเพลงลูกทุ่งไทย.วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 37(1), 1-22.
- ทับทิม ชัยชนะ โกชัย สาริกบุตร รังสรรค์ จันต๊ะ. (2016). บทบาทของผู้หญิงสามัญในเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย. พิษเนศวรสาร, 12(2), 53-62.
- ทัศนวิศิน ฐุสรานนท์ พรพรรณ ประจักษ์เนตร. (2560). พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยม ของสังคมไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ, 4(2), 1-30.
- ทัศนวิศิน ฐุสรานนท์,พรพรรณ ประจักษ์เนตร. (2560). พัฒนาการในการสื่อสารของเพลงลูกทุ่งผ่านการเล่าเรื่องตามค่านิยม ของสังคมไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน. วารสารการสื่อสารและนวัตกรรม นิต้า, 4(2), 1-30.
- ประทีป แพร่มย์. (2018). วรรณกรรมเพลงพื้นบ้านกันตรึม: กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรตามแนวบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 20(1), 95-107.
- ประมาภรณ์ ศิริภูมิ, เมธานนท์ สงสุระ, ปิพิชญา พรหมกันธา, พัทธนันท์ พาป้อ, ปุณ ขมภูพระ. (2019). สุนทรียภาพทางภาษาในบทเพลงไทยลูกทุ่งของ เต๋อ อธิบดินทร์. วารสารปัญญา, 26(1), 1-13.
- ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ.(2018).ปฏิบัติการทางวาทกรรมในวัฒนธรรมสมัยนิยมผ่านเพลงลูกทุ่งไทย. กระแสวัฒนธรรม, 19 (36), 74-81.
- ปิยวรรณ กันทอง. (2561). เพลงลูกทุ่งลาวกับการประกอบสร้างความทันสมัย. วิถีวรรณสาร, 2(2), 13-33.
- พรทิพย์ ฉายกั, จันทนา แก้ววิเชียร.(2018). วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่แต่งโดย สลา คุณวุฒิ. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 20(1), 91-99.
- พันธกานต์ ทานนท์. (2562).การสร้างแบรนด์บุคคลของศิลปินลูกทุ่ง ป๊อปปี้ ปรัชญาลักษณ์. วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 2(3), 145-169.

- พิษณุพงษ์ ญาณศิริ, โกวิท พิมพวง, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2014). ภาพสะท้อนสังคมกับวรรณคดีในเพลงลูกทุ่งไทย พ.ศ. 2500-2550. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 33,(3), 145-156.
- เพชรรุ่ง เทียนปัวโรจน์. (2015). รายงานตรวจราชการเมืองราชบุรีและเมืองสมุทรสงคราม ร.ศ. 117 : เอกสารประวัติศาสตร์ราชบุรีและสมุทรสงครามในสมัยรัชกาลที่ 5. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 5(2), 147-166.
- มะณีรัตน์ รักเพื่อน, จารุวรรณ ธรรมวัตร, โสภี อุ่นทะยา. (2017). สารัตถะของเรื่องเล่าในเพลงลูกทุ่งอีสาน. *วารสารวิชาการร่มยสาร*, 15(3), 145-155.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). ข้อกำหนดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี พุทธศักราช 2558 เล่ม 133 ตอนพิเศษ 48 ง หน้า 40.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). ข้อกำหนดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี พุทธศักราช 2562 เล่ม 132 ตอนพิเศษ 104 ง หน้า 65.
- วีระพงศ์ มีสถาน. (2550). *คนราชบุรี*. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์ จำกัด.
- สัจจา ไกรศรีรัตน์. (2555). วัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์จังหวัดราชบุรีในบริบทของการท่องเที่ยว. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 8(2), 22.
- สัญญา ชีวะประเสริฐ. (2017). พุ่มพวง ดวงจันทร์ ปรากฎการณ์ของเพลงลูกทุ่ง. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 36(1), 133-153.
- สาทร ศรีเกตุ. (2013). ภาพสะท้อนและพลังขัดแย้งของกระบวนการเป็นสากลของรัฐในเพลงลูกทุ่งไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงยุคเผด็จการทหาร. *วารสารสังคมศาสตร์*, 43(2), 105-123.
- สิริญา คอนกรีต. (2015). ดนตรี เทศกาล และอาชีพในเพลงลูกทุ่ง : อัตลักษณ์และการต่อรองของคนอีสาน. *วารสารอักษรศาสตร์*, 44(2), 71-102.
- สิริญา คอนกรีต. (2558). ดนตรี เทศกาล และอาชีพในเพลงลูกทุ่ง: อัตลักษณ์และการต่อรองของคนอีสาน. *วารสารอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 44(2), 71-102.
- สิริญา คอนกรีต. (2560). กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรม ของคนอีสานพลัดถิ่น. *Verdian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษย์ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 1577-1594.
- สุนทรี ดวงทิพย์. (2015). การศึกษาวิเคราะห์วรรณศิลป์ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของหนูมิเตอร์. *ลักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์*, 21(2), 67-82.
- อรรวรรณ ชมดง, อรทัย เพี้ยยุระ. (2557). เพศวิถีและสังคมไทยในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 3(2), 76-98.
- อิทธิเดช พระเพชร, เขียวฤทธิ์ เขียวแสงจันทร์. (2562). เพลงลูกทุ่งไทยในบริบทจักรวรรดินิยม (พ.ศ. 2500 – 2530) : การสื่อสารภาพแทนความเป็นไทยที่ยังไม่ถูกสร้าง. *วารสารนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 37(1), 59-69.
- อุไรวรรณ สิงห์ทอง, หนึ่งฤทัย ม่วงเย็น, ขวัญดาว บุญทอง. (2017). วิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(1), 73-78.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารชัยมงคลปริทรรศน์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น

1.1 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของภคสิริ แอนิหน (2563) ผลการวิจัยพบว่า...

1.2 ภคสิริ แอนิหน (2563) กล่าวว่า...

1.3 ... consistent with the research of Paksiri Aenihon (2020) the research results found...

1.4 Paksiri Aenihon (2020) explains to...

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นุชย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (มนตรี วรภัทรทรัพย์, 2563)

2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระปิฎกโกศล และมนตรี วรภัทรทรัพย์, 2563)

2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระปิฎกโกศลและคณะ, 2563)

2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่ย่อ).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวิระ, ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่(ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2563). การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 5(3), 178-186.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อสารานุกรม// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, // เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์: // สำนักพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2564). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2562). การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระปิฎกโกศล. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี, // จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง.// (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ).// ราชกิจจานุเบกษา.// เล่ม ตอน.// หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์, วัน เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เชียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง.....

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหา
นั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว
พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

- 1..... (16 pt)
- 2..... (16 pt)
- 3..... (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย, 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ, 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ), 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิง
ปริมาณและเชิงคุณภาพ), 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)
ที่มา: ... (ถ้ามี)

.....คำอธิบายภาพ.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....คำอธิบายตาราง.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16.pt) ระบุนองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

.....
.....
ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt)

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt)

.....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

.....

**กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมี
ชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)**

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์
ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological
Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก
<http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

จิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ,
3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทานธ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธใน
จังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลัก
พุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2..... and 3..... Populations and sample, research tools, Data collection, Data analysis.
Statistics used for data analysis.
Findings were as follows: (present only the most interesting research findings)

.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

.....

.....

.....

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

.....

.....

.....

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources

.....

.....

.....

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

.....

.....

.....

Research Objectives (18 pt)

- 1. (16 pt)
- 2. (16 pt)
- 3. (16 pt)

Methodology (18 pt)

(16 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection, (quantitative

and qualitative). Data analysis (quantitative and qualitative). Statistics used to analyzed the data.

Results (18 pt) (Present to cover all set objectives)

(16 pt) results of the research answer all objectives

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt)

Operational Recommendations (16 pt)

Recommendations for Next Research (16 pt)

Acknowledgement (18 pt) (Put in the article in case the researcher was given fund to conduct research or the title of the article is not matched with the title of the research or the thesis) (if any)

(16 pt) Write the appreciation note to the funding source. The author should indicate the grant contract number of the research, for example, "I would like to express my deepest appreciation for funding resource from National Research Council Of Thailand, the fiscal year 2016, and I am also grateful for the data from a research task on The Coordination Centre Development for Contemplative Strengthening of Elders according to Buddhism.

References (18 pt)

(1.6 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA)
References in contents and at the end must be consistent.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16.pt).....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16.pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

Keywords:3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16.pt)เขียนทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆในการเขียนบทความ
วิชาการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

สรุป (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบAmerican Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

.....

.....

.....

.....

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

Content (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation.....

Conclusion (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA)

References in contents and at the end must be consistent.

.....

.....

.....

.....

.....

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์
Journal of Chaimongkol Review